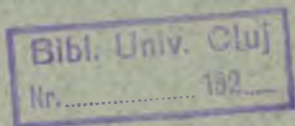

ANALELE
SOCIETATII ISTORICE

IULIU BARASCH

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ANUL II. — BROȘURA 2.

BUCUREȘTI

TIPO-LITOGRAFIA EDUARD WIEGAND, STRADA COVACI NO. 14

1888

Prețul 1 leu 50 bani

COMITETUL DIRIGENT
PE EXERCIȚIUL ANULUI 1888

M. Taubes, dr. phil., Președinte
H. Bidjarano, Vice-președinte
M. Schwarzfeld, Secretar I
L. Cassvan, Secretar II
I. D. Bally, Bibliotecar
Iuliu Pop, Casier
A. Schorr, rabin, Consilier
David H. Paves, adjunct de Secretar
Moritz Steinberg, adjunct de Casier

◆

II. A 25^ă ANIVERSARE A MORTII Dⁿⁱ IULIU BARASCH

A. Descrierea serbării

Preludiul serbării

Marele bărbat serbătorit la a 25-a aniversare a morții sale era iubit în viață, onorat la moarte și venerat de toată lumea, ce l-a cunoscut sau cetit. Dar nepăsarea publică la noi pentru tot ce nu e la ordinea zilei, pentru tot ce nu are un farmec exterior deosebit făcu ca și numele lui Barasch abea să fie ici colo pomenit. O figură măreață în epoca în care a fost activ, viața lui Barasch rămâne neglijată și nestudiată în cercurile române, nu din răutate, nu din ignorare, dar pentru că viața mai a tuturor oamenilor mari români a rămas o carte cu nouă peceti. Nu se fac cercetări, nu se fac studii, decât la zile mari, în cercurile literare române, nici mirare că marele român de naștere străin și de religie deosebită să nu fie venit încă la rënd.

Dar dacă Românii își negliă pe oamenii lor cei mari, Evreii-români n'o pot face. Puțini la număr în trecut, figura lui Barasch, ce lucește asupra tuturor, trebuia să le impue mai mult, i indatora la manifestări spontanee de venerare și recunoștință.

„Societatea istorică Iuliu Barasch“ și-a luat sarcina unei atari inițiative.

La 24 Martie curent apăru o schiță asupra vieței și activității dr. Barasch, publicat de „Societatea istorică Iuliu Barasch“ și scrisă de d. *M. Schwarzfeld*; o broșură de 16 pagini cu un preț minim¹⁾, spre a se putea lesne imprăștia și ceti și a redeștepta astfel meritele cele mari ale lui Barasch pentru Români și Evrei în ajunul serbării proiectate.

Imprumutăm această descriere „Revistei israelite“ ca una din cele mai exacte și mai deslușite.—Altminteri mai n'a rămas ziar în Capitală, care să nu fi dat o atenție mai mult sau mai puțin largă acestei memorabile serbări.

¹⁾ Această broșură cuprinde și portretul Dr. Barasch în o frumoasă xilografie lucrată de d. Iuliu Pop, desenator-xilograf.

În acelaș timp broșura conține subscripțiile deschise de Societate pentru un „Fond Barasch“ din ale cărui dobânzi să se subvenționeze sau premieze operele istorico-culturale cu privire la Evreii-Români. Fondul a atins acum suma de 1000 lei și se va mări prin subscripții și serbări publice ; ear Comitetul va subvenționa „Fondul“ cu 300 de lei pe an din veniturile obicinuite ale Societății. Un omagiu demn și roditor.

Meritul ideii acestui „Fond“, și a acestei serbări în memoria lui Barasch, sevrșită cu atâta succes, revine d-lui *Dr. E. Schwarzfeld* în Paris.

Comitetul „Societății istorice Iuliu Barasch“, admitându-i propunerea, nu voi să serbeze numai ea memoria marelui bărbat. *Dr. Barasch* aparținând tuturor, toți trebuie să-i cultive memoria, deaceea se adresă la toate societățile israleite și române și le rugă să se asocieze la această serbare literară. În acelaș timp invită toate sinagogile din Capitală de a face rugăciuni pentru odihna sufletului marelui bărbat și binefăcător *Dr. Barasch*.

Aderațiunile

Deși ideea de a serba pe un bărbat de litere și pe un mare filantrop după 25 de ani de la moartea sa, fu un ce cu totul nou la noi în țară, deși cei mai mulți din amicii și colaboratorii lui *Barasch* de mult au părăsit acest pământ — totuș echoul numelui său fu destul de puternic spre a provoca aderațiuni. Și în adevăr, cine indeletnicindu-se cu științele naturale la noi, n'a sorbit cu plăcere învățături din operele neuitatului bărbat ?

Toată presa română incurajă inițiativa „Societății istorice Iuliu Barasch“ și „Atheneul Român“ i respunse la invitație în acești termini :

Domnule Președinte,

Am onoare a vă aduce la cunoștință, că ne asociăm din inimă la pioasa manifestare ce veți face Joi 31 Martie în memoria renumitului *dr. Barasch*.

Din partea Atheneului se delegă pentru a lua parte la această ceremonie d-nii *C. C. Arion, C. Stăncescu, Stefan Velescu, C. C. Dobrescu, Stef. Mihăilescu și Tache Ionescu*.

Primiți, d-le Președinte, încredințarea distinsei mele stime și considerațiuni.

C. Esarcu.

La aderațiunile Atheneului se adăugară ale societăților : „Zion“ a 2-a Societate pentru căutarea membrilor boluavi „*Dr. Barasch*“,

„Marpe lenefeș“, „Aesculap“, spitalul „Caritas“, „Chevra chedoșă“ „Progresul“, „Munca“, societatea de gimnastică „Desvoltarea“ compusă din Români și Evrei, și Comitetele congregațiilor Evreilor-români și sefardimi.

Fiecare din aceste Comitete sau Societăți erau reprezentate de unul sau mai mulți delegați oficiali, ce veniseră îmbrăcați în gală.

Sinagogile acceptară de a face rugăciuni în memoria marelui bărbat, unele în timpul rugăciunii obicinuite, altele la ora în care avea să înceapă serbarea oficială, între 9—10 a. m.

In Templul choral

Comitetul „Societății istorice Iuliu Barasch“ alese Templul choral ca centru de întâlnire a delegațiilor. Joi în 31 Martie la orele 9. a. m. o lume imensă începu să se reverse în Templu, cu toate că nori negri acopereau cerul și amenințau cu ploaia. Damele își ocupară locurile lor obicinuite pe balcon. La nouă și un sfert începu serviciul divin. D. Cantor *G. Weiss*, a cărui voce puternică și armonioasă e atât de admirată, avu acum un avânt deosebit. Chorul însuș se întrecuse. Lumea se imbulzea și delegațiile se adunau ocupând locurile de frunte. Templul arareori a fost așa înțesat de lume. La nouă și jumătate d. *dr. M. Beck*, se sui pe amvon și vorbi aproape 20 minute. Abundența subiectului dădu o deosebită strălucire acestei predici. Întreg serviciul din Templu lăsă asupra publicului o impresie profundă.

In Sinagoga mare

Pe când se oficia în Templu, o solemnitate egală avea loc în Sinagoga mare. Comitetul „Societății istorice Iuliu Barasch“ era reprezentat acolo prin d-nii *L. Cassvan* și *Rab. A. Schorr*.

După rugăciunile săvârșite de d. Cantor *Slam* cu corul său, ce lăsară emoționat pe public prin duișia lor, vorbi d. *L. Cassvan*, al 2-lea secretar a Societății ce luase inițiativa serbării. Cu o iubire și admirațiune firească pentru marele naturalist, i expuse viața și însemnătatea activității sale cu multă elocvență. Publicul foarte numeros plecă mișcat, spre a îngroșa numărul azistenților din Templu, unde abea mai avea loc a sta, hotărât a urma pelerinajul cu toată ploaia torențială.

Comitetul „Societății istorice Iuliu Barasch“ în înțelegere cu delegațiile, decise însă a-l amâna pe Duminică în 3 Aprilie.

Pelerinajul

Ploaia începută de Joi, păru că nu vrea să se mai sfârșească. Ea cădea torente. Comitetul nu putu anunța amânarea decât Sămbătă seară, când vremea se mai însenină puțin.

Totuș mai toate ziarele zilnice din Capitală, dând seamă despre serbarea, anunțară și amânarea avizată publicului în Templu.

Cortegiul avea să plece de astădată din localul școlii Israelito-române. La 10 ore jumătate curtea școlii era înșesată de lumea, care voea să însoțească delegațiunile. Ca la orice serbare publică „Societatea istorică Iuliu Barasch“ nu făcu nicio invitație directă decât la Societăți, și aviză întreg publ cul prin împărțire și atîșare de programe. Cei ce au urmat sentimentului și nu unui formalism rău înțeles, au venit.

Clasa de mijloc era aceea ce mai mult venise să mărească impozanța manifestației. Ea, cea care își caută singură de afaceri, înțelese a-și da omagiul cu tot sacrificiul material. Studențimea israelită încă era bine reprezentată.

Cortegiul plecă în frunte cu două coroane impozante. Cea înteu mare de unu și jumătate metru, din flori de metal și roze albe de porțelan, a „Societății istorice Iuliu Barasch“, care fusese expusă în 31 Martie în Templu, în fața altarului, acum avu locul întei și era purtată de d-nii L. Cassvan și Moritz Steinberg. Atât prin frumuseța ei, cât și prin inscripția ei atrăgea privirile mulțimei, ce aștepta în toată calea trecerea cortegiului.

Inscripția din fundul coroanei, tipărită pe atlas alb, era cea următoare :

Dr. Iuliu Barasch

(Portretul lui Barasch)

Născut în Brody la 1815, mort în București la 31 Martie 1863

Profesor la liceul sf. Sava

Școala militară

Școala de medicină

Școala de silvicultură

Fundatorul Spitalului de copii

Autorul „Minunilor naturii“

Redactorul revistei „Isis“ sau „Natura“

etc., etc.

Pe panglicile largi de mătase (moir) albă, era scris cu litere mari numele Societății și „În amintirea Doctorului Barasch“.

A doua coroană mare de perle albastre și albe era purtată în sus. Inscripția suna „Eterne regrete“ Societatea „Dr. Barasch“.

Apoi urma Comitetul Societății istorice și delegațiunile în gală, după care publicul.

Între delegațiuni semnalăm pe cea a Atheneului român, pe d-nii A. E. Gaster, prim-secretar al legațiunii olandeze și membru în Comitetul Spitalului „Caritas“, d. Borelly Wisner, bancher, efor al „Chevrei chedoșa“, bărbat cu merite distinse în Comunitate, d. fotograf-artist Sig. Schwarz vice-președinte a mai multor societăți, d. H. A. Bercovici, președintele societății „Marpe lenefes“, etc.

Comitetele societăților istorice și filantropice „Iuliu Barasch“ și „Dr. Barasch“ erau în complect, asemenea mulți membri ale acestor societăți.

In fața mormântului

La 11^{1/2} sosi cortegiul la Cimitirul cel vechiu evreesc din strada Sevastopol No. 6, unde un numeros public aștepta sosirea cortegiului. Mormântul marelui bărbat situat în partea nord-vestică a cimitirului era împodobit cu flori și coroane vii din cari semnalăm coroana societății „Marpe lenefes“; grilajul mormântului împrejmuț cu negru. Pe ambele părți ale modestului monument (în formă de piramidă) se depuseră cele două coroane sosite cu cortegiul și la depunerea lor vorbi înteu d. dr. M. Taubes, președintele „Societății istorice Iuliu Barasch“, arătând că e un omagiu binemeritat adus memoriei acestui bărbat; apoi d. vice-președinte al societății „Dr. Barasch“, d. H. Solomon, zise asemenea câteva cuvinte.

D. prim-secretar al Societății istorice ceti depeșile sosite din Craiova ca unele ce purtau mai multe semnături. Eacă acele depeșe:

Cu ocaziunea aniversării morții ilustrului bărbat Iuliu Barasch, trimitem Comitetului viile noastre aprobări.

Filip Lasar, Iacob Benvenisti, Leon H. Tuvy.

Tinerii Israeliți-români din Craiova se asociază cu inima și gândul la actul de pietate, ce se săvârșește astăzi pentru a 25-a aniversare a morții neuitatului bărbat Iuliu Barasch.

H. Löbel, I. Samitca, D. Benvenisti, M. Belegreanu, M. Steureanu, B. Souffrin, N. R. Penchas, D. Raff, M. Samitca, G. Tennenhaus, S. L. Pappo, S. Leibovici.

Asocieri telegrafice mai sosiră de la d-nii dr. M. Gaster din

Londra, dr. E. Schwarzfeld din Paris, Sam. Pineles din Galați și alții. D-nii Frați Șaraga felicitară Comitetul și oferiră de această zi un document în original „Societății istorice Iuliu Barasch“.

Veni rëndul cuvântărilor.

D. C. C. *Arion* vorbi în numele „Atheneului român“, cu acea elokvență, cu acea animațiune vie, ce o inspiră momentele solemne; d. *dr. Beck* i urmă cu o cuvântare scurtă; d. *dr. H. Erdreich* făcu un efect fericit prin cuvântarea-i colorită și reflexiile bine alese. D. *Moscu Ascher* impresionă pe auditor prin relevările din viața lui Barasch, ca unul din acei ce stase aproape de marele bărbat. Infine d. *M. Schwarzfeld* expuse în accente vii programa vieții lui Barasch.

D. dr. M. Beck rosti apoi o rugăciune ad-hoc în limba română și publicul deja destul de impresionat, fu obiectul unei noue emoțiuni covârșitoare.

Pe un mormânt vecin sta un bătrân venerabil, d. maior *Alexandru N. Racota* și se adresă la asistenții cu o voce mișcată, cu ochii udați de lacrimi: inima plină se revărsa în cuvinte duioase. „A meritat-o, a meritat-o această serbare frumoasă“ zise d-sa și astfel zicem și noi încheiând această descriere.

Impresia acestei serbări va fi vie și neuitată, efectul ei binefăcător în toate sensurile.

B. Cuvântările rostite la serbarea Barasch

IN TEMPLU

Cuvânt rostit de d. predicator Dr. M. Beck

în ziua de 31 Martie (12 Aprilie) 1888

נמצאו דברך ואכלם. ויהי דברך לי לששון ולשמחה לבני בני נקרא שמך עלי. ה' אלהי צבאות (ירמיה מ"ו ט"ז)

„Au ajuns cuvintele tale și mi le-am însușit. Cuvântul tău, au fost de veselie și de bucurie inimei mele; căci numele teu este chemat asupra mea, Doamne, Dumnezeuul oștirilor!“ (Ieremia 15, 15).

Pioasă adunare!

Bărbatul care a zis aceste cuvinte, a fost profetul Ieremia. Dăn-

sul a avut o grea și spinoasă datorie de împlinit, i se cerea să conducă, să consoleze, să lumineze, să moralizeze poporul israelit într'o vreme nefericită. Cu toate greutățile misiunii sale nu s'a descurajat, ci a rămas statornic și neclintit, a călăuzit, a îmbărbătat, a învățat națiunea sa și a ridicat moralul ei.

Nu este oare adevărat, că și bărbatul în a cărui amintire ne-am intrunit aci, a avut o misiune analogă? În felul său și repozatul, întru fericire, dr. I. Barasch, a fost profet, dacă înțelegem prin aceasta pe un bărbat având misiunea de a învăța, de a instrui și de a lumina poporul, de a-i lărgi orizontul, de a-i inspira iubire de adevăr și de tot ce e bun și frumos. Admițându-se că aceasta este chemarea proorocului, câtă să-i acordăm și d-rului Barasch acest nume.

Nu este aci locul să enumerăm meritele sale neperitoare ca om erudit, ca scriitor, ca profesor și ca medic, *ne mărginim a indica ce a făcut dr. Barasch pentru noi Israeliiți.*

Noi Evreii n'avem obicei să stimăm pe bărbații distinși din mijlocul nostru peste măsură, nici nu le suntem prea recunoscători pentru meritele lor. Un scriitor englez, cunoscut și ca mare psiholog, susține, *Că Unul sunt în lume croamenii mai recunoscători ca Evrei.*

„Foarte adevărat, zice un distins coreligionar, dar numai față cu *neisraeliiți*. Israeliiților rareori le suntem recunoscători, cel puțin cât timp sunt în viață“. Deaceia s'a întâmplat adeseori, că mulți dintre frații noștri cu talente extraordinare au preferit a merita stima lumii mari decât cea a neamului lor, care este cam pretențios. Dr. Barasch a avut fericirea să fie onorat de toată țara, bărbații cei mai influenți au admirat cunoștințele și talentele sale. Un om cu mai puțină iubire pentru neamul său ar fi uitat de acesta, zicându-și: De ce să-mi sacrific puterile mele acelui neam, care numai cu greu recunoaște serviciile aduse de fii săi, pe când ved că o națiune întreagă mă onorează și mă stimează? Zis-a astfel dr. Barasch? Nu, ca și profetul Ieremia și-a asimilat cuvintele lui D-zeu și și-a dezvoltat puterile inimei sale și ale spiritului său, și și-a însușit multe și diferite cunoștințe, ear ajungând la acea înălțime, unde cuvântul lui D-zeu este de veselie și de bucurie inimei, și-a adus aminte de frații săi, cari n'au putut să meargă cu pași atâta de repezi și știind că numele Domnului este chemat asupra lui, și-a propus să lucreze și pentru d-enșii. Și cu câtă abnegațiune, cu câtă

desinteresare, cu câtă neoboseală a lucrat dr. Barasch pentru noi! Când s'a ocupat cu școala, când a indemnăt Comunitatea să clădească un templu, când a venit în ajutor suferinzilor, când a luminat spiritele prin viu graiu, or prin scrierile sale, când ne-a apêrat în contra invinuirilor nefundate, venite din partea unor reivoitori ai neamului nostru, cu un cuvânt dr. Barasch n'a neglijat nimic, spre a ameliora starea noastră morală și intelectuală.

* * *

Amintirea d-rului Barasch ne este scumpă și din alt punct de vedere.

Am zis că mulți din frații noștri cu talente distinse vèzënd, că noi Israelitiți suntem prea pretențioși și cam sgârceți când e vorbă de a recunoaște serviciile aduse, fără a se lepăda de noi, nu s'au interesat de noi, de soarta noastră, neluând parte nici la nevoile și nici la fericirile noastre.

Alți frați însă și-au concentrat toate gândurile și toată activitatea lor la neamul Isrraelit, pentru dënșii restul lumii avea un interes secundar.

Nu așa a fost dr. Barasch. Inima sa a fost așa de largă încât a vrut să îmbrățișeze toată lumea cu iubirea sa. Nu s'a mulțumit a fi numai profetul neamului său, ci ca prorocul Ieremia și ca ceilalți profeti mari ai noștri, cari s'au interesat de soarta națiunilor celor mai depărtate, și Dr. Barasch a lucrat cu un zel admirabil pentru binele unei întregi țeri. Și fiindcă niciodată nu-i era rușine de originea și de credința sa, de laurii ce i-a cules ca profesor, ca medic, ca erudit și scriitor, am profitat și noi. Dr. Barasch fiind, Evreu convins și de tot credincios *oricine a stimat și onorat pe el a stimat și onorat printr'ensul pe toți Evreii din țară.* Admirându-se vasta sa erudițiune, se admirau capacitățile *Erveului*, admirându-se energia și activitatea sa multiplă, s'au adus omagii *tuturor Evreilor din țară.*

Un profet străin de neamul nostru, Bileam, a zis relativ la Israel וי כראש צרים אראנו ומבטות אשורנו : „Din vârful stâncilor ăl voiu vedea, și din dealuri ăl voiu privi“ (Numerile 23, 9).

Cine vrea să ne cunoască cu adevărat pe noi, trebuie să cunoască mai înainte pe acei, cari sunt în capul, în fruntea noastră, pe bărbații noștri cei mari. Vèzënd talentele, capacitățile, activitatea și energia acestora, va ști de ce suntem capabili noi ceilalți. Dr. I. Barasch n'a uitat niciun moment în toată viața sa, că numele Domnului e chemat asupra lui, deaceea toată viața sa a fost un ade-

vărat: קדש השם, *sfințire a numelui lui D-zeu*. Reputațiunea întregii evreimi din țară s'a înălțat prin viața și activitatea sa; iudaismul din țară a posedat într'ensul pe un bărbat, care l-a reprezentat înaintea țerei cu demnitate și onoare.

בצאתו רברק ואכלם, ויהי דברך לי לששון ולשמחה לבבני כי נקרא שמך עלי ד' אלהי צבאות
 „Au ajuns cuvintele tale și mi le-am însușit. Cuvântul tău a fost de veselie și de bucurie inimii mele, căci numele tău este chemat asupra mea, Doamne, Dumnezeul oștirilor“.

Dr. Barasch a înțeles, că e chemat de Dumnezeu, spre a îndeplini o misiune grea și spinoasă, deci și-a încordat toate puterile și și-a făcut datoria. Datoria sa însă nu și-a îndeplinit-o fiind silit și împins de alții sau de evenimente, cecece a făcut pentru noi a făcut-o cu veselia și cu bucuria inimii יהודה אהה ירוך אהיך.

Pentru toate acestea: „Iehuda pe tine vor slăvi frații tei!“ (Facerea 49, 8).

Pe cât timp va fi în țară un bun Evreu, numele lui Iuliu Barasch va fi scump, memoria sa va fi binecuvântată, meritele sale vor fi recunoscute cu respect și cu admirațiune. Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN FAȚA MORMENTULUI

in ziua de ³/₁₅ Aprilie 1888

Cuvânt rostit de d. C. C. ARION

delegatul Atheneului român

Domnilor,

Atheneul Român salută cu venerațiune memoria marelui om de știință, marelui patriot Român, care fu Iuliu Barasch.

El numiați profet vrënd să arătați câtă influență trebuie să aibă

Discours prononce le 3 Avril 1888 par M. C. Arion, au nom de l'Athénée roumain, sur la tombe de Julius Barasch.

Messieurs,

L'Athénée Roumain salue avec vénération la mémoire du grand homme de sciences, du grand patriote roumain qui fut Julius Barasch.

Vous l'appellez prophète voulant montrer quelle influence doivent avoir sa

vorba și fapta sa, eu îl voi numi apostol vrând să arăt cât de mare a fost devotamentul său!

Viața sa strălucește printr'un devotament dublu. Profesor și medic, s'a devotat științei, s'a devotat celor ce sufer.

Și ca profesor și ca doctor cei ce l-au atras mai cu seamă sunt copiii. Ca doctor i-a îngrijit, le-a alinat suferințele și in el salutăm pe *fondatorul spitalului de copii*.

Pentru un om de inimă ce poate fi mai atrăgător decât de a alina și a indulci suferințele copiilor, mai crude decât ale oamenilor formați, căci durerea pare că nu e făcută pentru dănșii, căci ei nu știu de ce sufer.

Ca dascăl el a semănat in inimile tinere acele gemenne ale științei, cari in adolescență produc frumoase flori, in vârstă matură mănoase fructe.

El aparține însă literilor și științelor ca savant și ca scriitor. Cine n'a citit *Minunile Naturii* și *Isis* și n'a admirat căldura, coloritul, elocvența stilului său, pe cari numai o iubire adâncă a științei, o credință mare in inimă, dorința de a face bine, le poate da.

Vulgarizator eminent al științei a fost unul din cei dintei conferențieri și ne-a precedat in această cale atât de iubită Atheneului.

parole et ses actes; moi, je le nommerai apôtre, voulant faire voir combien grand a été son dévouement!

Sa vie luit par un double dévouement. Comme professeur et médecin il s'est dévoué à la science et aux souffrants.

Comme professeur et comme médecin ce qui l'attirait davantage c'était les enfants. Comme médecin il les a soignés, il a allégé leurs souffrances et nous saluons en lui le *fondateur de l'hôpital d'enfants*.

Pour un homme de cœur que peut-il y avoir de plus atrayant que d'aléger et d'adoucir les souffrances des enfants, souffrances qui sont plus cruelles que celles des hommes formés, car il semble que la douleur ne soit pas faite pour ceux, qui ne savent pas de ce dont ils souffrent.

Comme professeur il a jeté dans les jeunes cœurs ces semences de la science, qui, dans l'adolescence, produisent de belles fleurs, dans l'âge mûr, des fruits abondants.

Mais il appartient aux lettres et aux sciences comme savant et comme écrivain. Qui n'a lu *Minunile Naturii* et *Isis* et n'a admiré la chaleur du coloris, l'éloquence de son style qui ne peuvent donner qu'un profond amour de la science, une grande croyance dans le travail et le désir de bien faire.

Vulgarisateur éminent de la science, il a été un des premiers conférenciers et il nous a précédé dans cette voie tant aimée de l'Athénée.

Profesorii cei mari, ca dănsul, lasă suvenire vii și fragede; generațiuni întregi de oameni vor vorbi de Iuliu Barasch. Cei ce citesc i vor citi, cu plăcere paginile în cari, cu atâta drag, descrie natura. Cei ce se ocupă de știință nu vor putea uita că a fost cel dintei savant în științele frumoase ale naturei la noi în țară.

Iuliu Barasch are dar o amintire eternă.

Serviciile ce le-a adus țerei i merită titlul de *mare patriot*, acest titlu i l-a recunoscut generațiunea în mijlocul căreia a trăit, și în acele timpuri în care prejudecățile erau mai mari decât azi, s'a văzut spectacolul sublim, pe un călugăr creștin, părintele Veniamin, venind să plângă pe mormântul ebreului Barasch. Și toți l-au aprobat acum 25 de ani. I s'a făcut înmormântarea oamenilor mari, unde nu sunt soldați, unde nu este pompă, unde nu sunt decorațiuni, dar unde sunt mii de oameni care plâng. Acei oameni erau orașul întreg, atât de adevărat este, că devotamentul adevărat convinge, farmecă, tărește pe toți.

În fața mormântului cugetări grave și senine îți copriind inima. Azi din mormântul său se degajă un mare învățământ: iubirea patriei.

Patria nu e un sunet vag. Ea nu depinde numai de întemplerarea

Les professeurs aussi grands que lui laissent de vifs et durables souvenirs des générations entières d'enfans parleront de Julius Barasch. Ceux qui lisent liront avec plaisir les pages dans lesquelles il décrit la nature avec tant d'amour. Ceux qui s'occupent de sciences ne pourront pas oublier qu'il a été le premier savant dans les belles sciences de la Nature dans notre pays. Le souvenir de Julius Barasch sera donc éternel.

Les services qu'il a rendus au pays lui valent le titre de *grand patriote*. Ce titre, la génération au milieu de laquelle il a vécu le lui a reconnu à une époque où les préjugés étaient plus grands qu'aujourd'hui; on a vu le spectacle sublime d'un moine chrétien, le père Veniamin, venant verser des larmes sur la tombe de l'israélite Barasch, au milieu de l'assentiment général.

Il y a 25 ans on lui a fait des funérailles de grand homme, sans pompe ni soldats, sans décorations, mais avec des milliers d'hommes pleurant. Ces hommes étaient la ville entière, tant il est vrai que le véritable dévouement convainc, charme, entraîne tout le monde.

En présence de sa tombe, des pensées graves et sereines s'emparent du cœur.

Aujourd'hui, de cette tombe se dégage un grand enseignement: l'amour de la patrie.

La patrie n'est pas un vain écho

că te-ai născut pe cutare pământ, că in vinele tale curge cutare sânge, ea nu dă numai drepturi; ea însemnează mai cu seamă iubire, datorie, devotament. Din acest triplu punct de vedere Iuliu Barasch aparține patriei române.

Fie ca marele învățăminte, care ies din mormântul său, să fie fecunde pentru toți!

Elle ne dépend pas du hasard que l'on est sur telle ou telle terre, que dans les veines coule tel ou tel sang, elle ne donne pas seulement des droits.

Elle signifie surtout l'amour, le devoir, le dévouement. A ce triple point de vue Julius Barasch appartient à la patrie roumaine.

Fasse le Ciel que le grand enseignement qui sort de son tombeau soit fécond pour tous!

(Extras din *L'Indépendance roumaine* 11/22 Avril 1885).

II. Cuvânt rostit de d. Dr. M. Beck

אין עושין נפשות לצדיקים. דבריהן הן יכרותן: (לרשמי שקלים פ"ב. ה"א.)

Vechii noștri înțelepți ne învață, că pentru bărbați distinși nu se fac monumente, cuvintele, faptele lor le asigură o memorie neperitoare.

Admițând adevărul acestui princip, nu trebuie să ne surprinză, văzând că piatra de mormânt ridicată în memoria reposatului Iuliu Barasch, nu corespunde cu mulțimea faptelor sale, cu splendoarea numelui seu. Nu trebuie să fim intristați, văzând că alți mai puțin cunoscuți, mai puțini populari, mai puțini demni de cunoștința posterității, au monumente mai scumpe, mai strălucite și mai mărețe decât Barasch. Acest bărbat nu are trebuință de un monument de marmură, pentru ca numele seu să nu fie uitat, faptele săvârșite de el in tot cursul vieții sale sunt mai durabile decât marmura or mineralul. Viața sa a fost așa de bogată in fapte meritorie și este așa de plină de învățăminte, încât Barasch nu are trebuință de semne materiale și vizibile, pentru ca să ne aducem întotdeauna aminte de el.

Dacă ne întrebăm care sunt învățămintele folositoare, ce le putem trage din viața sa, credem că cu toții vom fi de acord, relevând mai cu seamă două ca cele mai importante.

Sub această movilă se odihnește un bărbat, pe care l-a caracterizat o energie exemplară. Barasch se născu într'o țară unde, mai cu seamă la începutul acestui secol, s'au pus nenumărate piedici Evreiului, care a năzuit să învețe alte științe afară de Talmud și teologia judaică. Cine s'a datat studiului științelor profane a fost în pericol să-și pearză amicitia și bunavoința rudelor sale celor mai deaproape. Barasch a riscat aceasta, a rămas neclintit, se duse la Lipsca ca să studieze medicina. După terminarea acestor studii, mai târziu, a venit în țară. Nimene nu l-a cunoscut, nimene nu l-a protejat, el însuș n'a cunoscut nici țara, nici istoria, nici aspirațiunile națiunii, nici obiceiurile, nici limba ei. Un altul, cu mai puțină energie, ar fi desperat, s'ar fi descurajat. Nu așa a fost Barasch. El numai decât s'a pus la lucru, și într'un scurt timp le-a învățat toate acestea. Și nu numai superficial, ci într'un așa grad, că și alții, născuți și crescuți în țară, au putut să învețe mult de la el.

Energia însă nu este întotdeauna o calitate lăudabilă. Sunt mulți oameni, a căror energie este un adevărat pericol pentru lume. Asemenea oameni energici zdrobesc, sfărâmă fără milă și fără cruțare pe toți aceia, cari se opun scopurilor lor egoiste. Că Barasch n'a făcut parte din acest soi de oameni, nici nu mai trebuie să o vedim. Blandeța caracterului seu l-a ferit să supere pe cineva, fie acesta mare or mic, puternic or slab, și egoismul — cine are cutezanța să facă pe Barasch egoist? Toată viața sa se compune dintr'un șir de fapte, cari ne conving, că numai egoismul nu a cunoscut Barasch. Dacă admirăm energia lui Barasch, abnegațiunea sa de sine nu este mai puțin admirabilă. Ceeace a știut, n'a știut numai pentru sine însuș, ci a căutat s'o comunice și altora; ceeace a gândit, a dorit să facă accesibil și pentru alți, din ceeace a posedat a vrut să dea parte și altora. În această calitate trebuie să căutăm secretul popularității sale, al iubirii și al stimei de care s'a bucurat fiind în viață și care i-a rămas credincioasă și peste mormânt.

Două calități dar au fost intrupate în Barasch: *energia și abnegațiunea de sine*. Să-l imităm în această privință. Ca dănsul să căutăm și noi a ne cultiva, a ne însuși cunoștințele întinse și folositoare, să nu ne descurajăm de piedicele și de greutatea ce se opun în calea noastră. Și după ce am ajuns la un grad înalt de cultură, de destoinicie, să nu fim egoiști, și să dăm parte și altora din ceea ce avem. Să ne interesăm și de soarta altora, să lucrăm din rușterii pentru binele omenirii. Așa a trăit Barasch, prin practicarea

acestor principii s'a făcut iubit și stimat. *Prin aceste calități a câștigat Dr. Iuliu Barasch nemurirea.* Pentru aceste calități nobile ale sale zicem și azi, 25 de ani după moartea sa, cu venerațiune și cu respect: זכר צדיק לברכה „Amintirea cuviosului este spre binecuvântare“. Amin.

III. Cuvânt rostit de d-nul Dr. H. Erdreich

delegatul societății „Zion“

Domnilor,

În zilele noastre de scepticism și de depresiune morală, este desigur un merit de a ne entuziasma pentru o idee nobilă, cum este aceea a pelerinajului de astăzi.

Inițiativa acestei idei revenind Scietății istorice cu falnicul nume de Iuliu Barasch, mă simt dator a-i exprima lângă acest mormânt toată admirațiunea mea. Domnilor, Sfertul de veac, care s'a scurs peste acest mare nume, fără să micșoreze câtuș de puțin lustrul său, este o garanție de imortalitatea lui și de măreția faptelor sale.

Nu voi face biografia acestui ilustru bărbat la a cărui umbră ne adăpostim acuma ; imi va fi deajuns să zic, că acest mare dascăl a dat societății, în care a trăit, mai mult decât i-a luat, ca să-i fac din acest titlu o aureolă de glorie.

Fie-mi numai permis să relevez câteva din marile sale sentimente, care-l caracteriză pe deplin.

Pe când în țară nu exista nicio instituțiune pentru îngrijirea micilor copilași, nearmați încă indeajuns pentru lupta cu elementele, dănsul nu avu odihnă și visă și stărui din resputeri pentru înființarea unei asemenea instituțiuni.

Și a avut să lupte mult și greu până să-și vază visul realizat, și în cele din urmă pierzând răbdarea, a clădit, cu propriile sale cheltuieli, un spital de copii, cu hotărîrea de a-l susține cum va putea.

În cele din urmă sosi și momentul de resplată. Onor. Eforie a spitalelor a întins mâna sa binefăcătoare și protectoare asupra acestei instituțiuni în leagănul ei și îl numi pe Dr. Barasch medic primar al spitalului de copii.

Și astăzi, acest filantropic stabiliment se ridică cu fală într'o maiestoasă clădire nu departe de acest mormânt.

La inaugurarea acestei clădiri, d. Prof. Dr. Sergiu. a adus oma-

gicle cuvenite fundatorului ei și nu mă îndoiesc, că noua generațiune va căuta să pue în relief aceste omagii, decorând una din sălile spitalului cu numele doctorului Barasch.

A avut, Domnilor, și decepțiuni după câțiva ani de mulțumire sufletească, căci intrigi, fatale în asemenea împrejurări, își au jucat rolul lor; la acestea ei se aștepta și, ca mare om, a știut să se resemneze.

Printre dorințele lui de a ridica instituțiuni folositoare, se numără și aceea de a se clădi o casă mortuară, cu scop de a evita înmormântări premature în cazuri de moarte aparentă și aceea a înființării unui stabiliment pentru îngrijirea alienaților, lucru ce până atunci se făcea într'un mod foarte primitiv.

A luptat din resputeri și pentru aceste, o moarte prematură, în cei mai frumoși ani ai activității sale, l-a împiedecat de a le vedea realizate.

Mi-ar fi greu să fac o dare de seamă detaliată asupra lucrărilor sale pe terenul științei și a literaturii în general, lucru ce ar cere mai mult timp decât am la dispoziție; voiu zice în treacăt, că în multe ramuri a lăsat urme prețioase.

Cu o activitate febrilă a lucrat la „Minunile naturii“ și la „Isis“; a scris două cursuri complete de istorie naturală și o igienă populară; a scris o monografie asupra altoiului și alta asupra leșinului și în toate aceste lucrări, claritatea ideilor și eleganța stilului ne ar putea servi și azi ca model.

Adâncind misterele naturii, ele deveneau, trecând prin prizma personalității sale, cunoștințe accesibile fiecărui om.

Și într'adevăr, pentru toate aceste calități, fu profesor la școala de medicină, la colegiul național, la școala de silvicultură și la școala militară. Pretutindeni, farmecul cuvântului său a lasat impresiuni neșterse.

Mulți din elevii lui, astăzi cetățeni distinși, își aduc aminte cu entuziasm de frumoasele lecțiuni ce-i țineau suspendați de buzele lui.

A imprăștiat știința, popularizând-o, era principala dorință și necesitate, ce-o simțea spiritul său și nemulțumindu-se a o imprăștiat numai ca profesor în școală și ca redactor în reviste științifice institui conferențe de igienă, ce le ținea Duminicile spre a comunica această binefăcătoare știință masei poporului.

Timpuri frumoase erau pe atunci, căci serviciile bune aduse de oricare cetățean, n'aveau nevoie de un certificat de proveniență spre a fi acceptate.

Ca medic, având ocaziunea de a exercita pretutindeni binele, l-a făcut cu o mână profuză.

Dupăce imprăștiă pe acest teren binefăcătoarea sa activitate în Călărași și Craiova, unde era în serviciul statului timp de câțiva ani, reveni în București și se dete cu totul ocupațiunilor pedagogice, însă în momente grele nu se retrăgea de a da sfaturile sale omenirii suferinde și adeseori suferinzii alergau la ajutorul lui târziu noapte incurajați de licărirea luminei de pe masa sa de lucru, unde lucra infatigabil, la aprofundarea științei.

În genere devotamentul și abnegațiunea lui erau nemărginite, căci devotaț cu trup și suflet acestei sacerdoții din momentul când a călcat pragul Templului lui Esculap, aceste calități nu l-au părăsit decât odată cu viața.

Contemporanii lui sunt unanimi a-i recunoaște aceste calități superioare, podoabe impunătoare în această grea carieră.

Cumcă în mijlocul multelor sale ocupațiuni ca medic și ca dascăl, a găsit timp să se gândească și la nevoile coreligionarilor săi o probează lupta pacifică întreprinsă în contra prejudețelor în anul 1857 în jurnalul „Israelitul român” și în traducerea piesei teatrale „Debora”, fără să mai citez publicațiuni în alte jurnale.

Ceeace este de remarcat e, că acest bărbat, incontestabil bun Român, s'a imbibat în juneța lui la izvorul Talmudului, această enciclopedie considerată de unii ca un testament de ură și vrăjmășie lăsată Evreilor, spre a-l executa în contra a tot ce nu este Evreu.

Prin faptele lui el a dat acestui prejudiciu lovitura de grație practicând dogme, care îl făcură în acelaș timp bun Israelit și totașa de bun Român.

În rezumat, trebuie să-i recunoaștem doue calități superioare : acela de a fi voit și de a fi fost învățătorul entuziasmat al poporului și binefăcătorul neobosit al societății în mijlocul căreia a trăit.

Moartea l-a surprins în mijlocul preocupățiunilor sale celor mai arzătoare, într'o vârstă relativ ténără. Amicilor ce-l consolau în ultimele momente, le-a exprimat regretul, ce-l simțea despărțindu-se de viața-i, nu pentrucă voea să mai guste plăcerile ei, ci dupăcum zicea, pentru că i-au mai rămas multe lucruri de făcut pentru îmbunătățirea soartei coreligionarilor săi.

Românismul îl va inseri cu litere de aur în isoria pedagogiei și a culturii. Ear Israelitiți trebuie să-l considere ca pe unul din cei mai mari conducători ai lor din acea vreme.

Un început s'a făcut pentru onorarea memoriei sale. Una din să-

lile școalei „Jacob și Carolina Loebel“, o societate fraternă pentru ajutarea membrilor bolnavi, precum și Societatea, care a luat inițiativa acestui sfânt pelerinajiu, poartă numele lui. Să sperăm că sentimentul nostru de recunoștință către acest ilustru nume, se va deștepta din ce în ce mai mult, spre a eterniza memoria lui, dar mai presus de toate, și spre a fi la înălțimea misiunii noastre, ar fi să urmăm pe calca apucată de acest ilustru coreligionar și unindu-ne cu toții să facem ceea ce el putea face singur, cu vastul său spirit, cu marea sa inimă.

Și această inițiativă, ce trebuia luată de mult, trebuie să fie a noastră, a tinerimei.

Nu prin indiferență vom câștiga simpatia concetățenilor noștri creștini, ci prin stăruințe neobosite să căutăm fără o rușine rău înțeleasă să ridicăm pe coreligionarii noștri la nivelul demnității de om.

A lucra pentru Israelii, este a lucra pentru o clasă de oameni slabi și descurajați care au trebuință de ajutor și cine nu știe că cei slabi au dreptul la sprijinul celor tari?

Cu brațele încercate de fructele muncii noastre, să oferim patriei tributul nostru și cu o atitudine demnă să ne prezentăm ei.

Să sperăm că o eră nouă se va inaugura și că patria nu va sta nici ea indiferentă în fața atitudinii noastre demne și patriotice.

Gloria ilustrului doctor Barasch se ridică azi ca un soare asupra orizontului sufletelor noastre, să profităm deci și să cultivăm noua generațiune la razele lui binefăcătoare.

Imagina impuneătoare a ilustrei sale umbre, s'o avem continuu înaintea ochilor noștri cultivând frumoasele principii, cari l-au călăuzit în viață.

IV. Cuvânt rostit de d. Moscu Ascher

Delegatul Congregației spaniole și a Societăților „Progresul“ și „Munca“

Domnilor,

Multe s'au scris și s'au vorbit despre repozatul Doctor Iulius Barasch; totuș mai sunt încă multe de zis asupra activității desfășurate de acest ilustru bărbat în puținii ani cât a trăit în România.

Imi voi permite a vorbi inspecial despre indeletnicirea lui în

sinul *Societății de Cultură israelită*, ce Iuliu Barasch a fondat în București în toamna anului 1863, Societate care a fost de mare importanță pentru noi, dar care abea a fost menționată de Domnii oratori și de biograf.

Această Societate n'a durat, din nenorocire, decât câteva luni, din cauza încetării din viață, în primavara anului 1863, a fondatorului ei.

Ca discipol al mult regretatului savant ce plângem astăzi, și ca unul care am colaborat cu dănsul la redactarea ziarului *Israelitul Român* și la alte publicațiuni, am cunoscut deaproape nobilul său caracter, generozitatea sufletului său și iubirea lui de omenire în general, și în particular a tinerimii, pe care dorea din inimă să o vadă, și în patria sa adoptivă, instruită și luminată, ca în țările occidentale.

Pot afirma în cunoștință de cauză, că ceea ce a preocupat mai mult pe reposatul Dr. Iuliu Barasch, a fost propagarea printre Israeliți a gustului instrucțiunii.

În intrunirile de la *Societatea de Cultură israelită*, el ne arăta avantajile particulare ale oamenilor luminați, considerațiunea de care aceștia se bucură în societate, foloasele ce pot aduce patriei prin cunoștințele lor și cum, ca consecință, aceasta îi va îmbrățișa neapărat, mai curând sau mai târziu.

El profita de toate ocaziunile spre a îndemna cu căldură pe tinerii săi coreligionari să urmeze cursurile școalelor superioare ale Statului și să se aplice la învățătură. Pe părinți îi povățuia a-și trimite copiii la școală și a le procura, fie și cu sacrificii mai presus de puterile lor, cărțile și obiectele necesare la învățământ.

Și, în adevăr, grație nepregetatelor stăruințe ale lui Barasch, gimnaziile și liceele au început, deatunci, a fi populate de elevi Israeliți, și nu exagerez dacă zic, că lui datorăm moralicește, pleiada de coreligionari bacalaureați, diplomați în științele comerciale, licențiați în drept, doctori în medicină și în diferite științe, cu care acum se onorează judaismul din România.

Merituosul Barasch s'a gândit și mai departe: Știind că, de obicei, copiii fără mijloace sunt cei mai silitori și cei mai talentați, și văzând că pe vremea aceea nu erau încă la noi facultăți de științe, că, prin urmare, spre a se perfecționa într'o specialitate oarecare, tinerii trebuia să fie trimiși în străinătate cu mari cheltuieli, pe care părinții nu le puteau suporta, a intervenit la amicul său intim, la reposatul *Jacob Löbel*, om avut și generos, și a obți-

nut de la acesta depunerea unei însemnate sume de bani, ca fond pentru instituirea unei Societăți, care să aibă de obiect ajutorarea studenților Israeliti-Români în străinătate.

Societatea s'a înființat și există și astăzi, purtând numele virtuosului său fondator, *Iacob Lobel*.

Cu procentele fondului și cu cotizațiunile membrilor ce o compun, au fost ajutați și sunt ajutați și astăzi o mulțime de studenți Evrei, duși în Franța, Austria, Germania, Belgia și Elveția, unde au făcut și fac studii strălucite, în diverse specialități științifice. Dintre aceștia unii s'au întors în țară și sunt celebriți, de care și Românii și Evreii sunt îndrept de a fi mândri.

Barasch a fost, am putea zice, un profet optimist. El avea convingețiunea intimă că România va deveni mare, putinte, prima între țările Orientului. El ne prezicea că această țară mică, va fi într'oză, în cece privește științele o a doua Francie, cunoscând că Românul este inteligent și dotat cu facultăți rare, geniale.

Națiunea română, ne zicea Barasch, în 1862, în una din primele sale prelegeri ținute la *Societatea de Cultură israelită*, deși puțin cunoscută astăzi, va realiza, în foarte puțini ani și în toate privințele, progrese imense, cari vor face, cu drept cuvânt, admirațiunea lumii întregi. El nu s'a înșelat.

Societatea de Cultură israelită a fost o școală de morală, de patriotism și de educațiune politică, fondată de Barasch, anume pentru tinerimea israelită.

Permiteți-mi, Domnilor, a face un scurt rezumat al câtorva din puținele lecțiuni ce am avut fericirea a auzi din gura eminentului profesor, pe care mai mulți coreligionari îl ascultau cu deosebită atențiune.

Dupăce într'o seară ne dojenise zicând că nu purtăm destul interes instrucțiunii înalte, și că nu este întemeiată descurajarea, ce vedea la noi în privința aspirațiunilor tinerimii israelite la un viitor mai bun, el ne-a zis: „Și voi, Evrei-Români, veți avea o soartă „fericită în această binecuvântată țară: nu vă desnădăjduiți dacă „acum sunteți desconsiderați; Israel va fi și va trăi mulțumit pe „pământul românesc și, dacă nu voi, fără îndoială fiți voștri, vor fi „cetățeni români, iubiți și stimați, dacă vor proba că știu a se sa- „crifica pentru mărirea și gloria lui, cum au făcut frații voștri din „Europa pentru țările în care trăesc și pentru care și-au vârsat „sângele, șiroae. Iubiți locul nașterii voastre, vorbiți dulcea limbă „a țerei. fiți patrioți și nu va întârzia ziua, în care, orice copil va

„naște în familia israelită, va fi înscris în cartea familiei române.
 „Apărați cu averea și cu viața voastră drepturile țerei, și ea vă va
 „recunoaște ca fii adevărați și credincioși“.

În o altă lecțiune vorbind despre persecuțiunile suferite de Evrei în toți timpii și în toate țările, Barasch ne zicea: „Chiar furia tu-
 „tului grozavelor elemente pe o mare nemărginită nu este nimic
 „în comparațiune cu deslănțuirea atător pasiuni, cari au amenințat
 „secole întregi existența neamului lui Israel; și cu toate acestea
 „această rasă răbdătoare și cerbicoasă, care a trecut prin ultragie
 „de tot felul, prin sabie și prin foc, prin torturi mai rele decât
 „moartea, care a avut atăția martiri, trăește, conștiente de dreptul
 „său, de forța ei morală și sigură de triumf în viitor. Familia lui
 „Jacob, are de la Providență privilegiul de *a exista în veci*. Către
 „dēnsa D-zeu a zis: Vei avea o posteritate numeroasă ca pulberea
 „pământului; vei face să se cunoască numele și *unitatea* mea de
 „toate națiunile, și toate națiunile prin tine vor fi binecuvântate“.

Barasch ca talmudist era și religios. Respecta toate religiunile, dar avea un cult deosebit pentru religiunea mosaică, pe care o califica ca cea mai simplă, cea mai morală și cea mai igienică. Fără religiune, ne zicea el, omul nu poate fi destul de simțitor la durerile și nevoile semenilor săi. În conferințele sale la *Societatea pentru Cultura israelită*, el lăuda adesea preceptele sublime ale religiunii lui Moise, simplitatea dogmelor și puritatea moralei sale.

El combătea cu energie pe cei ce cred, că religiunea lui Israel este o piedică pentru ridicarea adepților ei la înălțimea civilizațiunii și susținea cu tărie și cu argumente puternice, că poporul evreesc este în posibilitate de a merge în armonie cu națiunile cele mai înaintate pe calea progresului.

Aș putea să vă vorbesc ore întregi despre cele ce ne învăța eruditul Doctor Barasch, dar ca să nu abuzez de binevoitoarea D-voastră atențiune, mă voi mărgini a relata pe scurt cele ce ne-a zis în ultima sa prelegere la *Societatea pentru Cultura israelită*.

Extrag din text:

„Știți câte au suferit coreligionarii noștri în cursul secolelor.
 „Acum pozițiunea noastră se îmbunătățește din zi în zi. Persecuțiunile s'au împuținat mult. Mai sunt însă unele locuri, unde drepturile fraților noștri sunt încă tăgăduite. Am putea spune, că ne-
 „toleranța și fanatismul sunt învinse; prejudecăți trăesc încă în
 „toate clasele atât luminate cât și neculte. Care să fie cauza că
 „ideele false ce altădată aveau mulți despre judaism și despre sec-

„tatorii lui n'au perit încă, și că sunt respândite, și in epoca „noastră cum erau in trecut?

„Reuavoință este desigur, in mare parte, cauza acestei erori; dar „cauza principală este ignoranța.

„Nu sunt destul de cunoscute, sau sunt cunoscute puțin și rău, „doctrinile și obiceiurile noastre. Judaismul n'a fost încă cătuș de „puțin apêrat in țara noastră. Timp indelungat inamicii noștri au „vorbit și au scris in contra noastră, ce au voit și cum le-a plăcut „și era natural ca ei să fie crezuți pe cât timp nimeni nu-i contra- „zicea.

„Nu știi ca in țara aceasta să fie, ca mai pretutindeni in cele- „lalte țeri, cărți care să combată atacurile și acuzațiunile nedrepte „ale căror victime suntem, și să le distrugă.

„Israelitiții-români sunt datori a se apêra cu pana, a scie, a „combate și a nimici prejudecățile blândului și tolerantului popor „român.

„Să ne hotărâm dar a incepe o campanie, insă cu modestie și cu „tact; și, increzători in dreptatea noastră, asigur de pe acum, că „vom isbuti pe deplin, și că vom face un mare serviciu cauzei „noastre sfinte și patriei noastre române. Digitized by Google

„Se va ivi și in România, ca in sora ei mai mare, Francia, un „Mirabeau, un popă Grégoire, care să pledeze dreapta noastră cauză. „Poporul român se pêtunde curënd, și in mărinimia lui cunoscută. „ne va proclama spontan eu, ca la 1848, frați cetățeni, pentru bi- „nele țerei și al nostru.

Nu trecu mult și vai! Barasch căzu bolnav și muri fără a avea timpul material de a-și pune proiectul in lucrare. Salutariile lui consilii n'au fost urmate de nimeni și chestiunea israelită stă și astăzi la noi încă nerezolvată definitiv.

* * *

Ca Evreu și ca cetățean român și ca unul dintre cei mai de- votați discipoli ai Doctorului Iuliu Barasch, permiteți-mi, Domnilor, a uni vocea mea cu a D-voastră pentru a aduce un omagiu respectuos marelui invêțat evreu, care a fost un statornic amie al României.

L-am văzut la lucru; pot mărturisi in conștiință, că a fost un adevêrat și convins filo-român; că a lucrat neobosit pentru lumina-rea junimei române și israelite și pentru a onora in lumea știin-țifică din străinătate școala și numele de Român.

Numele lui Barasch a rămas scump și neuitat prietenilor lui

Români și Israeliti; fiecare își amintește de bunătatea sufletului lui. Oameni ca Barasch nu mor, ei trăesc vecinic în memoria celor ce l-au cunoscut.

Din fundul acestui mormânt vocea lui Barasch pare a ne zice: Români-creștini și Români-evrei, iubiți-vă unii pe alți; — Români-creștini, fiți drepi către compatrioții voștri de religione mozaică; — Români-evrei, devotați-vă cu corpul și cu sufletul fericirii țerei în care ați văzut lumina, pământului care vă hrănește și vă încălzește și binelui fraților voștri Români-creștini.

Fie ca această voce să fie ascultată.

Fie ca memoria Doctorului Iuliu Barasch să rămăe în veci venerată și gloriată, precum merită.

V. Cuvânt rostit de d. M. Schwarzfild

Prim-Secretar al „Societății istorice Iuliu Barasch“

Care era scopul acestei serbări?

Lumea intrunită într'un număr așa de mare la acest mormânt ne-o spune: de a se da primosul de admirațiune și recunoștință către acest mare bărbat.

Dar „Societatea istorică Iuliu Barasch“ luând inițiativa serbării a mai urmărit ceva. Ea a voit să readește virtuțile și meritele ilustrului bărbat, ea a voit să reinvie tabloul vieții sale, să pue înainte *programa* sa ca o linie de conduită pentru Români și Evrei.

Avut-a însă Barasch vr'o programă formulată? Nu, Barasch n'a avut o programă scrisă, n'a formulat niciodată în puncte dorințele sale. dar viața și activitatea sa, ca ale orăru om mare, însumă o programă.

Deși din expunerile acelor ce m'au precedat cu atăta talent, reese idealul și năzuințele lui Barasch, totuș e bine a le avea formulate în câteva puncte pozitive, de către unul ce i-a studiat mai deaproape viața.

În primul rang, Barasch prin activitatea sa prodigioasă, prin munca sa fără preget, ne-a arătat calea ce trebuie s'o apucăm spre a putea fi de folos țerei. Un popor nu se ridică decât prin muncă, decât prin jertfe: *calca muncii și a jertfelor* eacă primul învățământ ce tragem din viața acestui mare om. Nu fiecare se poate jertfi și poate munci ca Barasch, dar a urma pe această cale trebuie să fie dorința și năzuința fiecăruia din noi.

De a înălța poporul din înjosirea sa prin cultura inimii și a spiritului; de a-i apropia orce cunoștință folositoare vieții; eacă al doilea ideal pentru care a luptat Barasch. El nu s'a mărginit la lecțiuni predate pentru plată, n'a înțeles numai a-și face datoria; de a fi un model de profesor de școală, scrupulos și exact, dar a și căutat a imprăștia mulțimea cunoștințelor sale în masele cele mai profunde; a instruit ca profesor, ca conferențiar și ca scriitor; avea pana vecinic în mână pentru luminarea maselor.

A nu primi o sarcină fără a o implini și a se strădui de a fi totdeauna la înălțimea misiunii sale, e alt învățământ ce reese din viața lui Barasch.

A nu confunda greșala unuia cu a totalității, era nu ce, ce ades propovăddea. Românul ce lovește în Evreu să fie osândit, dar pe popor și țară să nu incetezi a o stima și iubi. Evreul ce greșește față cu un Român, ce nu are o purtare cinstită, acela să fie osândit și pedepsit. Totalitatea însă să nu fie confundată cu el. Să nu sufere unul pentru toți și nici toți pentru unul.

Să fi patriot ardent, devotat țerei din toată inima, dar să te ferești a fi șovinist. Prosperarea țerei cere egalitate și frăție între toți. Toți, mână în mână, să ajute la binele poporului, la mărirea bogăției și la gloria țerei. Astfel emanciparea Evreilor se impune ca o necesitate pentru țară, patriotismul o dictează. Barasch nu stăruia pentru emanciparea Evreilor ca Evreu sau ca om ci, înainte de toate ca Român.

Țăr Evreilor le prescrise purtarea astfel: să fie demni, cât se poate de demni și moderați în vorbe și fapte, dar cu o atitudine hotărâtă și niciodată umiliți. Conștiinți de datoria lor, conștiinți de drepturile lor.

Și pentru ca un popor să lupte cu tărie și convingere, i trebuie cunoașterea trecutului, trecutul frumos sau sarbed, dar care să-i lumineze prezentul și să-i dea adevărata cumpănă și să-i desemne calea cea justă de urmat. Deaceea, pe deoparte publica în „Israelitul român“ ce-l redigea, paginile cele mai glorioase din istoria Românilor, pe dealta se străduia a pătrunde și studia trecutul Evreilor din țară. Acest punct din programa sa, desmormântarea trecutului nostru și punerea lui în relief, ne-am propus noi, Societatea istorică, a realiza sub egida marelui seu nume.

Barasch era și om generos. Silințele lui de a face bine sunt de toți cunoscute. Dar el n'a înțeles niciodată de a practica binefacerea pe o scară mare sau restrinsă în aplicație la persoane

singulare. A da pentru un sêrac azi ca mâne să fie tot sêrac și silit la cerșătorie. *Caritatea organizată*, eacă idealul nobilului seu suflet. Și fiindcă nu putu face totul in acest sens, își alese drept misiune ceea ce altul nu putea înțelege și pricepe așa ca densus. Orcine poate simți suferința unui sêrac și de are inimă e gata să-l ajute. Căți însă sunt acei ce înțeleg foloasele instrucțiunii, ce ne dau mijlocul de a ne forma singur o existență independentă? Barasch, omul superior, cel ce se bucura de fructele culturii, crezu cu drept că, atunci când nu poate face totul, e dator să aleagă și să facă ceea ce altul n'ar voi sau n'ar putea să facă. El preferă școala, preferă bursele la studenți, îmbrăcarea elevilor sêraci și drept caritate proprie zisă căutarea copiilor bolnavi, pe care ignoranța medicilor deatunci din țară, nu știa să-i deosebească in căutare de cei mari. Nu milostenia, nu pomana, ci binefacerea, ci filantropia, *caritatea organizată*, să fie lozinca noastră după Barasch, dar nu organizată numai într'un sens, ci in toate sensurile posibile. Și mergend pe urmele acestui bărbat ilustru, să preferim intotdeauna, ce noi, mai culți, credem de primă necesitate.

Asta era viața, aceasta este cvintesența activității sale, învățăminte mari, frumoase, nobile și demne de imitat.

Mai am o datorie, ca unul ce vorbesc in numele Comitetului „Societății istorice Iuliu Barasch“, aceea de a mulțumi onor. public azistent, care a respuns la chemarea noastră, care a înțeles că are o datorie de implinit față cu memoria acestui mare bărbat, ce o serbătorim azi după un sfert de veac.

Și însă întieiu avem a exprima mulțumirile noastre onor. Societăți ce s'au asociat la inițiativa noastră, căci numai inițiativa era a noastră, serbarea a tuturor. Oamenii cei mari nu aparțin numai unui popor, necum numai unei societăți. Indeoseb vom mulțumi onor. societăți a „Atheneului român“ așa de demn reprezentată prin d. C. C. Arion, d-lui dr. M. Beck, predicatorul comunității noastre, ce și-a înțeles așa de frumos nobila d-sale misiune, d-lui Dr. H. Erdreich, ce vorbi in numele societății „Zion“, d-lui Moscu Ascher, reprezentantul congregației spaniole și a societăților „Progresul“ și „Munca“.

Azistența numeroasă ne onorează pe noi, dar mai ales pe acei ce o compun, căci a dat dovada unui mare sentiment: *recunoștința*.

III. FONDUL BARASCH

A. Dispoziții generale pentru „Fondul Barasch“

1. *Societatea istorică Iuliu Barasch* înființează un fond neatacabil în onoarea și amintirea Dr. Barasch sub titlul de „*Fondul Barasch*“; titlu ce sub niciun preț și în nicio împrejurare nu se va putea schimba.

Fondul se declară întemeiat la 31 Martie 1888, data morții Dr. Barasch.

2. Menirea lui principală este :

a) De a se subvenționa sau premia operele istorico-culturale cu privire la Evreii din țările române și anume acele, cari se va constata că o merită cu deosebire;

b) De a premia un număr de elevi evrei din toată țara, cari se vor distinge cu deosebire la studiul istoriei române.

3. Până ce Fondul va avea un venit suficient se va da precădere alineatului a a art. 2.

Ambele aliniate se vor aplica prin o reglementare detaliată.

4. Fondul nu se va putea considera ca *deplin realizat* înainte de a atinge suma de 50.000 lei. Până atunci subscripțiile vor continua neîntrerupt și se va stărui a se organiza petreceri productive în folosul Fondului.

5. Până la realizarea sumei minime indicate la art. 4 se va da din casa Societății, din veniturile ei regulate, suma de 300 (trei sute) lei pe fiecare an, cari împreună cu venitul Fondului, vor forma premiile de încurajare ale acestui Fond al Societății.

Dacă într'un an nu se va acorda niciun premiu, subvenția de 300 lei acordată pentru acest scop nu se va reîntoarce în casă, ci se va atașa la Fondul neatacabil.

6. Cheltueli de imprimare și orice alte cheltueli mărunte, ce va necesita administrația Fondului se vor face din casa Societății.

7. Casierul Societății sau adjunctul seu va fi și administratorul Fondului. Gestiunea Fondului se va trece într'un registru separat.

După decizia Comitetului se va putea alege un casier special pentru administrarea acestui Fond.

8. Orice membru va participa cu o ofrandă în sumă voluntară pentru mărirea acestui Fond.

Membri sau particularii cari vor dona însuș sau vor reuși a strânge un minimum de 300 lei, vor figura în toate bilanțurile anuale ale Fondului cu numele lor, observându-se de sunt bani strinși sau personal donați.

Aceste dispoziții s'au votat cu unanimitate de voturi, în ședința Comitetului dirigenț din 4°/12 Martie 1888.

B. Donațiunile pentru „Fondul Barasch“

versate în casa Societății de la Aprilie 1887—Martie 1888

a. LISTELE

		Lei	B.
<i>Benvenisti, Iacob I.</i> , Craiova, a strins cu lista No.	22	40	—
<i>Blank, D-soara Rebecca M.</i> , Pitești	41	15	60
<i>Cahane, Elia</i> , Galați	27	11	—
<i>Gaster, Max</i> , București	57	8	—
<i>Gross, Solomon</i> , București	54	8	—
<i>Hildebrandt, Berm.</i> , Hărlău	29	30	—
<i>Ianovicz, Leb</i> , București	43	5	—
<i>Lazar, Philip</i> , Craiova	21	13	—
<i>Mihailescu, Adolf, T.-Frumos</i>	79	16	—
<i>Netzler, Charlotte</i> , năș. Schönfeld, Pitești,,	39	47	—
<i>Pappo, S. L.</i> , Craiova	62	32	—
<i>Pollack, A S.</i> , București	9	6	—
<i>Samitca, Ignat</i> , Craiova	24	13	—
<i>Schapira, Max I.</i> , Ploești	34	34	—
<i>Schwarzfeld, M.</i> , București.	3 și 77	454	50
<i>Șaineanu, Mariu</i> , București	42	7	50
<i>Șragher, Sam</i> , București	12	7	—
<i>Weissberg, Iosef</i> , București	7	41	80
<i>Donațiunea Societății</i>		150	—
Dobânda efectelor cumpărate pentru Fond		17	45
Total.		956	85

P. S. Cu toate invitațiile Comitetului o mare parte din liste nu ni s'au returnat, nici avizat de au sau nu vr'o iscălitură, din simplă neglijență a detentorilor lor. Unele din aceste știm că posed semnături și regretăm că nu le-am putut publica aici.

Rugăm cu inzistență pe toți ce posed liste de ale Fondului să binevoască a ni le restitui fără întârziere; la caz contrar vom fi siliți, cu tot regretul, a-i invita la aceasta direct, prin publicitate.

Listele ce ne-au parvenit în timpul urmă și ne vor mai parveni vor figura în *Analele* din anul viitor.

D. SUBSCRITORII

Lista 1. cuprinzând donațiunile de la 1 Aprilie 1887 până la 31 Martie 1888

	Lei B.		Lei B.
Subscripția din rezerva Societății	150	Transport	312 50
Abasohn. Ans., Bacău	2	Calmy, I. R., București	1
Abasohn. L., Pitești	3	Camer. P. Beresit	3
Abeles, M., Galați	2	Candel. Iacob, București	2
Abeles, Paul, Pitești	2	Carp, M., Hârlău	1
Abeles, Sam., Pitești	2	Cocolea, N., prof., Tirgul-Frumos	2
Abramovici, G. et Freifeld, S., Prima societate a morilor de aburi din Botoșani	30	Cohen, Elias I., Craiova	3
Abramovici, Heinrich, Bacău	50	Cohen, Lazar, Pitești	6
Abramovici, Maurice, Botoșani	3 50	Cohn, A., Buzeu	1
Anonim, Giurgiu	50	Cohn, Bernh., București	3
Ausländer, B., Craiova	2	Cohn, Heinrich, București	2
Axelrad, Herman, București	2	Crețescu, I., București	50
Bach, Leopold, București	4	D. G., București	2
Barasch, A. I., București	2	Daniel, Ioseph, București	1
Barasch, Iulius, București	1	Daniel, D. I., Bacău	2
Baraz, I., Hârlău	1	Deutsch, I., Craiova	3
Bauch, M., Botoșani	2	Dimand, Isidor, București	50
Beer, Iulius, Fălticeni,	2	Dinermann, Philip, Galați	5
Beiler, D-na Debora, Pitești	1	Dulberger, M., București	1 50
Beldicianu, N., prof. la gimn., Iași	2	Eisenstein, M. I., Titu	1
Bendel, Ad., Botoșani	2	Ellenbogen, I. A., București	2
Benzal, I. D., București	1	Făreanu, Isidor, Craiova	10
Benvenisti, Craiova	2	Feinmann, Solomon, Ploești	5
Benvenisti, David I., Craiova	2	Feinsilber, Leon, București	2
Benvenisti, Frați, Craiova	3	Finkel, M., București	2
Benvenisti, Iacob I., Craiova	18	Finkelstein, Benedict, București	2
Benvenisti, Iosef, Craiova	5	Fischbein, Elias, Pitești	4
Bercovici, Mos, Iași	1	Fischgold, Haim, Botoșani	3
Bercovitz, Salomon, Pitești	4	Fischler, Dr. E., Bacău	2
Bereșteanu, D-na Rachel, Slatina	5	Fischmann, S., Botoșani	1
Bergmann, Isaac, Movilă-Ruptă (j. Botoșani)	2	Fischer, Frați, Hârlău	5
Bernfeld, Friedrich, Bărlad	3	Focschaner, Elias, București	2
Bernstein, A., Galați	3	Focschaner & Spinner, Botoșani	50
Bernstein, Marcu, București	5	Focșăneanu, L., Galați	2
Bidjarano, H., București	5	Focșăneanu, S. A., Galați	2
Birnberg, S., Moinești	2	Freifeld, Naftali, Botoșani	3
Blank, D-șoara Rebecca M., Pitești	2	Fussmann, I., Rimnicul-Vălcii	3
Blau, Moritz, București	1	Gaster, A. E., București	5
Blaustein, Isac Z., Craiova	5	Gaster, Adolf, București	3
Blumberg, Iosef, București	2	Gaster, Max, București	2
Blumenfeld, Bernh., Galați	2	Gaster, M., Dr. phil., Londra	5
Boranițanu, A., Ploești	1	Gaster, Solomon, București	1
Braun, Adolf, Tirgul-Frumos	5	Geiger, Iulius, Iași	1
Braveanu, A. S., București	3	Gerner, I., București	3
Brill, Albert, Iași	2	Ghinter, Gh., Botoșani	2
Brociner, Dr. M., Viena,	3	Gips, B., Brăești (j. Iași)	2
Brociner, André, Galați	2	Glückmann, Isidor, T.-Frumos	5
Brüll, Iosef, Botoșani	2	Goldenberg, D. M., București	1
Cahane, Elia, Galați	3	Goldenberg, I. L., București	50
		Goldenberg, Leon, București	2
		Goldenberg, M., Tirgul-Frumos	2
		Goldenberg, Max, Hârlău	1
Total	312 50	Total	439

	Lei	B.		Lei	B.
Transport	439		Transport	556	80
Goldmann, Benjamin, Botoșani	1		Kohlenberg, Sender, Fălticeni	2	
Goldșlegher, L., Botoșani	2		Kohn, Alfred, Craiova	5	
Goldsmann, D-na Rosa, Galați	2		Kohn, M., Craiova	4	
Goldstein, Moritz, Pitești	3		Kornhauser, A., Ploești	10	
Golingher, I., Vaslui	1		Krainik, Iulius, București	2	
Gross, Iancu, Roman	1		Kugel, L., Ploești	2	
Gross, Solomon, București	1		Landau, L. M., București	2	
Grünberg, D-na Caroline, Galați	2		Lasar, Isac M., Pitești	3	10
Grünberg, H. B., Galați	2		Lasar, Philip, librar, Craiova	5	
Grünberg, Hermann, adv., Bacău	2		Lascar, M., Ploești	1	
Grünberg, I., București	50		Lazar, I., Hărlău	1	
Gruss, Simon, București	3		Lazarovitz, D., București	2	
Guttman, Isidor, Fălticeni	50		Lebel, D., Ploești	2	
H. D., Galați	2		Lebel, Dr., București	2	
Hărloanu, Avram, Fălticeni	30		Lecca, I., București	50	
Hascalovici, Alter, București	50		Lederhendler, Sigmund, Iași	2	
Heilpern, Carl, Drăceșani(j).Botoșani	3		Leibovitz, Ioseph, Iași	2	
Herdan, Ignatz, Brăila	2		Leister, Bernh., București	1	
Heilpern, Leo, Brăila	2		Leister, I., București	50	
Herman, A. I., Hărlău	2		Libros, Em. F., București	1	
Herman, B., Galați	1		Lindenberg, A., București	2	
Herzenberg, D., farm., București	1		Litmann, C., Bêrlad	1	
Hildebrandt, B., Hărlău	5		Litmann, Carol, Turnul-Severin	1	50
Hirsch, A., București	2		Löbel, Arthur, Iași	2	
Hirsu, Emeric, profesor de steno-	50		Löbel, Heinrich, Craiova	2	
grafie, București	5		Löbelsohn jr., București	3	
Hochberg, I. L., Târgoviște	5		Loeventhal, Wolf K., Galați	4	
Hochberg, Samuel L., Târgoviște	2		Löwin, Saul, Botoșani	1	
Hornstein, H., București	2		Lustgarten, B., București	4	
Hornstein, Jean Anton, Turnul-	2		Machles, H., București	3	
Măgurele	1	50	Malliu, A., București	1	
Iacob, M., Pitești	2		Marcus, D. A., București	50	
Iacobsohn, A., Târgoviște	2		Marcus, L., Brăila	2	
Iancu, M., Hărlău	1		Marcus, M. H., Focșani	1	
Ianovicz, Leb, Bacău	2		Marcus, Mair H., Bacău	1	
Iaslovicz, Ch., Bacău	1		Marcus, Osias, Bacău	1	
Iosef, Alexander A., Pitești	2		Margulies, M. L., Galați	5	
Iosef, Moscu I., Craiova	4		Marius, P. N., funcționar, Roman	3	
In memoria D-soarei Caroline			Mattes, Moses, Iași	2	
Hechter, moartă în București	3		Maurer, Jules, litograf, Galați	2	
Israel, N., Ploești	1		Mendelovici, M., Ploești	2	
Israeliteanul, I., Iași	50		Mihailescu, Ad., Tirgul-Frumos	2	
Juster, Leon, Hărlău	5		Mihalovitz, M. W., București	3	
Juster, Max, Bêrlad	4		Moscovici, B., București	1	
Kalischer, Dr., Botoșani	3		Moscovici, Huna, București	50	
Kanner, S., Ploești	6		Moscovici, L., Giurgiu	2	
Kaufmann, Emil, Bêrlad	2		Mütznér, I., București	2	
Kaufmann, I., Hărlău	5		N. N., Craiova	2	
Kaufmann, Jacques, Galați	2		N. N., Galați	3	
Kirschen, Isidor, Vaslui	3		N. N., Giurgiu	1	
Klapper, Ignatz, București	5		Nachmansohn, S., Iași	2	
Klinger, I. Louis, Iași	2		Nachmias, M. E., București	2	
Koffler, L. (Junior), Brăila	2		Netzler, Charlotte et Adolf, Pitești	6	
Kohan, M., Galați	2		Neumann, H., stud. med., Buc.	1	
Kohlenberg, Marcus, Fălticeni	2		Osias, L., Fălticeni	2	
Total	439	80	Total	556	80

	Lei	B.		Lei	B.
Transport	680	40	Transport	816	40
Ornstein, Mendel, Botosani	2		Silberstein, S., Pitesti		50
Panijel, M. I., Craiova	1		Solomon, Albert, Falticeni	1	
Pappo, S. L., Craiova	2		Solomon, Aron H., Braila	2	
Paves, David H., Bucuresti	1		Solomon, Iosef, Titu	3	
Penchas, Moise, Craiova	5		Solomon, Isac, pielar, Braila	2	
Penchas, N. R., Craiova	20		Solomon, Nachman, Pitesti	1	
Pinath, S. I., librar, Bucuresti	2		Solomon, Sigmund H., Braila	2	
Pollack, A. S., Bucuresti	150		Solopkowitz, H., Iasi	4	
Pollack, Samuel, Bucuresti	50		Souffrin, B., Craiova	1	
Porjes, A., Iasi	1		Speier, L. M., Iasi	2	
Popper, Adolf, Bucuresti	2		Spinghil, Iulius, Bucuresti	4	
Predescu, Hristache, Pitesti	2		Steinberg, Haim, Bucuresti	1	
Psantir, I., Bucuresti	1		Steinberg, Moritz, Bucuresti	2	
Rappaport, Mendel, Focsani	1		Steinberg, Moritz, Azuga	2	
Reischer, Iulius, Bucuresti	1		Steinberg, L., librar, Bucuresti	2	
Rheinstein, Ansel, Bucuresti	1		Steiner, A., Bucuresti		50
Robescu, Dr. Louis, Craiova	5		Stern, Adolf, dr. in drept, Bucuresti	10	
Robinson, Anton, Craiova	3		Stern, D., Turnu-Severin	1	
Röder, Iancu, Hârlău	1		Storfer, Mendel, Craiova	3	
Rosanu, Leon, Bêrlad	150		Şaineanu, Lazar, Paris	3	
Rosen, A. D., Ploesti	2		Şaineanu, Mariu, Bucuresti	2	
Rosen, Sigmund, Brăesti (j. Iasi)	1		Sapira, Heinrich T., Bucuresti	1	
Rosenblüth, Ad., Ploesti	2		Sapira, Israel, Ploesti	1	
Rosenzweig, M., Pitesti	4		Sragher, d-ra Anetta, Bucuresti	1	
Rosenzweig, S., Ploesti	1		Sragher, D-na Betti, Bucuresti	1	
Rothmann, A., Galați	2		Sragher, Emanoil, Bucuresti	1	
Sabitai, Elias, Craiova Cluj/Centrul U	2		Sragher, S., Bucuresti	2	
Sabetay, Iacob, Craiova	1		Taubes, M., dr. phil, Bucuresti	8	
Safir, Isidor, Botosani	1		Tennenhaus, I., Craiova	2	
Samitca, Ignat, Craiova	3		Turcu, A., Bucuresti	2	
Saphir, Bucuresti	1		Tuvy, Leon H., Craiova	3	
Schapira, Isac, Bucuresti	50		Un admirator al lui Barasch, Pitesti	4	
Schapira, Max I., Ploesti	6		Vainberg, I., Bucuresti	3	
Scheffer, Ad., Focsani	3		Văleanu, Leon, Bacău	1	
Schein, M. Heinrich, Tecuci	2		Wahrmann, Adolf, Botosani	3	
Scherer, Dr., Ploesti	2		Wasserberg, I., Galați	2	
Schlesinger, Iacob, Bucuresti	2		Wassermann, W., bancher, Iasi	4	
Schloimovitz, H. B., Galați	2		Weber, Henriette, Pitesti		50
Schwarz, D., Ploesti	3		Wechsler, H. P., Bucuresti	2	
Schwarz, I. M., Galați	4		Wechsler, Marcus, Moinești	3	
Schwarz, Ioseph, Pitesti	2		Wechsler, Ludovic, Bucuresti	1	
Schwarz, Isac, Ploesti	2		Weinhold, W., farmacist, Pitesti	4	
Schwarz, Moritz, Galați	3		Weintraub, Charlotte, Neamt	1	
Schwarz, Moritz (Cioară), Galați	2		Weintraub, Iancu, Braila	2	
Schwarz, D-na Rosa, Pitesti	4		Weintraub, L. W., Bucuresti		50
Schwarz, Sigm., photg., Bucuresti	7		Weiss, A. (Keppich), Bucuresti	3	
Schwarzfeld, E., dr. in drept, Paris	5		Weiss, Albert, Bucuresti	2	
Schwarzfeld, M., Bucuresti	2		Weissberg, Iosef, stud. med., Buc.	2	
Schwarzfeld, Wilh., Iasi	1		Weissblüth, Max, Galați	3	
Segalla, Iosef, Pitesti	2		Wohlberg, Bernh., Botosani	3	
Segaller, Piatra	1		X. X., Galați	2	
Segaller, Simon, Hârlău	2		Zoller, M., Botosani	1	
Silbermann, Samuel, Bêrlad	2		Zucker, D. I., Bucuresti	2	
Silberstein, E., dr. in drept, Brăila	5		Din dobânzile efect. „Fondului“		1745
Total	31940		Total general	95685	

IV. ȘEDINȚELE COMITETULUI DIRIGENT

EXTRASE DIN PROCESELE-VERBALE ALE ȘEDINȚELOR

Sedința a XIV din 15 Februarie 1887

Președinția d. Dr. M. Taubes.

Soc. *Zion* (Steua României) din Turnul-Severin anunță, că a votat „Societății istorice Iuliu Barasch“ o subvenție anuală de 20 lei. — S'a transmis mulțumiri și chitanța spre achitare.

Soc. *Armonia*, de domnișoare din Pitești, anunță că a votat Societății o subvenție anuală de 50 lei, sumă ce a și trimes-o.—I s'a adresat mulțumiri.

D. *Eisic Barasch* in Cernăuți, adresează Societății mulțumirile sale pentru onoarea făcută memoriei rep. seu frate Dr. Barasch, prin titularea Soc. noastre cu numele rep.

D. M. Schwarzfeld propune și Comitetul admite ca *adjunct de Secretar* pe d. *Iosef Weissberg* cu misiunea de a ajuta la corespondență și traduceri din limba ebraică și cu dreptul de a lua parte la ședințele Comitetului cu vot consultativ.

Se decide tipărirea *Analelor* cu cuprinsul ce-l are. Se fixează ca preț al unui exemplar 1 leu. 100 exemplare se vor putea împărți gratuit la persoane, cari port interes istoriei noastre și la membri lipsiți de mijloace.

Se decide a se tipări o *traducere franceză* a Raportului primului secretar (*Ochire asupra Istoriei Evreilor in România*).

Sedința a XV din 8 Martie 1887

D. *I. Weissberg* declară că acceptă alegerea făcută in persoana sa ca *adjunct de Secretar* și promite a fi activ.

D. Dr. *E. Schwarzfeld* (Paris) felicită Soc. de succesul Adunării generale, propune I) editarea unui *Buletin* lunar de câteo coală de tipar. in care să se publice documentele Societății, II) ca să se mo-

diŃice Statutul in senzul. cã Comitetul sã fie pe veci și sã-și poată mări numãrul prin propriul seu vot, III) a se numi corespondenți in toate orașele mari europene.

Discutându-se aceste puncte Comitetul nu admite punctul I, pentrucă Soc. nu-și poate lua sarcina tipãririi unei reviste din cauza greutăților și muncii ce reclamã și pentrucă Soc. n'are incã venituri destul de sigure și suficiente; nu se unește cu punctul al II, pentrucă nu crede cu cale a se rãpi principalelor organe ale Societãții dreptul de vot; membri titulari n'au fost admiși la vot, fiindcã sunt in cu totul alte condiții ca cei activi, ei subvenționeazã numai Soc., dar nu sunt colaboratorii ei intelectuali. punctul al III-ül acceptã in principiu și e gata a-l aduce la implinire.

D-nii *Dr. M. Kayserling* (Buda-Pesta), *Dr. M. Steinschneider* *Dr. A. Berliner* (Berlin) mulțumesc pentru numirea lor ca *membri onorifici*.

D. M. Schwarzfeld citește apelul ce l a compus pentru *Fondul Barasch*, se acceptã și decide a se da indata la tipar, și a se tipãri și *liste de subscriptii*.

D-sa propune a se introduce urmãtoarele paranteze explicative in *Statut*, spre a se evita confuziuni și explicații greșite: la art. IV vorbele „sau incurajatorii Societãții“; la art. V. „sau membri pe veci“.

In vederea cã aceste esplicații sunt cu totul conforme spiritului, ce a predominat la votarea Statutu'ui, ințeles ce au voit a-i da autorii lui, se acceptã cu unanimitatea voturilor Comitetului, ce era complet la ședința.

Sedința a XVI din 6 Aprilie 1887

Președinția d. *Dr. M. Taubes*.

Soc. fraternã „*Or-chados*“ din Botoșani comunicã, cã a votat Soc. noastre o subvenție de 120 lei pe an, plãtibilã in rate trilunare, cu inceperea de la 1 Aprilie c.—I s'a adresat mulțumiri.

Soc. fraternã „*Crémieux*“ din Brãila, aratã, cã deabea la 1 Aprilie va lua o decizie definitivã in privința subvenției cerute de Soc. noastră.

D. M. Schwarzfeld aratã, cã, conform știrilor primite și relãtirilor date prin ziare de chiar membri Societãții „*Crémieux*“ ea a votat deja Soc. noastre 100 lei ca subvenție anualã, dar se vede, cã se petrece ceva sub perdea. cauza pentru care s a și adresat in

mod particular la amici, membri ai acestei Soc., pentru deslușiri și stăruințe. Ar fi trist ca intrigile să prevaleze în simul unei Soc. compuse din bărbați serioși și maturi.

D. A. H. *Rheinherz* (Anvers) scrie în numele seu și al d-nei *Antonie Sternberg* sora rep. Dr. Barasch, că se felicita de existența Soc. noastre, găsec scopul cât se poate de frumos și-și exprimă speranța, că Soc. va întreprinde tipărirea operilor inedite ale rep. pentru care promit concursul lor. — S'a răspuns mulțumind pentru concursul promis, și că e posibil să întreprindem editarea operilor Dr. Barasch.

D-na *Sophie Barasch* (Viena), soția rep. Dr. Barasch, răspunde în termeni mișcători la adresa prin care i-am făcut cunoscut înființarea Soc. noastre. Găsește scopul Soc. și al „Fondului Barasch“ onorător pentru memoria rep. Dorește a se înscri în rândul membrilor Soc.—S'a răspuns mulțumindu-i și rugând-o de a răspunde la un *interogator* privind viața și activitatea Dr. Barasch.

D. *Oscar Barasch* (Paris), fiul reposatului Dr. răspunde asemenea cu cuvinte măgulitoare la adresa Comitetului și trimite 100 lei în aur ca cotizație pe 1887 din partea mumei sale, a sa și a fratelui seu și cere să fie trecuți ca membri sub numele; *Sophie, Oscar, Marcel-Iuliu Barasch*. Se acceptă și i se va mulțumi.

D-na *Melanie Dr. Alois Redlich*, fca rep. Dr. Barasch, răspunde și ea mulțumind pentru comunicarea și trimite 30 lei în cupoane, val. aur, ca cotizație pe 1887, spre a fi înscrisă între membri Soc. Atrage atenția că ziua morții Dr. Barasch e $\frac{31 \text{ Martie}}{12 \text{ Aprilie}}$ și nu $\frac{3}{15}$ Aprilie.—I s'a adresat mulțumiri.

D. *Ioseph Halévy* în Paris mulțumește pentru numirea sa ca *membru onorific*.

Ședința a XVII din 26 Aprilie 1887.

Președinția d. Dr. Taubes.

D-na *Sophie Barasch* întrebata, răspunde că n'are duplicate din lucrările Dr. Barasch, și înșiră toate lucrările edite și inedite ce posedă din cele ale rep. *Anexează un răspuns la interogatoriul nostru*.—I se mulțumește și e rugată a ne acorda, cel puțin sub formă de împrumut, manuscrisele reposatului.

D. L. *Șaineanu* propune și se acceptă de a se trimite un apel către toate ziarele israelite din străinătate, rugându-le a ne oferi ziarele lor în mod gratuit.

Ședința a XVIII din 7 Iunie 1887

Președinția d-lui Dr. Taubes.

D. *Fl. Servi*, redactorul lui *Vessilo Israelitico*, se oferă a ne acorda mai multe publicațiuni gratis dacă vom abona ziarul seu.—În vedere, că nu dispunem de fonduri speciale pentru abonaamente și Statutul nu permite a ne procura cu bani decât opere istorice, nu se poate admite cererea d-lui Servi.

D. *Dr. Taubes* propune să abonăm 2 exempl. din opera de response „Coah Șor“, ce voește a edita memb. nostru activ, d. Rab. Cassvan.—În vederea considerațiilor de mai sus această propunere nu se admite.

Ședința a XIX din 28 Iunie 1887

Președinția d-lui Dr. Taubes.

D. *Dr. E. Schwarzfelf* (Paris) cere ca să ne adresăm cu un apel la *Rabinii din Basarabia* să mijlocească să ni se pue la dispoziție *Pinkesim* sau actele existente în comunitățile lor sau cel puțin să binevoească a ne procura de pe ele copii autentice.—Se va adresa acest apel.

D. *M. Schwarzfelf* propune numirea unei *Comisii pentru explorarea cimitirului din Iași* și membri comisiei după lista d-lui M. Braunstein-Mebașan (trecută în Raport) —Se admite Comisia cu condițiunea ca să se conforme prescripțiilor, ce-i va da Comitetul. I se va pune la dispoziție sumele necesare.

De la d-na *Sophie Barasch* s'a primit *doce manuscripte* ale rep. Dr. Barasch 1) o botanică inedită ca *dar* și 2) „Gedanken über Leben und Tod“ ca împrumut, ambele autografe.

Ședința a XX din 24 Iulie 1887

Președinția d-lui Dr. Taubes.

D. *Ad. Neubauer* (Oxford) mulțumește pentru numirea sa ca membru onorific și regretă a nu putea accepta acest titlu, fiind din principiu contra participării la Societăți.

D. *Ph. Lasar* (Craiova) atrage atenție 1) asupra unei *pietre mormentale din timpul Romanilor*, ce mai de mult s'a descoperit la T. Severin și pe care figura literile $\eta\pi$. Crede că se va fi aflând la muzeu, 2) că pe *cimitirul cel vechiu din București* aproape de gară i s'a arătat, pe când era încă copil, mormântul unui strămoș al seu mort circa de 300 ani; probabil că piatra s'a infundat în mormânt.—Se vor face cercetările necesare.

D. M. Schwarzfeld propune și se acceptă: 1) tipărirea unei broșuri cu ocazia serbării Barasch conținând biografia-i și ca supliment lista completă a donațiunilor făcute pentru „Fond“, 2) ca persoanele ce vor fi strins pe lista lor un minimum de 300 lei să figureze în toate dările de seamă anuale ale „Fondului“ cu sumele ce vor fi strias.

Ședința a XXI din 13 Septembrie 1887

Președinția d-lui Dr. Taubes.

Dr. H. Graetz (Breslau) se scuză de întârzierea răspunsului și acceptă cu plăcere a fi membru onorific al Societății.

D. Dr. G. Wolf (Viena), se scuză asemenea de întârzierea răspunsului și se simte măgulit cu titlul de membru onorific al Soc. noastre.

D. Dr. E. Schwarzfeld (Paris) propune I) a se numi în Iași o comisiune de propagandă, care să nu aibe numai o misiune financiară, ci să fie o comisiune auxiliară a Comitetului pentru cercetări științifice de tot felul. — D. M. Schwarzfeld având a fi la Iași va stăruî să se realizeze aceasta în condițiile posibile; — II) a se face cercetări dacă Enrie Ehrlich pomenit în „Dacia literară“ din Iași de la 1840 ca talent muzical născând este identic cu Henri Ehrlich vestit muzic în Berlin. — Se vor face cuvenitele cercetări; — 3) Propune a se întocmi o bibliografie a ziarelor israelite din țară. Această lucrare făcând parte din Bibliografia Israelito-română, lucrare deja preparată de d. M. Schwarzfeld și în parte deja imprimată, Comitetul se crede degajat de această sarcină; — 4) Cere a se mijloci regularea foastei archive din București, a se ținea în bună stare și a se utiliza actele din Del; — D. Dr. M. Beck având sub a sa privityhere archiva a și aranjat-o, ear Soc. a întreprins mai de mult utilizarea actelor; — 5) Dorește a se mai imprima o broșură din Anale în acest an. — În vederea lipsei de timp a membrilor Comitetului, lucrarea nu se poate întreprinde.

D. M. Schwarzfeld atrage atenție asupra propunerii făcute la Adunarea generală de a se admite pe membri titulari la vot și propune trimeterea unei circulări, în care Comitetul să-și expună motivele pentru cari, cel puțin deocamdată, crede inadmisibilă această propunere.

Mai propune ca reînnoirea Comitetului și discuțiile de interes societară, ce au a avea loc la Adunarea generală, să nu se facă în ședință publică.

După oarecari mici obiecțiuni la propunerea înteea din partea d-lui *L. Șaincanu*, ambele se primesc cu unanimitatea voturilor.

Sedința a XXII din 27 Decembrie 1887

Președinția d-lui Dr. M. Taubes.

D. Dr. *Ioel Müller* (Berlin), răspunde cu data 22 Noembrie, la o adresă a Soc., că e gata a ne face cunoscut orice pasaj din *Re-sponsele rabinice* privitoare la Principate, peste cari va da in cursul cercetărilor sale cu cari a fost însărcinat de Comisia istorică a Evreilor-germani. — Se ia act cu mulțumire.

D-na *Sophie Barasch* (Viena) cu data 6 Decembrie, arată, că nu-i s'a confirmat primirea celor 8 broșuri manuscrise din „Oțar chochma“, remase de la rep. ei soț și pe cari ni le-a trimis ca împrumut.—S'a răspuns rugând a scuza tăcerea provenită din lipsa din Capitală a câțiva membri din Comitet și e rugată a lăsa Comitetului mână liberă intru editarea acestor broșuri.

Sedința a XXIII din 10 Ianuarie 1888

Președinția d-lui Dr. M. Taubes

D. *M. Schwarzfeld* comunică, că, conform însărcinării primite, a stăruit să se înființeze o comisie de propagandă in Iași, dar nu fu cu putință. Observă că chiar cea din București e in o completă lăncuzire.

Mai comunică că rezultatele cercetărilor sale și ale d-lui *Wilh. Schwarzfeld* duc la sigura concluzie, că *Enric Ehrlich* din Iași despre care se vorbi la 1840, autorul unei colecții de Melodii populare române, este identic cu *Henri Ehrlich* din Berlin.

D. Dr. *Taubes* nu împărtășește aceasîă concluzie și crede, că mai trebuie cercetări spre a avea siguranță.

D. *M. Schwarzfeld* mai comunică, că d. *M. Braunstein-Mebașan* (Iași), care a întreprins traducerea ebraică și germană a Raportului din 1887, a înaintat cea germană spre publicare la „*Monatsblätter*“ din Frankfurt a/M., unde a și apărut o parte; cea ebraică era să apară in „*Knesses Israel*“ din Varșovia și din cauze neprevăzute publicația s'a omis, totuș va apare in curând in vr'o revistă din Rusia sau ca broșură separată.

Comunică că d. *Braunstein-Mebașan* a compus un apel in crește, cerend a se dona sau transmite Soc. documente, *Pinkesim*, etc., că d-sa l-a dat la tipar și a fost lipit in mai toate sinagogle

din țară ; asemenea a publicat d. Mebașan, în urma înțelegerii avute cu d-sa, un apel în ziare germane și ebraice rugând a ni se transmite date asupra vieții și activității lui Dr. Barasch înainte de a veni în țară.—Comitetul aprobă publicarea acestor apeluri.

D-sa dă apoi cetire următoarelor circulari: 1) pentru modificarea propusă la Statut, 2) pentru invitarea la vot și indicarea programei Adunării generale, 3) pentru amintirea membrilor de a face obligatoriile comunicări semestriale, 4) pentru invitații de plată și 5) mulțumiri pentru banii transmiși. — Se aprobă tipărirea și transmiterea lor.

D-sa propune 1) ca *Casierul* să fie obligat de a depune banii în rezervă la *Casa de economie*, reținând totdeauna în casă câte 100 lei pentru trebuințele curente, 2) de a se decide comandarea de *opere istorice privitoare la Evrei din țările circumvecine* neapărat necesare de consultat la alcătuirea Raporturilor anuale și la orice studii istorice ce s'ar interprinde. Aceste opere pot fi simburile viitoareii *biblioteci*, care speră, că se va putea realiza cu vremea.

Aceste propuneri se admit în unanimitate.

Se decide ca data *Adunării generale* să se fixeze de d. Președinte în unire cu Primul-Secretar. Se admite în principiu amânarea pentru luna Februarie, deoarece nu e posibil ca să se prepare înainte lucrările necesare.

Sedința a XXIV din 21 Februarie 1888

Președinția d-lui M. Schwarzfeld.

Comisiunea pentru explorarea cimitirului din Iași își transmite raportul general al activității sale din 1887 și alături un cont detaliat de cheltueli, care arată, că din suma de 50 lei ce-i s'a trimis mai are în rezervă 12.85 pentru excursiuni ulterioare. — Comitetul ia cu deosebită mulțumire cunoștință despre activitatea spornică a comisiunii.

D. *M. Schwarzfeld* pune în vedere Comitetului necesitatea de a se aranja și regula de pe acum toate pentru *aniversarea a 25-a a morții Dr. Barasch*, pe care Comitetul a decis a o serba. Propune a se invita toate societățile din Capitală, ca să participe la această serbare; schițează programa ce d-sa crede cu cale a se urma.—Propunerile și programa se accept în unanimitate (executate apoi la timp).

Ședința a XXV din 26 Februarie 1888

Președinția d. Dr. Taubes.

D-nii *Israel Șapira* și *B. Samsony* adresează urări pentru Adunarea generală, ce este a se întruni.

D. *Prim-Secretar* dă citirea Raportului seu și se aprobă.

D. *Președinte* expune punctele ce va atinge în alocuțiunea sa și se aprobă asemenea.

V. DIN CORESPONDENȚA SOCIETĂȚII

A. Responsurile membrilor onorifici

Paris le 30 juillet 1886

Monsieur le président,

J'ai reçu votre lettre du 8 juillet, je vous félicite de la fondation de la Société „Iuliu Barasch“ et je suis très touché du titre de membre honoraire qu'elle a bien voulu me conférer. Je vous prie de recevoir pour vous et de transmettre aux membres de la Société l'expression de tous mes remerciements.

Je serai heureux d'être tenu au courant des travaux de la société.

Agréez, Monsieur le président, l'assurance de ma haute considération.

Isidore Loeb

Budapest, le 8 Mars 1887

Messieurs,

J'ai reçu, Messieurs, votre lettre du 22 Février (6 Mars) c. par laquelle je vois l'honneur que votre société m'a fait et je n'hésite pas de vous en exprimer mes sincères remerciements. Que je serais

heureux si je pouvais vous témoigner l'intérêt que je prends à vos travaux scientifiques si utiles pour l'histoire et la culture de nos coreligionnaires, hélas! encore toujours opprimés.

Agréez, Messieurs, l'expression de ma haute estime.

Dr. Kayserling

Berlin den 13 Maerz 1887

Dem geehrten Vorstande der historischen Gesellschaft Juliu Barasch danke ich ergebenst für die mir erwiesene Ehre, die mir Ihr Werthes vom 6 d. M. kundgegeben hat.

Mit Hochachtung

ergebener

Dr. Berliner

Petersburg le 15 Mars 1887

Monsieur le Secrétaire,

Je suis extrêmement obligé à l'estimable „Société historique Jules Barasch“ du grand honneur qu'elle m'a fait en me nommant son membre honorifique, et c'est pour moi un devoir bien agréable d'exprimer à votre belle et très-utile Société ma plus vive gratitude, dont vous, Monsieur le Secrétaire, aurez l'obligeance d'être l'interprète.

Agréez, Monsieur le Secrétaire, l'expression de ma haute considération.

A. Harkavy

Berlin 18 Mars 1887

Monsieur,

Veillez avoir la bonté de communiquer à la Société historique qui porte le nom d'un de mes amis intimes dans ma jeunesse et qui m'a honoré par le titre d'un membre honoraire, les sentiments de reconnaissance et de hautes considérations de

Votre très humble serviteur

M. Steinschneider

Breslau 4 Aout 1887

Chers et honorables messieurs,

Je vous demande mille fois pardon de ce que, par une longue absence en Angleterre, j'ai négligé de vous remercier de l'honneur que vous avez bien voulu m'accorder, en me proclamant membre honorifique de votre société. Votre lettre m'a rappelé ma bevue, dont je suis affligé. Veuillez, Messieurs, m'en indemniser et ne pas retirer votre sympathie.

Je regrette bien de ne pas pouvoir profiter des Anale Istorice que vous avez bien voulu m'envoyer, ne comprenant pas la langue roumaine. Mais je conserverai ce cahier en signe de votre sympathie.

Agréez, Messieurs, l'assurance de ma reconnaissance et de ma consideration dont je suis votre serviteur.

Dr. Graetz

Paris 8 Avril 1887

Monsieur le président,

Au sortir d'une indisposition de plusieurs semaines, pendant laquelle il m'a été défendu de lire et d'écrire, je m'empresse de vous accuser réception de votre lettre du 5 du mois dernier m'annonçant ma nomination comme membre honoraire de la „Société historique Iuliu Barasch“ que vous presidez. J'ai à peine besoin de vous dire combien je suis sensible à l'extrême honneur que vous avez bien voulu me répartir, malgré l'insuffisance de mes titres en faveur d'une telle distinction. Ma reconnaissance en est naturellement plus grande envers tous ceux qui m'ont accordé leurs suffrages confraternels et je vous prie d'être l'interprète de mes sentiments auprès de la Société.

Agréez, Monsieur le Président, l'expression de haute estime et de dévouement que m'inspire l'oeuvre patriotique dont vous êtes l'âme et le flambeau dirigeant

I. Halévy

Wien 1 September 1887

Hochgeehrte Herrn!

Ihre geehrte Zuschrift vom 3. März a. c. in welcher Sie die Güte hatten mir mitzutheilen, dass Sie mich zum Ehrenmitgliede der

historischen Gesellschaft Julius Barasch ernannt haben, ist mir erst jetzt zugekommen. Wollen Sie daher entschuldigen, wenn ich Ihnen so spät für die mir erwiesene Ehre und Auszeichnung danke.

Mögen Sie versichert sein, dass es mir besondere Befriedigung gewährt zu erfahren, dass meine schriftstellerische Thätigkeit in so wolwollender Weise von Ihnen beurtheilt wird und werde ich mich sehr freuen, wenn mir die Gelegenheit gegönnt wird der historischen Gesellschaft irgendwie dienen zu können.

Nehmen Sie auch meinen Dank für die eingesendete Publication. Genehmigen Sie den Ausdruck vorzüglicher Hochachtung

Ihres ergebenen

Dr. G. Wolf

B. Din respunsurile faimliei repositului Dr. Barasch

Geehrter Herr!

BCC Cluj / Central University Library Cluj

Mit tiefempfundener und freudiger Genugthuung nahm ich zur Kenntniss dass sich eine Gesellschaft gebildet hat zur Förderung cultur-historischer Werke, mit dem Namen meines gotts. Mannes, und dass dieselbe, indem sie den 25-ten Jahrestag seines Ablebens feierlich begehen will, ihm ein Denkmal bereiten wird, wie es schöner und würdiger nicht hätte erdacht werden können.

Hätte dies der verewigte in der letzten Zeit seines Lebens vorausahnen können, wie würde es ihm für die vielen bitteren Erfahrungen und Enttäuschungen entschädigt, — ja vielleicht den Keim des Todes in die Ferne gerückt haben.

Da Herr M. Schwarzfeld sich bereits seit langer Zeit mit der Abfassung seiner Lebensbiographie befasst, so nehme ich an, dass er so ziemlich über Alles darauf Bezügliche unterrichtet ist.

Besondere Schriftstücke oder Aufzeichnungen besitze ich keine. Die „Wanderungen durch Galizien und Rumänien“, in der „Allg. Ztg. d. Judenthums“, aus den 40-er Jahren, die vielleicht manchen Beitrag liefern könnten, sind Ihnen wohl bekannt? Ebenso, dass ich noch im Besitze bin von 8 Heften Manuscripte in hebräischer Sprache, die einen Cyklus wissenschaftlicher Werke bilden. wovon blos ein Band in Druck erschien.

Ich bin mit Vergnügen bereit dem Vereine als Mitglied beizutreten und erbitte mir, geehrter Herr, nur noch die Angabe einer nähern Adresse zur Absendung meines jährlichen Beitrages.

Mit ausgezeichnete Hochachtung und innigem Dankgefühl

Sophie Barasch

Wien 31 März 1887

Paris 9 April 1887

Sehr geehrte Herrn!

Ich besitze Ihre freundliche Zuschrift vom 17 v. M. und komme vor Allem Ihnen in meinem Namen wie im Namen meiner Familie unseren tiefgefühlten Dank für die ehrende Erinnerung auszusprechen, die Sie zum Andenken meines sel. Vaters zu Theile werden lassen. Zweck und Streben Ihrer Gesellschaft sind doppelt edel; Sie fördern den Cultus der Vergangenheit und weisen dem in Rumänien so schwer geprüften Judenthume höhere Bahnen an.

Leider ist es mir nicht möglich Ihnen über die Lebensgeschichte meines seligen Vaters neue Documente zu beschaffen; wie Ihnen meine Mutter inzwischen aus Wien mitgetheilt haben dürfte waren unsere Bemühungen in dieser Richtung fruchtlos.

Gestatten Sie uns indessen uns Ihnen in dankbarer Anerkennung Ihrer Bestrebungen zuzugesellen und uns als Mitglieder an Ihrer Gesellschaft zu betheiligen. Ich schliesse zu diesem Zwecke den Betrag von Frs. 100 bei, den ich als den ersten Jahresbeitrag im Namen von Sophie, Oscar und Marcel-Julius Barasch zu verwenden bitte.

Empfangen Sie nochmals, geehrte Herrn, den Ausdruck meiner Dankbarkeit und meiner vorzüglichsten Hochachtung.

Oscar Barasch

Euer Wohlgeboren!

Ich habe mit Vergnügen Ihrer geschätzten Zuschrift entnommen, dass Sie den Verein „Societatea istorică Iuliu Barasch“ gegründet haben und trete diesem Vereine mit einem Jahresbeitrage von 30 Frs. bei. Der erste Beitrag folgt beiliegend.

Schriften meines seligen Vaters beizu stellen bin ich nicht in der Lage.

Hochachtungsvoll

Melanie Redlich geborene *Barasch*

Wien 12 April 1887

NB. Ich glaube Sie noch darauf aufmerksam machen zu sollen, dass der Todestag meines seligen Vaters nicht auf den dritten, sondern auf den 12. April fällt.

C. **Respunsurile fam. Barasch privitoare la „Serbarea Barasch“**

Meine hochgeehrte Herrn!

Es ist eine alte bekannte Thatsache, dass jedermann wünscht alt zu werden nicht aber alt zu sein. Ich fühle dies jetzt um so lebhafter, da ich trotz meines innigsten Wunsches bei der erhebenden Feier zum Andenken an meinen in Gott ruhenden Bruder anwesend zu sein, doch wegen meines Alters nicht im Stande war die weite und beschwerliche Reise zu unternehmen.

Die Thränen die der alte Mann am Grabe meines dahingeschiedenen edlen Bruders geweint, die vielen herrlichen Reden, die zu seinem Andenken gehalten, und all die Andern Beweise der Verehrungen und Liebe, die ihm gezollt wurden, haben mein Herz sehr gerührt, und ich spreche Ihnen, meine hochgeehrte Herrn, und allen denjenigen, die sich bei dieser Feier betheiligt haben, meinen tiefgefühlten Dank aus.

Ich bin überzeugt, dass der von Ihnen, meine Herren, gegründete Verein, der den Namen meines edlen Bruders trägt, auch von dem Geiste meines Bruders beseelt sein wird, dass die Menschen und Vaterlandsliebe, die die Leitsterne meines Bruders während seines kurzen aber thatreichen Lebens waren, auch für diesen menschenfreundlichen Verein die Grundprinzipien bilden werden, nach denen derselbe geleitet werden wird.

Ich bin dessen um so sicherer, als an der Spitze dieses Vereins Männer stehen, deren Tugend und deren Wissen, sowie deren Menschenliebe sich längst bewährt, und deren Namen nicht nur in ihrem Vaterlande, sondern auch bei allen unseren Glaubensgenossen einen guten Klang haben.

Möge dieser Verein blühen und gedeihen; möge er das verwirklichen, was stets und immer das Bestreben meines edlen Bruders war: das Loos unserer armen Brüder moralisch und materiel zu verbessern und ihnen die Achtung und Liebe der Christlichen Mitbürger nach Verdienst zu verschaffen.

Das walte Gott!

Czernowitz 25 April 1888

E. Barasch

Mit tiefgerührtem Herzen sage ich Ihnen meinen Dank, für die erhebende Trauer-Feier, die Sie dem, leider allzufrüh dahingeschiedenen, zu Ehre veranstaltet haben.

Es fällt dabei der doppelte Verdienst auf Sie, meine Herren, vergangene Verdienste in dankbarer Erinnerung behalten, und sie der Welt und Nachwelt neuerdings ins Gedächtniss gerufen zu haben.

Für die Telegramme und Zeitungen ebenfalls meinen besten Dank, ich war dadurch in die Lage gesetzt, im Geiste, an Allem Theil zu nehmen.

Dass sämtliche Blätter in rumänischer Sprache sind, muss ich aus diesem Grunde bedauern, da meine Kinder und Verwandte kaum etwas davon verstehen, und ich selbst in den 25. Jahren das Wenige was ich verstand grösstentheils vergessen habe. Wird auch die Biographie nur rumänisch erscheinen?

Hochachtungsvoll

Sophie Barasch

Wien 16 April 1888

Paris 23 April 1888

Sehr geehrter Herr!

Empfangen Sie im Namen meiner Familie sowie in dem meinen unsern innigsten Dank für die pietätvolle Hingebung und die rastlose Mühe mit der Sie die so schöne Gedächtnissfeier meines gottsel. Vaters veranstaltet haben.

In einer Epoche des schnellen Lebens und des schnellen Vergessens, wie die unsere, ehrt diese Feier ebenso den Todten wie die Lebenden, die sich noch nach 25 Jahren des Hingeschiedenen in so rührender Weise erinnert haben.

Empfangen Sie, sowie alle Theilnehmer der Feier, besonders aber die beiden Vereine Societatea istorică und Societatea fraternă nochmals unseren herzlichen, tiefgefühlten Dank.

Mit vorzüglicher Hochachtung

O. Barasch

D. V a r i a

Berlin 22 November 1887

Hochgeehrtes Comité!

In höflicher Beantwortung Ihres geschätzten Schreibens vom 30. September c. a. theile ich mit, dass ich gerne bereit sein werde, die mir in der Responsenliteratur vorkommenden Fälle, welche sich auf Rumänien beziehen, besonders zu bemerken um Ihnen sodann mitzutheilen.

Ich kann nicht umhin zu bemerken, das derartige Notizen wohl öfter in den Responsen des letzten Jahrhunderts vorkommen dürften, in der älteren Responsenliteratur, mit der ich mich im Augenblicke zu beschäftigen habe, werden sie nur äusserst selten zu vermuthen sein.

Genehmigen Sie die innigsten Wünsche für das Gedeihen und den Flor Ihres Vereines.

Hochachtungsvoll

ergebenst

Dr. Ioel Müller

Société des études juives

Paris le 18 Janv. 1888

SOCIÉTÉ DES ÉTUDES JUIVES

J'ai l'honneur de vous informer que suivant votre désir notre Société échangera nos publications contre les vôtres. Vous recevrez sous peu le No. 31 de notre Revue qui sera le premier fascicule de l'année 1888.

Veillez agréer, Monsieur le Président, l'expression de nos sentiments très distingués.

Pour le Conseil

I. Levi

VI. DONAȚIUNILE

I. DONAȚIUNI PENTRU ARCHIVA

de acte originale

- Aba Abraham** (Roman): acte de la Roman 1836 Fev. 24, 1840 Nov. 11, Dec. 9, 1851 Mai 18.
- Sophie Barasch** (Wien): un manuscript original *Botanica* (inedit, defect) de rep. *Dr. Iulia Barasch*.
- Abram Beer Emanuel** (Ploești): Ploești 1819, 1836 Iuli 28, 1849 Dec.
- Israel Baruchovitz** (Iași): Iași 1846 (2).
- Nehemia Bercovici** (Iași): 1804 Aug. 29, Oct. 19
- Sulem Bercovici** (Iași): Roman 1836 Fev. 21, Iași 1843 Iuni 28, 1847 Iuni 10, 1851 Ghen. 3, chitanți de la 1851 Iuli 12, 1853 Apr. 23, 1854 Apr. 23) (2), acte de 1855, 1857 Iuni 27, 1860 Oct. 3, chit. 1 fără dată.
- A. D. Birnberg** (Bacău): 1874 Oct. 30, 1876 Dec. 31, 1878 Fev. 9, 1886 (2), 1887 Apr. 8. *BCU Cluj / Central University Library Cluj*
- Arion Sache Braviann** (București): 1850 Mai 22, 1853 Fev. 2, Mai 16.
- Lazar Cassvan** (București): 1813 (în graiul spaniol).
- David Feigeles** (Iași): 1810 contract de taxă.
- Berm. Hildebrandt** (Härläun): un act de la 1785 Sept. 2.
- Esriel Kuppermann** (Iași): 1805 Ghen. 2, 1835 Aug. 12.
- Frații Mattes** (Iași): chit. 1845 Ian. 1, act 1846 Oct. 25 (2), chit. 1847 Ian. 1, 1848 Dec. 22, 1851, 1869, 1870.
- M. Ch. Mendelovici** (Iași): acte de la Iași circa 1810, 1818, 1838.
- Abr. Morgenstern** (Ploești): Buc. 1838, 1846 (listă), 1847 Fevr., 1849 (listă), 1849, 1853 Fev. 17, 1854 Sept., 1855 Iuni 1, 1855 (6), 1856 (17), 1857, Ploești 1860, Buc. 1864 (3), 1865 (2), 6 fără dată.
- Leib Ornstein** (Iași): chitanți de la 1851 și 1852 (10).
- B. Pohl** (Iași): 1835 Mai 10.
- Iacob Selinger** (Iași): chitanți de la 1852 Apr. 23, 1861 Dec. 19, 1862 Apr. 23.
- Leibș Spiegel** (Iași): de la 1802.
- Zisse Șister** (Iași): 1851 Apr. 16, 1856.
- Frații Saraga** (Iași) de la 1800 Aug. 1, 1805 Fev. 2, chitanți de la 1804, 1805 (3), 1808, 1813, acte de la 1813 Mai 30, 1814 Oct. 20, T. Frumos 1815 (2 la fel), 1815 Nov. 18, 1815 Dec. 14, 1815 (chit.), 1816—1820, 1817 Martie 2, chitanți 1817 Oct. 12, Oct. 13, Oct. 14, 1818 Fev. 10, Apr. 23, Iuni 5, Nov. 7 (2), 1819 Ghen. 24, Ghen. 28, Mai 26, Nov. 24, 1820 Iuni 28, Sept. 2, 1820 (chit.) 1820—1823, 1821 Sept. 14, 1822 Apr. 10, Nov. 1, 1824 Aug. 9, Nov. 1, 1825 Apr. 23, 1829 Apr. 23, Sept. 27, chitanțe: 1830 (2), 1831 Fev. 17, 1831, 1833

Fev. 25, acte : 1835 Ghen. 19, Oct. 1, 1837 Marte 6, Aug. 27, 1838 Iuni 6, 1839 Ian. 15, Iuli 24, chit. 1840 Dec. 31, 1843, 1844, 1845 Oct. 25 (2), 1853 Iuni 28, Aug. 11, Aug. 17, Aug. 24, Aug. 31, doc. 1853 Iuni 28, Aug. 11, Aug. 17, Aug. 21, Aug. 24, 1856 Aug. 28, 1858 Ghen. 27, Mai 6, Iuli 13, 1856—1865, 1860 Sept. 15, 1861 Ghen 27, Nov. 27, 1863 Fev. 21, 1869 Iuli 28, 4 fără dată.

Israel Șapira (Ploești) : 1864 (2), 1865²(5), 1880, bilanțuri de la 1882, 1883, 1884 și 1886.

N. Weiss (Iași) : 1835 Ghen. 29, 1838 Fev. 11 (2),

2. DONAȚIUNI PENTRU BIBLIOTECA

a. Cărți, broșuri și publicații periodice

I. D. Bally (București) : *Macaulay, Lord Th. B.*, Despre drepturile civile ale Israelitilor tradus de *Dimitrie Ion Ghica*, Buc. 1872 ; *Manole, Dimitrie*, Pozițiunea politică și civilă a Israelitilor-români, Călărași 1882 ; *Haboker-or*, revistă ebraică lunară red. *A. B. Gotlober*, April 1879—April 1880, Varșovia ; (*Popper N. C.*), Observațiuni asupra școalelor publice și confesionale, Buc. 1874 ; *Zion*, Buletinul pe anii 1876—1886 : Anul II (1876) 9 numere, No. 1 și 2 lipsă ; III, 3, No. 9 lipsă ; IV 1 și 1 nenumerotat ; V, 6 ; VI, 8, No. 3 lipsă ; VII, 7 ; IX, 10 ; X, 9 ; XI, 2 ; XII, 1. — **N. Beldiceanu** (Iași) : *Beldiceanu, N.*, Antichitățile de la Cucuteni, schiță arheologică, Iași 1885. — **M. Braunstein-Mebașan** (Iași) : „*Doreș lețion*“, Statuten, Iassi 1887. — **Comitetul Soc. „Fraterna Păcurari**“ (Iași) : *Fraterna Păcurari* Statutele primei soc. fraterne fond. in Iași Păcurar, Iași 1881 ; *Fraterna Păcurari*, General Billanz de la 1876—1882, Iași 1883 (evrește) ; *Fraterna Păcurari*, Buletin pe lunile Ianuarie-Aprilie 1883, Iași 1883 (evrește) ; *Fraterna Păcurari*, Buletin pe Mai-Septembrie 1884 (evrește) ; *Fraterna Păcurari*, Buletin pe 1885, Iași 1885 (evrește) ; *Fraterna Păcurari*, Buletin pe 1886, Iași 1886 (evrește) ; *Fraterna Păcurari*, Buletin pe 26 Septembrie 1882—1 Ianuarie 1884 (evrește). — **Comitetul Soc. Junimea israelită** (Iași) : Jahresbericht des Vereines der israel. Jugend (Junimea israelită) Iassi 1887 ; Statutele primei societăți pentru îmbrăcarea elevilor săraci din Iași, 1887. — **Abraham Dancu** (Adrianopole) : *Danon, Abraham*, Toldoth b'ne Abraham, Pressburg 1886. — **Jean Em. Kostaki Epureano** (Bérlad) : *Epureano, Jean Em. Kostaki*, Le mouvement et la situation économique en Roumanie, Paris 1885. — **Isidor Goldner** (Făl-ticeni) : *Goldner, Isidor*, Israeliti in România (inainte și după constituția din 1866), Iași 1879. — **A. Grünstein** (Târgul-Frumos) : *Apărătorul*, anul IV (recte II), 1882 : 24, 25, 38, 40, 41, 42, 44, 45 ; V (recte III), 1883, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 32, 34 ; „*Fraterna din Păcurari*“, General-Billanz seit 1876—1882, Iassy 1883 ; *Tisza Eszlar* sau Ebreii întrebuințează ei sânge de creștin ? (Buc. 1882). — **Dr. A. Harkavy** (Petersburg) : *Harkavy, Dr. A.*, Neuaufgefundene hebräische Bibelhandschriften. Bericht an die k. Akademie der Wissenschaften zu St. Petersburg, Petersburg 1884 ; *Samuel Ha-Nagid* = Ismail Ibn-Nagdilab, Vezir din Grenada (1027-1055), Poesii pu

blicate și adnotate de *Dr. A. Harkavy*, Petersburg 1879.—**I. Israeliteanul** (Iași): *Br.—I. B.*, Invasiunea Jidovilor, Iassi 1864: *Cămărașu, George Dumitrescu*, Invasiunea proletarismului jidovesc, Buc.; *Canini, Marco Antonio*, La verità sulla questione degl' Israeliti in Rumania, Roma 1879; *Der Gesetzentwurf über die Emancipation der Juden in Rumänien*, Czernowitz 1879: *Iunius, Dr.*, Die Leiden der rumänischen Juden, Leipzig 1885; *La vérité sur les faillites en Roumanie*, Iassi 1882: *Le jugement du tribunal de Iassy*, chambre III sur l'incapacité des Israélites d'acheter des immeubles, Iassy 1878: *Lupescu, Ioan*, Paragraful 37 sau Palestina in Iași, Focșani 1875; *Negruti, V.*, Cum îi lumea in județe, Iași 1885; *Nicolescu, G. N.*, Despre emanciparea civilă a Israeliților in România, Triest 1877: *Offenes Schreiben an den H. I. Campineano* (1879); *Palestina in România*, p. II, Iași 1869; *Pastia, S.*, D-lui C. A. Rosetti, ministru de interne, Iași 1881: *Question Israélite*, Seconde édition. 1872; *Silberzweig, Dr.*, Responsu Domnului A. D. Holban, Iași 1864: *Statutele Uniunii amorului propriu* (aproapelui), Iași 1872; *Tractatul de pace de la Berlin* incheat in 23 Iulie 1878, Iași 1878.—**Isr. Kuppermann** (Iași): *Bujoreanu, Ion M.*, Ebroi in România, Buc. 1885: *Codrescu, I. C.*, Cotropirea jidovească in România, Buc. 1870; *Ministrul afacerilor străine* Documente oficiale din corespondența diplomatică (privitor la art. 7 din Constituție), Buc. 1880; *Mohl, R. de*, O voce competentă in chestiunea Evreilor trad. de X X. Botoșani 1879.—**Veniamin Lazar** (Buc.): *Gerota, D. G.*, Scrisoare adresată domnului președinte al soc. „Progresul național“, Craiova 1882.—**Dr. K. Lippe** (Iași): *Lippe, Dr. K.*, Symptome der antisemitischen Geisteskrankheit, Iassy 1887.—**Chaim Medoiner** (Iași): *Israelitischer-unterstützungs-Verein*, Statuten, Iassy 1878.—**M. Ch. Mendelovici** (Iași): *Isreel*, red. L. Rokeach, Galați și Iași 1881 (No. 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 19).—**M. G. Montefiore** (Paris): *Montefiore, Mosé Giacomo*, Un recueil de consultations rabbiniques rédigé en Italie au XVI-e siècle, Paris 1885.—**B. Pohl** (Iași): *Bhuntschli, Dr.*, Der Staat Rumänien und das Rechtsverhältniss der Juden in Rumänien, Berlin 1879; *Condițiile contractului tacsiei evreești* din Capitală, Iași 1859; *Cozirescu, Necolaie*, Constituanta viitoare sau triumful creștinismului in contra Jădanilor, Botoșani 1881; *Curelescu, Ioan*, Furtuna marelui reu a năvălirii Jidovilor in România, Focșani 1870; *Hăjdeu, B. Petriceicu*, Industria națională, industria străină și industria ovreească, Buc. 1866; *Hăjdeu, B. Petriceicu*, Talmudul ca profesie de credință a poporului Israelit., Buc. 1866; *Hăjdeu, B. Petriceicu*, Trei Ovrei, Buc. 1865; (*Heljade-Rădulescu, Ion*), Evreii in România ce sunt și ce pot se fie, Buc. 1865; *Judanii și statul german*, traducere, Buc. 1869; *Marr, W.*, Biruința iudaismului asupra germanismului, trad. Iași 1879; *Proiectu de lege* pentru Regularizarea stării jidovilor in România (Buc. 1868): *Question israélite*, seconde édition 1872; *Tezcano, D. Rosetti*, La Roumanie et le Juif devant l'Europe, Bacau 1878; *Vanva, Neofitu*, Jidovii broș. I (reeditarea Infruntării Jidovilor din 1803), Buc. 1871.—**B. Schwarzföld** (Iași): *Bericht* des Frauen-Vereines für die isr. Mädchenschule, Iassy 1878; *Bericht* des isr. Frauen-Vereins für Mädchenschule in Iassy, Iassy 1882; *Bericht* der isr. Frauen-Vereins für Mädchenschule in Iassy, Iassy 1884.—**Dr. E. Schwarzföld** (Paris): *Al muth la Ben* (10 elegii ebraice scrise la moartea baronului Lucien de Hirsch) de

Jacques Werber, Brody 1887; *Otolonghi, M. I.*, Temach David, Salonic 1887.—**Adolph Steinberg** (Buc.): *Voci creștine asupra omorului ritual*. Buc, 1887.—**H. Steinberg** (București): *Allgemeine Zeitung des Judenthums*, ziar săptămânal, red. de *Dr. Ludwig Philippson*, 7 volume. Anii 1858, 1866, 1867, 1869, 1870, 1871, 1872 (cu lipsa suplimentului literar la toți anii).—**Frații Saraga** (Iași): *Adrian, Le général G.*, Quelques mots sur la question israélite en Roumanie, Paris 1879; *Ațak, C. N.*, Jidovii la congresul din Berlin, Buc 1878; *Bluntschli, Dr.*, Statul român în raport juridic cu Israeliiții din România, Iassy 1879; *Chestiunea israelită* studiu juridico-politic publicat în ziarul din Iași Stafeta, Iassy 1879. (*Finkelstein, Dr. W.*), Câteva cuvinte asupra chestiunii israelite din România, Iassy 1878; *Goldenthal, S.*, Părerea asupra soluțiunii chestiunii israelite, Iassy 1879; *La question des israélites en Roumanie*, Paris 1869; (*Levy, Antoine*), Réponse aux attaques dirigées contre les Israélites (rom. și franț.), Buc. 1868; *Kălimănescu, A.*, Jidanii în România (Iași 1865); *Petițiunea adresată D. ministru de justiție de către Uniunea israelită din Iași*, Iassii 1865; *Popassu, Pantelîu*, Sunt sau nu folositori Ovreeii principatelor române? (Buc. 1866); (*Silberzweig, Dr. L.*); Epistolă deschisă către D. Vaillant la București, Iassi 1864; (*Silberzweig, Dr.*), Al doilea răspunsu Domnului A. D. Holban (rom. și franț.), Iassii 1864; *Wortmann, David*, Considerațiuni asupra chestiunii israelite, Iassy 1879.—**Dr. M. Taubes** (București): *Ebrei în România și în alte state*, editor I. G. Valentineanu, Buc. 1886; *Sturdza, D. A.*, Zece Maiu, Memoriu, Buc. 1887.—**Aureliu Turcu** (Buc.): *The Uebrew Standard*, New-York, 1887, v. IX de la No. 2—25 cu lipsa No. 4, 6, 8, 15, 16, 17, 21.—**Iancu Weintraub** (Brăila): *Neigebauer, I. F.*, Beschreibung der Moldau u. Walachei, Ed. II, Breslau 1854; *Neigebauer, I. F.*, Die Donau-Fürstenthümer. Gesammelte Skizzen, Breslau 1854.—**Iosef Weissberg** (Buc.): *Caritas*. Darea de seamă a Comitetului dirigent pe anii 1885—1886, Buc. 1887.

b. Ziare și reviste din anul curent

(trimise Societății din partea redacțiilor respective)

Galatzer Israelit, ed. Mutterperl & Kohn, Galați, II, No. 31—41, cu lipsă No. 38.

Hajoetz, red. *M. Asiel*, Buc. XIV, No. 886—986, cu lipsa No. 910—916, 926—942, 954, 958—967, 969.

Hamelitz, Petersburg, de la No. 198—276; cu lipsa No. 202, 227, 238—244, 248, 256, 262—265, 271—273.

Infrățirea, București, II, de la No. 11—62 (complect).

The Jewish Chronicle, Londra, de la No. 932 până la 979, cu lipsa No. 936—941, 956, 959, 978.

The Jewish World, Londra, de la No. 757—779; cu lipsa No. 768, 774.

Luzera de la Puciencia, Redactor Rabbino *L. M. Crisspin*, Turnul-Severin, II, de la No. 25—45, lipsă No. 41 și 43.

Revista israelită red. *Dr. M. Beck*, III, de la No. 1—22, cu lipsa No. 20.

Volksfreund, red. *M. Braunstein-Mebașan*, propr. Isidor Schorr, Iași, I, No. 5—30, cu lipsa No. 6, 7, 8, 9, 17, 20, 26.

Der Volksgarten, red. *Weitzenberg*, Buc. I, No. 1—4 (complect).

c) Foi volante imprimate

De la d-nii *Aba Abraham* (Roman), *A. D. Birnberg* (Bacău), *M. Braunstein-Mebaşan* (Iaşi), *A. Grünstein* (T. Frumos), *M. Schwarzfeld* (Bucureşti), *Isr. Şapira* (Ploeşti).

3. DONAȚIUNI IN OBIECTE

Juliu Pop (Bucureşti) Xilografia lui Iacob Psantir reprodusă în Analele I. **Ad. Rosenblüth** (Ploeşti) o piatră litografică cuprinzând litografia Dr. Barasch executată la 1863, mai în întreg bine conservată.

Sig. Schwarz (Buc) 24 fotografii ale lui Iacob Psantir carte visite.

NB. Cea mai mare parte a donaţiunilor din toate rubricile s'au dobândit prin stăruinţa d-lor *M. Schwarzfeld* (Bucureşti), *M. Braunstein-Mebaşan* şi *Wilh. Schwarzfeld* (Iaşi), *Israel Şapira* (Ploeşti) şi *Dr. E. Schwarzfeld* (Paris). Prea puţine s'au transmis direct.

VII. COMUNICARILE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. DOCUMENTE INEDITE ŞI PINKESIM

(comunicate în copie de membri activi ai Societăţii în cursul anului 1887)

Aba Abraham (Roman): 1. Pinkes al Chevrei chedoşa din 1794 (introducerea şi statutul); 2. Pinkesul „Talmud-thorei“ din Roman, fondată la 1817 (introducerea şi statutul). Traduse de *L. Cassvan*; 3. Pinkes al înfrăţirii pentru căutarea bolnavilor (Bikur-holim), fondată în Roman la 1810 (introducerea şi statutul). Traducere de *Iosef Weissberg*; 4. Patruzeci acte privitoare la istoria comunităţii din Roman de la 1864—1887; o statistică locală de la 1860.

B. I. Baidaff (Dorohoiu): Copia broşurei „Rescumpărarea târgului Mihaileni“, cu documente de la 1792 Mai 30 şi Iuli 12.

N. Beldiceanu (Iaşi): 2 copii fac-simile de pe documentele 1799 Nov. 26 şi 1821 Fev. 15, executate în mod splendid.

A. D. Birnberg (Bacău): 1. Pinkes al Chevrei Chedoşa din Bacău de la 1771; 2. al breslei croitorilor 1832, traduse de *L. Cassvan*; 3. al breslei cizmarilor din 1851, trad. de *Iosef Weissberg*; 4) al Talmud-thorei de la 1837 (al cărui original s'a cumpărat apoi de Societate) trad. de *L. Cassvan*; 5. al „Chevrei Mişnajoth“ din Bacău de la 1851, traducere de *David H. Paves*.

M. Braunstein-Mebaşan (Iaşi): Pinkes al breslei cizmarilor din Iaşi fondată la 1809 (copie completă al condiceii cu descrierea ei detaliată) 2. acte: Iaşi 1804 Oct. 13, 1810, 1824 Mai 26, 1830 Martie 12, April 23, Mai 29, 1836 April 26, 1839 April 7, 1851 Mai 28.

Comisiunea de explorare a cimitirului din Iaşi 52 transcrieri, 16 copii în grafit, 2 în cerneală de imprimat, începând de la 1642—1833.

Gh. Ghințer (Botoșani): doue inscripții mormentale din Ștefăneși datate 1744 și 1791.

Abram Mendelovici (Negrești), Pinkes al Chevrei chedoșa din Negrești de la 1849 (introducerea și statutul). Trad. de acelaș. Acte de la 1819 (6579), trad. de *Albert Weiss*, București; 1839 (5599) trad. ibid.; Poenii 1845 Mai 21, Iași 1846 Sept 14,

S. I. Rosanis (Rusciuc), Doue extrase dintr'un manuscris al lui Iuda B. Benzion de la 1805 și 1806—1815.

B. Samsouy (Piatra N.): Pinkes al Chevrei chedoșa din Piatra de la 1771 (aproape complet). Traducere de *L. Cassvan*.

Benj. Schwarzfeld (Iași): Pinkes al meșteșugarilor de căciuli și potcapi din Iași de la 1797, restul. Traducere de *Lazar Cassvan*.

M. Schwarzfeld (București): Botoșani 1776 Sept. 13, 1778 Iuni 11, 1789 Iuli 25, 1793 Martie 20, 1799 Nov. 26, Fălticeni 1802 Martie 18, Botoșani 1811 Mai 10, 1815 Martie 1, 1820 Martie 16, April 13, 1820 (5580), 1821 Fev. 15 (originalele datorite amabilității d-lui *Moise Ornstein* din Botoșani), Piatra 1825 Aug. 19, Aug. 24, 1827 Oct. 26, Niamț 1830 Iuni 9, Piatra Iuli 9, April 23, 1838 (5598), 1842 Martie 9, Mai 9, 1843 Mai 31, 1845 Aug. 20, 1847 Oct. 31 și 1856 Martie 14, 1858 Martie 21, 1859 Apr. 23, 1860 Apr. 21, 1861, Sept. 25.

Rab. Levy Isaac Segall (Huși): 1. Pinkes al Chevrei chedoșa „Infrățirii sacre“ din Huși fundată in 1775 (Statutul); 2. al Chevrei Ghemilat chasadim din Roman de la 17... [?] (Statutul). Traduse de *David H. Paves*.

B. Sonffrin (Craiova): Pinkes al Talmud-thorei din Piatra, defect, fără dată. Traducere de *Albert Weiss*.

Isr. Șapira (Ploești): Cinci inscripții din pietrele de la Valea-Orlii și un plan al celor 10 pietre aflătoare acolo. — Un act datat Ploești 1838 Aug. 19.

2. DESCRIERI DE COMUNITAȚI ȘI AMINTIRI DIN TRECUT

(transmise comitetului de membri activi și alți)

M. Asiel (București): 1. Vestea venirii Turcilor in București la 1828; 2. Despre claponii indopați ce se da danie lui Vodă, etc.; 3. Cultura mătesei fine in România sub domnia lui Știrbeiu Vodă între anii 1852—1855; 4. Reclădirea spitalului Colța la 1839 și făvoarea Evreilor la boeri; 5. Afacerea unui butoiu. Traducerea in română de *Abraham Stern*.

Aba Abraham (Roman): Amintiri despre zavera.

A. D. Birnberg (Bacău): Comunitatea din Bacău, adăugiri suplimentare.

M. Braunstein-Mebașan (Iași): 1. Calomniile de luare a singelui in Niamț între anii 1834—1840; 2. Un rabin făcător de minuni in Niamț la 1830. 3. Execuțiile pentru bir; 4. Incendiuri in Iași in anul 1840; 5. Stărostiile și vagabonzii; 6. Vechea ospitalitate evrească.

L. Grünberg (Bacău): Despre distrugerea cimitirului din Roman.

Sol. Ianovicz (București): 1. Reminiscențele din trecut, 2. Racofagii, 3. Amintiri de la revoluția de la 1848. Originalele in graiul popular evreesc de *M. Asiel*.

Abr. Mendeloviei (Negrești): Amintiri despre zavera (2).

Dr. E. Schwarzfeld (Paris): Timpuri de restriște: 1. Nefrecventarea unor strade; 2. Distracții de bobotează; 3. Certe de comunitate în București și consecvențele lor. Originalele în graiul popular de *M. Asiel*,

M. Schwarzfeld (București): 1. Pseudo-profetul Frank în Iași, 2. O resoală contra Evreilor în Iași; 3. Maot-chitin în Bueurești.

Wilh. Schwarzfeld (Iași): 1. Asupra familiei lui Baal-Şem-tov; 2. Ilie Finkelstein (Tisminitzer) 1750—1825; 3) Rabbi Ioseph David din Zvolevi în Iași (m. 1828); 4. Iosef Uhrmann (m. 1821); 5. Archimandritul Ieronim Buțureanu; 6. Amintiri despre zavera (3); 7. Despre lepădarea portului și audiența lui M. E. Finkelstein la Vodă Mihai Sturza, la 1847; 8. Sinagoga mare din Iași; 9. Clădirea spitalului israelit în Iași; 10. Lipoveni judaizați; 11. Notițe despre mișcarea culturală; 12. Calomnia luării singelui la 1840; 13. Un foc în Iași la 1837; 14. Ceva despre banda lui Ion Chetrar; 15. Omorul unui Rabin la 1821.

O Saiovici (București): Notițe despre comunitatea din Ștefănești.

Israel Șapira (Ploești): Descrierea istorică a comunității din Ploești, adause suplimentare.

3. F O L K - L O R E

Iosef Schlesinger (Iași): Anecdote (2) și ghicitori (1).

Wilh. Schwarzfeld (Iași): Legendă: Intâlnirea lui Napoleon I cu un Rabin făcător de minuni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4. OPERILE SI ZIARELE, ETC. CERCETATE

(Aci notăm numai acele opere cari au fost cercetate de membri Societății, în cursul anului 1887.

Numele puse în paranteză indică persoanele cari s'au ostenit cu extragerea pasajelor cu privire la Evrei și pe cari le-au transmis în copie Societății)

Aricescu, C. D., Istoria Câmpulungului, Buc. 1855. (Sol. Ianovici, Buc.).

— D-nu Bolliac candidat de drept al partidei naționale pentru alegerile de deputați, București, (Veniamin Lazar, București).

Baudin, P., Les Israélites de Constantinople, Constantinople 1872. (Veniamin Lazar).

Bolintineanu, Dimitrie, Viața lui Vlad Țepeș, Vodă și Mircea cel bătrân. ed. II, revăzută și corectată, Buc. 1870. (Wilh. Schwarzfeld, Iași).

Buch, C. A., Moldauisch-Walachische Zustände in den Jahren 1828 bis 1843, Leipzig 1844. (W. Schwarzfeld, Iași).

Buletinul oficial al Moldaviei, an. III, Iași 1835. (W. Schwarzfeld, Iași).

Burada, Theodor T., O călătorie la Muntele Athos. Iași 1884. (M. Schwarzfeld, Buc.).

Convorbiri literare, Red. Iacob Negruzzi, vol. XX, Buc. 1886—1887, și XXI, 1887—1888, (M. Schwarzfeld, Buc.).

Dacia literară, red. M. Kogălniceanu, ed. II, Iași 1859 (ed. principeș 1840). (Dr. E. Schwarzfeld, Paris).

Del Chiaro, Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia, Venezia 1718 (M. Steureanu, Craiova, 1 nou pasaj).

Documente privitoare la Istoria Românilor de Eudoxie Hurmuzache,

- Buc. 1882, vol. IV, par. I : 1600—1649 (Dr. M. Taubes și M. Schwarzfeld, București).
- Doreș Tion** (Călătoria R. Simha din Zlozicz), ed. Hausdorff, ed. II, 1886 (Dr. M. Gaster, Londra).
- Eliade, I. P.**, Istoria Petagogiei și metodologiei, Ploești 1880. (D-șoara Sophie Foeschaner, București).
- Fabian, B., și Gusti, D.**, Geografia nouă pentru școalele începătoare, ed. IV, Iași 1846. (Wilh. Schwarzfeld, Iași).
- Girardin, Saint Marc**, Souvenir de voyages et d'études. Paris, Amyot 129, vol. I, (1852) (Dr. E. Schwarzfeld, Paris).
- Hamevasser**, 1863, III (M. Braunstein-Mebașan, Iași).
- Hajdeu, Bogdan Petriceicu**, Luca Stroici. Buc. 1864, in 16° (M. Schwarzfeld, București).
- Ionescu, P.**, Catalog de tablouri, statue, desemnuri și aquarele expuse in Pinacoteca din București, București 1878. (Veniamin Lazar, Buc.).
- Lefebvre, Thibault**, Etudes diplomatiques, économiques sur la Valachie. Paris 1858. (Dr. E. Schwarzfeld, Paris).
- Lettres sur les Principautés** à M. le cher Vegezzi Ruscalla, Genève 1858 (Wilh. Schwarzfeld, Iași)
- Lindau, Rudolf**, Die Walachei und Moldau... nach Wilkinson und andern Quellen bearbeitet, Dresda 1829. (Wilh. Schwarzfeld, Iași)
- Macedonsky, A.**, Mișcarea literară in cei din urmă zece ani, Buc. 1878 (Veniamin Lazar, Buc.).
- Melehisedek, Episcop.**, Mitropolitul Grigorie Tamblac (biografie), in Rev. p Ist., arch. și fil., II, 1, p. 59—61. (M. Schwarzfeld, Buc.).
- Neugebauer, I. F. v.**, Die Donaufürstenthümer, gesammelte Skizzen geschichtlich-statistisch-politischen Inhalts, vol. II, Breslau 1859, a 2-a ed., (ed. I din 1854, compusă din articole extrase din reviste și ziare începând de la 1858). (Dr. E. Schwarzfeld, Paris).
- Papadopol-Calimach, Alexandru**, Notiță istorică despre orașul Botoșani, Buc. 1887 (Extras din Analele Ac. rom., seria II, t. IX, II). (M. Schwarzfeld, București).
- Picot, E. et Bengescu, G.**, Alexandre le Bon, Vienne 1882. (L. Șaineanu, București).
- Raicevich**, Bemerkungen über die Moldau und Walachei aus dem Italiänischen, Wien 1789. (Wilh. Schwarzfeld, Iași).
- Raletti, D.**, Suvenire și impresii de călătorie in România, Bulgaria, Constantinopole, Paris 1858. (Veniamin Lazar, Buc.).
- Recordon, François**, Lettres sur la Valachie, Paris 1821. (L. Șaineanu, București).
- Revista pentru Istorie, Archeologie și Filologie**, red. Gr. G. Tocilescu Buc. 1885, v. I, 1, și v. II, 1. (M. Schwarzfeld, Buc.).
- Rosetti, C. A.**, Adoa epistolă Domnului Barbu Știrbei, Paris 1850. (Veniamin Lazar, Buc.).
- Rus, Ioan**, Icoana pământului sau carte de geografie și istorie universală. Blaj 1842, v. II, Turcia, Valachia și Moldavia (W. Schwarzfeld, Iași).

- Scriban, Pitaru B. Popescu**, Mica Geografie a Daciei, Moldaviei și a Țării Românești. Eșii 1838, 12° (W. Schwarzfeld, Iași).
- Șincai, Gheorghie**, Chronica Românilor și a mai multor neamuri, Iași 1853. 3 vol. (Dr. E. Schwarzfeld, Paris).
- Sirkes, R. Ioel**, Șaalet u'tșuboth (Response), Frankfurt a. M. 5457 (1697) ed. princeps. (S. I. Rosanis, Rusciuc, 2 extrase).
- Sofer, Moses**, Hatham Sofer, partea *Hoșen-mișpot* (Rab. Abn. Cassvan. R. Sărat, resp. No. 78 și 194, trad. de Lazar Cassvan, București). — Partea *Eben Haezer* e cea cercetată în anul trecut.
- Sturdza, D. A.**, Zece Maiu, Memoriu, Buc. 1887. (M. Schwarzfeld, Buc.).
- Thoroton, Thomas**, Starea de acum din oblăduirea gheograficească, orășenească și politicească a Prințipaturilor Valachiei și a Moldaviei (după trad. franceză din Paris 1812), Buda 1826. (Wilh Schwarzfeld, Iași).
- Țamblac, Grigorie**, Martiriul sfântului și slăvitului martir Ioan cel Nou, carele s'a martirisat în Cetatea Albă (in Rev. p. Ist. Arch. Fil., II, 1). (M. Schwarzfeld, Buc.).
- Ubicini, M.**, Provinces Danubiennes et roumaines. Valachie, Moldavie, Transilvanie, Bessarabie, Paris 1856. (Dr. E. Schwarzfeld, Paris).
- Ureche, V. A.** Opere complete. (Volumul cu adrese și circulari). (Dr. M. Taubes, București).
- Seama visteriei Moldovei din 1818 (Analele Academiei române), Buc. 1887. (M. Schwarzfeld, Buc.).
- O Statistică a țerei românești din 1820 (din Analele Academiei române), Buc. 1887. (M. Schwarzfeld, Buc.).
- Uricarul**, red. Th. Codrescu, Iași 1886, vol. VII și VIII (M. Schwarzfeld, Buc.).
- Vaillant, I. A.**, La Romanie, Paris 1844, 3 vol. (Wilh. Schwarzfeld, Iași).
- Zimbrul**, red. Fotino, D. Gusti și T. Codrescu, an. III, Iași 1855. (Wilh Schwarzfeld, Iași).

INTEROGATORIU

Rugăm pe d-nii membri și indeobște pe public ca să binevoască a ne răspunde la următoarele puncte :

1. Cari sunt *poreclile* ce se aplică *Evreilor in localitatea in care se află stabiliți*, cari de țărani ? cari de orășeni ? unde au mai auzit porecle analoge ? spre ex. Tartane, Charchare, etc.
2. Injurătura *Tartare* se pronunță numai astfel sau și *Tartore* ? — Ce înțelege țeranul sau orășanul sub această injurătură ?
Cum își explică el *originea* și *înțelesul* injurăturii de Tartar, Tartan, Charchar ?
3. Se uzită apostrofarea *hep, hep*?—in ce senz ?
4. Ce se știe in fiecare localitate despre *Jidov in senz de uriaș* ?
5. Ce *medici Evrei* au funcționat in fiecare localitate din timpurile cele mai depărtate până in prezent, notând numele fiecărui și locul unde și-a făcut studiile. De e posibil, a se da și o schiță despre medicii mai de valoare.
6. Șirul *Rabinilor*, locurile lor de origină, locurile din țară unde au funcționat ca Rabini; operele ce au scos ; rolul și influența lor. Date biografice sunt de dorit și se pot lucra după indicațiuni in opere, din acte și tradiții.
7. Ce bresle de meșteșugari au funcționat in fiecare localitate in vechime, bresle ce se ziceau *Poalei Tedek* ? — Au fost și Evrei in *breslele române*, de când ? — Primeau Evreii *calfe* creștine, de când ? — Mai există *Pinkesim* de la foastele bresle ? la cine ?
8. Se știu Evrei meșteșugari și alți, cari au figurat in serviciul boerilor ca *scuteInici* ?

Respunsurile mai importante și mai precise se vor publica in *Analele Soc.*

A P E L

„Societatea istorică Iuliu Barasch“ avënd de țință a stringe tot materialul necesar pentru alcătuirea unei istorii a Evreilor in România, face un călduros apel la toate persoanele cari sunt in posesia vreunui *Pinkes, document*, act sau carte cu privire la Evreii din țară, sau dacă posed colecții de *ziare speciale israelite*, sau și numere izolate de atari ziare :

Să binevoiască a le oferi Societății sau cel puțin a-i comunica conținutul in o copie exactă făcută in limba originalului.

Totodată Comitetul roagă cu stăruință pe toți acei ce posed *archiva* vreunei *societăți israelite desființate* sau unele acte din atari societăți, să aibă bunavoința a le oferi arhivei noastre, unde va găsi cea mai bună păstrare, ca acte ce aparțin istoriei societăților.

Comitetul va purta cea mai vie recunoștință tuturor donatorilor și va publica donațiunile primite in ziare și in raportul anual al Societății.

MATERIAL TRADIȚIONAL

AMINTIRI DIN TRECUT

CU PRIVIRE LA EVREII DIN MOLDOVA ȘI VALACHIA

BCU Cluj / University Library Cluj

ABA ABRAHM, MICHEL ASIEL, H. BLUMEN, DAVID H. PAVES
ȘI WILHELM SCHWARZFELD.

1 8 8 8.

CĂTRE CETITORI

„Societatea istorică Iuliu Barasch“ de la înființarea ei a reușit să adune un însemnat număr de hrisoave, acte, extrase din opere mai mult sau mai puțin rare, scrise în diverse limbi, și o sumă de reminiscențe istorice, amintiri din bătrâni, după relațiuni orale, datând din timpurile cele mai vechi până în prezent.

Dorind ca publicul cel mare să se poată folosi de materialul strins la noi, ne-am propus de a-l da la lumină, cu încetul, pe cât ne va permite puterile și timpul material, necesar la executarea unor atare publicațiuni importante și anevoioase.

Cu broșura de față facem începutul seriei publicațiunilor prin amintiri din trecut, material tradițional.

Motivul pentru care dăm preferență acestui material este, în primul rang, spre a provoca o mai vie activitate în sinul membrilor Societății întru adunarea acestui material expus peirii odată cu disparițiunea bătrânilor, bogăți în fapte și amintiri dintr'un trecut trăit și simțit sau auzit din buze iubite ce au petrecut sau văzut însuș faptele povestite. Dealtă parte materialul tradițional, prin felul seu, prezintă un mai mare interes pentru cetitorul indeobște.

Transmisiunile scrise, documentele oficiale, actele și comunicările contemporane emanate din izvoare directe, pot, în adevăr, sta mai cu folos îndemână istoricului de profesiune, dar ele se mistue foarte cu greu de publicul cel mare și chiar de diletanți. Ca Societate, în care se află elemente din toate clasele sociale, trebuie să ne gândim a ne satisface membri cel puțin în parte, și a le provoca interesul pentru istoria noastră dându-le descrieri și epizoade, care i pot interesa în mod mai viu.

În adevăr, *Amintirile* ce le dăm acum cetitorilor au mai toate, pe lângă un fond istoric foarte important, și un farmec deosebit ca subiect și ca dezvoltare. În special *Amintirile* datorite d-lui *Michel Asiel* se vor citi cu un deosebit interes. Abundența și nou-

tatea subiectului, legătura logică a faptelor și simplitatea descrierii fac ca aceste Amintiri să fie gustate de oricare.

Dacă motivele indicate sunt deja destul de serioase spre a motiva procedarea noastră, avem însă unul ce ne va justifica pe deplin față cu specialiștii.

Credem ca o greșală capitală sistemă de a publica documente în mod izolat și deci fără cerințele multiple ale criticei. Avem în țară destule publicațiuni lipsite de sistemă, cum de ex. *Uricarul*, la a căror cercetare intimpini cele mai mari neajunsuri. Față cu multiplicitatea izvoarelor, ce sunt de consultat, editorii de documente au obligațiunea de a da rezumate și indice lucrate cu îngrijire. Timpul pierdut de unul este atunci un câștig real pentru toți.

Pornind de la această considerațiune Comitetul „Societății istorice Iuliu Barasch“ a fixat între dispozițiunile privitoare la *Anale* următoarele :

Art. IV. La admiterea materiei (în *Analele*) încredințată Societății, se va urma în principiu regula următoare: 1) Se va da precădere materialului tradițional, 2) descrierilor de comunități și studiilor istorico-culturale, 3) extraselor din scrieri și 4) documentelor și actelor, sub cari se înțeleg toate transmisiunile scrise, fie de un caracter oficial sau particular.

Publicarea documentelor și a actelor nu se vor putea executa în mod izolat, ci sau ca *anexe* la un studiu sau descriere, întrucât stau în legătură intimă cu acea lucrare, sau ca broșuri separate, când se vor grupa după un plan anumit, după materii sau epoce, și vor fi aranjate după sistemă critică și prevăzute cu indicele necesare.

Cât despre importanța materialului tradițional pentru istorie noi am precizat-o, în primul *Raport* prezentat Societății, în acest mod :

Pe planul al doilea cade materialul *tradițional*.

Nu putem tăgădui valoarea și importanța acestui material; dar trebuie să știm că ea nu poate fi decât relativă. Dacă deja la acte autentice, documente și comunicări contemporane, critica e silită a-și face rezervele ei și a nu le primi decât cu precauțiune, cu atât mai mult la tradițiuni; ele reclamă din parte-ne o și mai scrupuloasă atenție. Trebuie dar să știm izvorul prin care ne vine orice informațiune, puțința ce a avut acea persoană de a cunoaște faptele și atunci încă să nu le considerăm ca dovezi de acelea, pe temeiul cărora se poate intrupa trecutul sub o formă sigură, ci numai ca *indiciuni probabile*. Dar și acest rol modest al tradițiunilor, nu e mai prejos de osteneala ce trebuie să ne pricinuească adunarea lor, căci ele ne pot deștepta atenția asupra unor fapte, persoane sau momente istorice și a ne diriga la izvoarele autentice, la cari altfel n'am fi dat poate decât anevoc cu gândul; ele trebuie apreciate și ca *stimule* pentru adunarea probelor necesare spre confirmarea lor. Odată actele găsite, cari confirmă cele ce se spun, tradiția va servi la completarea și luminarea acelor fapte.

Relevările tradiției ne pot servi în mod excelent chiar și atunci când le putem judeca pe temeiul unei critice minuțioase: de le găsim conforme cu împrejurările, caracterul și natura acelor persoane sau vremi.

În fine cată să știm că valoarea unei tradițiuni depinde în mod însemnat de obiectul despre care se ocupă. Când e vorbă de întâmplări ele pot șovăi foarte; însă când tratează de generalități, de instituțiuni și de obiceiuri, ele pot fi de o precizie și o siguranță neîndoioasă.

Odată însă ce apreciam și recunoaștem, că și materialul tradițional își are importanța sa la complectarea faptelor și la stabilirea adevărului istoric, trebuie să ne silim a-l stringe cu o zi înainte și a-l apăra de pierderi totale prin stingerea generațiilor trecute, marture atâtor fapte și știutoare atâtor întâmplări.

Un cuvânt încă.

Cel întei, care s'a străduit a aduna materialul tradițional este d. *Iacob Psantir*, neobositul bătrân, ce și-a impus cele mai mari jertfe în acest scop.

Cu câțiva ani în urmă prin îndemnul subsemnatului și a d-lui Dr. E. Schwarzfild s'a reinceput activitatea pe acest teren de d-nii M. Asiel, Iosef Kaufmann, A. Turcu etc.; Societatea istorică dădu, la rëndul ei, o nouă îmboldire în această direcție.

Să sperăm că acest teren va fi deacum cât se poate mai fecund.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M. SCHWARZFELD

Prim-Secretar

București în Septemvrie 1888.

PS. Aici nu dăm decât un mic mănunchiu din materialul tradițional de care dispunem. Vom continua regulat în broșurile viitoare cu cele ce mai posedem și ne vor mai parveni.

Un indice al materialului tradițional vom da într'o broșură viitoare.

AMINTIRI PRIVITOARE LA MUNTENIA ȘI ÎN SPECIAL LA BUCUREȘTI

de

MICHEL ASIEL

I. REMINISCENȚELE DIN TRECUT

Evreii au un obicei vechiu și obștesc de a înscri într'un registru special zis *Pinkes* orice întâmplare mai importantă, întrucât se atinge de comunitate, ca să rămăe o amintire de cele ce s'au petrecut odată cu părinții și bunii lor.

Nici Evreii-români n'au lipsit a adopta acest obicei, dar din împrejurări diverse s'au pierdut acele *Pinkesim*. Aci în țară s'au succedat în șir: resboae, năvăliri și ciume, și nimeni nu putea sta statornic pe loc. Afară de aceasta Evreii au suferit aci în trecut când jafuri, când omoruri, când erau turburați prin amenințări, așa că ei, or nu însemnau în mod regulat cele pățite sau că însemnările făcute s'au putut pierde lesne. În focul cel mare de la 1834 a ars *Pinkesul* Înfrățirii sacre din București și s'a făcut unul nou, în care s'au înscris faptele, cari se mai țineau minte, că au figurat în cel ars. În 1847 în prima zi de semi-serbătoare a Paștelor, când izbucni focul cel mare, care a consumat 1800 de case, în mare parte din culoarea de Negru, arse și acest *Pinkes*.

Deși *Pinchesim* ce în înteaia jumătate a acestui veac le posedă *Chevro-Chedoșa* deaci (București) au fost nimicite prin foc, se mai găsește un mare registru (*pinches*) la cahalul de la *sinagoga mare*, prin care se poate dovedi, că *sinagoga mare* a fost clădită din banii

Toate schițele despre trecutul nostru datorite d-lui *Asiel* au fost scrise de d-sa în graiul popular israelito-german și publicate succesiv în ziarul „*Hajoetz*” din București, începând de la 1885—1888, în No. 583, 585, 587, 621, 780, 781, 884, 885, 891, 972, 973, 974, 975 și 1026.

De curend (la 1888) ele s'au tradus de d. *M. Braunstein-Mebașan* în o frumoasă ebraică și publicat în „*Hamelitz*”, ziar zilnic din St. Petersburg.—Traducerea română o datorim d-lor *Dr. E. Schwarzfeld* (schițele II: 1 și 2 și VI), *Abraham Stern* (III, IV și VI) și *Salmon Ianovici* (I, II: 3). În traduceriile aceste s'au respectat pe cât posibil originalul; s'au făcut ici colo mici omisiuni fără importanță, cum de repetiri sau excursiuni asupra unui teren străin de subiect. Ordinea în care se succedă aci schițele și titlurile nu sunt ale autorului.

comunității, și nici o persoană particulară nu are vreun drept asupra ei.

Pinkesul s'a înființat atunci, când d-nii David Meer Cohanescu și Iosif Loebel au luat epitropia sub dirigiarea lor. și fiindcă d. Cohanescu se pricepea în ale administrației publice a înființat o condică (*pinkes*), în care s'a înregistrat orice hârtie adresată Epitropiei. Acolo se găsesc multe evenimente istorice, cari se referă la interesele Israeliților. Dar voi da în publicitate aceea ce-mi aduc aminte din tinereța mea și aceea ce am auzit povestindumi-se de părinții mei.

II. DIN VREMILE DE RESTRISTE

1. NEFRECVENTAREA UNOR STRADE

Cum sunt toate nestatornice în lume, așa și obiceiurile, năravurile și caracterele oamenilor se schimbă după vremi.

Să se fi spus cu 60 sau 70 de ani în urmă, că va veni o vreme când Evreii vor locui în *Tabaci* (*Calea Văcărești*) în direcția spre Sf. Nicolae, fără de a mai vorbi de locurile mai depărtate ca *Dobroteasa*, etc., oricine ar fi respuns că aceasta se va întâmpla numai în zilele sosirii lui Mesia.

Dacă un Evreu avea treabă prin acele locuri la tăbăcari, era silit să se îmbrace turcește și să-și ascundă barba sau perciunii spre a nu fi recunoscut; dar mai departe decât până la biserica sf. Nicolai-Popescu n'a îndrăznit să meargă niciun Evreu, fiindcă numai era sigur de viață. Într'un rând o femeie bogată *Ruje reb Jacob's* — bunica lui David Meer Cohanescu și bunica mare a lui Asiel Cohn fost farmacist în T. Neamț și a Chaei Grünberg din Iași — avu în gazdă pe un evreu *Rubin*, fost supraveghetorul casei sale. În acea vreme era o raritate un evreu vînzător de lapte, și să bei laptele, care n'a fost muls în fața ta, era considerat ca o călcare a prescripțiilor religioase. Dar pentru ca casa lui *Ruje* să aibă lapte cușăr, a cumpărat o vacă și a dat-o pe sama unui creștin din *Tabaci* ca s'o pască și păzească. *Rubin* se ducea în toate diminețile ca să mulgă vaca și s'aducă laptele. Nu știu în ce mod se travestea, sau cum de-și punea viața în primejdie, spre a ajunge până la vacă; știu însă — cum mi s'a povestit foarte adeseori de

părinții mei—că creștinii au pus pe el mâna într'o zi și l-au umflat, cum se umflă un vițel mort spre a-i se lua jos pielea și l-au întins la pământ, aproape mort. Orcine își poate inchipui în ce stare l-au adus acasă, dar la urmă a fost curarisit și a mai trăit 15 ani. Eu, scriitorul acesteia, l-am văzut pe Rubin la bătrâna Ruje a lui Iacob. Acuma însă Tabaciul a devenit cel mai principal cartier evreesc. Nu există azi un unghiu, în această parte, în care să nu șadă Evrei.

2. PETRECERI DE BOBOTEAZĂ

Zioa de *Bobotează*, 6 Ianuarie, când Ioan l-a botezat pe Christ, e una din acele zile care a ramas întipărită în memoria Evreilor mai bătrâni din București. Când mitropolitul sfințește apa și aruncă crucea în gărlă, trei sau patru voinici, după ce s'au încălzit cu câteva ocale de vin, sar deobiceiu în apă orcăt de mare ar fi gerul — și scot crucea din ea; pentru această faptă eroică primesc deobiceiu un bacșiș însemnat din partea Domnitorului.

Dacă dădeau peste un Evreu la țarau până la gărlă și-l îmbăeau în apă rece îmbrăcat cum era. Este foarte greu ca cineva să-și inchipuească aceea ce pătimea Evreul în timpul gerurilor din Ianuarie, până se vedea ajuns acasă așa udat până la piele; numai aceea o pot spune, cari au avut nenorocirea de a fi siliți la o astfel de bae. Atari fapte nu s'au severșit numai odată sau de doue ori, ci se repetau în fiecare an, mai ales când un Evreu avea nenorocirea de a fi silit să treacă negreșit pe acel drum. Ce e drept, puteai să te rescumperi întotdeauna de la acești bețivi cu o vadră sau doue de vin; dar nu fiecare avea bani la sine, și nu fiecare era instare de a da mulți bani.

Acest obicei s'a menținut în toată rigoarea sa până în vremea din urmă, adică *până la venirea lui Cuza-Vodă*, când Evreii credeau că civilizația a înlăturat obiceiurile vechi, și că și ei pot să aziste alături cu creștinii la această ceremonie. Dar poporul de jos, la rëndul seu, le zicea: „Ce atâtă bucurie pe capul vostru, Evreilor, când mitropolitul ne sfințește apa, și când noi serbătorim această zi?... Poftim dar o bae rece“.

3. RACOFAGII SAU DĂ-MI PARAU A DUPĂ RACU

Mulți se vor mira desigur de ce Evreii leșești numesc pe Evreii Români bătrâni *Rakenfresser* (măncători de raci) și se vor mira

mai mult aflând că chiar după anul 1848. mulți copii creștini strigau după unii Evrei „Dă-mi paraua după racu“.

Nu pot preciza data ¹⁾, căci atunci când părinții mei obicinneau a-mi povesti câte ceva din trecut nu aveam încă minte de a întreba în care an s'a întâmplat, și poate chiar, că nici ei nu știau aceasta, ci numai faptul povestit și lor. Apoi ei nu o povesteau pentru un scop istoric, ci numai spre a ne distrage sau instrui cu o povestire adevărată.

În trecutul depărtat Româniile aveau obiceiul că or de câteori se resculau contra Turcilor să-și aleagă ca prime victime pe slabii și nearmații Evrei, i măcelăreau și jăfueau sub cuvânt, că Evreii țin cu Turcii și că fac pe spioni în favoarea lor. În acel timp nu se aflau tocmai mulți Evrei în București, însă câți erau, erau bogați: cu casele și viile lor, și unii posedau chear sclavi Țigani, și această avuție a Evreilor era cuvântul cel mai puternic pentru a-i ucide și jăfui.

În acele timpuri despre cari imi povesteau părinții mei, se resculau Româniile în contra Turcilor și a Evreilor. Evreii erau bătuți și omoriți pe strade, căci ura contra Evreilor era înrădăcinată la clasele de jos și această din unicul motiv al religiei. Românul credea pe atunci în mod serios, că Evreul a crucificat pe Christ și că este fapta cea mai meritorie de a ucide pe un Evreu sau cel puțin de a-i pricinui dureri. Boerii însă trăeau bine cu Evreii, căci dacă se întâmpla ca Turcii să urmărească, pe neașteptate, pe un boer, Evreii îl ascundeau sau îl rescumpărau de la Turci. În pivnița străbunei mele au stat odată ascunși șapte dintre cei mai cu vază boeri împreună cu beizadeaua timp de două săptămâni, și ea i-a ținut și îngrijit cu toate.

Când Vodă află despre rescoală, eși cu garda sa, spre a opri mulțimea. Văzând că mânia poporului era așa de mare încât nu mai era posibil de a-l liniști el i zise, că Evreii merită într'adevăr ceea ce li se face, dar nu voește a se vârsa singe în mijlocul străzeii, să-i se aducă dar toți Evreii în Curtea domnească și acolo vor fi ei regulați. Poporul primi aceasta și duse în curtea domnească pe orice Evreu, pe care putea să pue mână. Câte pătimea bietul Evreu

¹⁾ Din cele ce urmează și anume din faptul intrării Rușilor în București ne credem îndreptat a putea fixa anul 1773 drept data acestui caz de revoltă, sub domnia lui Gr. Ghica: atuncea Rușii vin în București pentru prima oară, probabil, ca de obicei, însoțiți de Evrei. Ceea ce ne face în special a admite data primei veniri a Rușilor este lipsa de Evrei, cari să ție rusește.

până se vedea ajuns acolo nici că se poate spune. Un strămoș al meu fu adus la curte cu unusprezece răni în cap, și tot corpul cu vânătăi, într'un cearșeaf, căci nu mai putea să umble. Un altul din rudele mele, fu astfel maltratată, încât soția sa când văzu aceasta muri lovită de un atac de apoplexie. O altă văzând cum i se omoară bărbatul pe stradă se aruncă din fereastră din etajul de sus și muri.

Acei cari fură aduși până în curtea domnească încă trăind, au fost închiși într'un grajd mare. Hrana ce li se puse la dispoziție fu pâine și apă, dar cea mai mare parte nu mănăcă de loc, ci își petrecu zilele în post și rugăciuni.

Sujbași mai de frunte veneau pe la ei de mai multe ori pe zi în numele lui Vodă și-i indemnau la botez, că la din contra vor fi cu toții măcelăriți. Evreii însă răspundeau că prefer moartea decât să-și nege pe unicul Dumnezeu. Trecură astfel vr'o șapte zile când li se dete înfine încă un termen de grație, spre a alege între botez și moarte.

În ultima zi, când termenul era pe sfârșite, intrară Rușii pe neașteptate. Rușii neștiind românește ear Românii neștiind rusește, generalul comandant n'avu cu cine să se înțeleagă, atunci întrebă: „Ievre net?“ (Nu e vreun evreu?). Când află că Evreii sunt arestați, el porunci să fie puși imediat în libertate. Între dășii se afla un Evreu din Polonia, Herș Polonezu, care înțelegea ceva rusește și generalul îl luă de tălmăciu personal.

În timpul rescoalei se făgădui la tot Evreul, ce ar voi să accepte botezul, că nu va fi supărat cu nimic; dar numai unul dete promisiunea, că se va converti. Spre a se asigura de dășul și de soția sa i deteră ca să mănănce raci în tot timpul cât ținu arestul Evreilor. Când intrară Rușii fu și el liberat și deveni un evreu e-vlavios. Deatunci Românii începură a cere Evreilor plată pentru racii, pe cari i-au consumat degeaba numai doi din ei. Și din cauza numai a doi Evrei, Evreii-români au căpătat numele de racofagi (măncători de raci).

III. UN OBICEIU CIUDAT

sau

despre claponii iudopați ce se da danie lui Vodă, Mitropolitului și veliților boeri

Nu e mult de când a încetat în comunitatea israelită din București un obicei cu totul curios însă demn de menționat. Acest obicei consta în aceea că comunitatea israelită din București era îndatorată ea, de două ori pe an, în ajunul Crăciunului și al Paștilor, să aducă un plocon, constătatător din claponi îngrășați, Domnului, Miniștrilor, Vornicului de poliție, Agăi, precum și multor altor boeri, de cari atărnau interesele Evreilor, ba chiar și Mitropolitului.

De când datează acest obicei precum și adevărata cauză care i-a dat naștere, dar mai ales modul deosebit în care acești claponi erau oferți Principelui, ne este necunoscut și foarte greu de aflat; căci prin marile incendii, cari nu odată au devastat Bucureștii, s'au redus în cenușe Pinkesim comunității și mai cu deosebire acele ale Societății sacre, care există în București de când s'au stabilit Evreii și în cari se treceau toate evenimentele importante

Apoi prin deseale măceluri și jafuri, ce Evreii au avut de suferit s'au pierdut sau nimicit asemenea și o altă mulțime de documente însemnate ¹⁾

Dintre opiniunile ce circulă asupra motivului, care a dat naștere obiceiului menționat mai sus, aceea, pe care o facem cunoscută aici, pare a fi cea mai probabilă din toate.

În timpurile vechi, înainte ca civilizațiunea actuală să fi răpit Românilor cea mai mare parte din religiuine, ei cu toții, de la opincă și până la Domn, observau cu o așa de mare stricteță postul Crăciunului și al Paștilor încât nu numai că nu mâncau carne, dar niciun alt aliment provenit din viețuitoare, precum: ouă, lapte, etc. până și untdelemnul era oprit a se mânca. Asemenea era oprit de a se servi în timpul postului nu numai de toate vasele, cari erau întrebuițate în cursul anului, dar și de vasul din care ar fi bătut un ne-

¹⁾ Pierderea a multor documente însemnate se poate explica și prin aceea că mulți nu știau să scrie românește și mai ales femeile, din neștiință, nimicau după moartea părinților sau a soților lor astfel de hârtii. Probabil că la aceasta a contribuit mult și deasa schimbare a scrierii românești, din care cauză generațiunile mai tinere nu puteau să citească scrierile vechi sau le uitau cu timpul (autorul acestui fragment a apucat cinci moduri deosebite de scriere, în cari literile și ortografia au fost așa de diferite unele de altele, încât a uitat pe cea mai veche) și nu știau ce sunt acele documente.

credincios (Evreu), sub cuvânt că gura acestuia ar fi mâncat de dulce. In acele zile, nici boerul, ba nici Domnul nu cuteza să-și aducă vin la masă, ci se mulțumea cu bragă, un fel de băutură de meiu, groasă și intransparentă, care nu imbată.

Dupăcum oaspetele din poveste aduce cu sine și pe ginerele, pentru a cărei întreținere s'a angajat, tot astfel fanatismul atrage după sine superstițiunea.

Un negustor sau un meșteșugar român din popor crede, că dacă bani, pe cari i câștigă mai intei dimineață (saftuea) sunt de la un evreu, atunci el câștigă in ziua aceea mulți bani. Din contra dacă un popă intră mai inteiu in prăvălia sa, sau chiar când merge pe drum pentru o afacere oarecare și întelnește pe un popă, i se va întâmpla o nenorocire. O asemenea superstițiune au și când ies din post. Prima mâncare de carne din noaptea inteia de crăciun și de paști, trebuia să fie de la un Evreu. Bine înțeles nu fiecare putea dobândi de la un Evreu carne pentru sărbători, Domnul însă precum și Mitropolitul. Ministrii și boerii cei mari puteau să obție acest lucru și este chiar cu putință ca să se fie impus Evreilor de a le procura carne pentru prima masă după post, sau că, Evreii înșiși, să fi luat aceasta Basupra și, ca prin acest dar, măgulitor să-și asigure protecțiunea Domnului, a Mitropolitului și a boerilor in contra masei poporului.

Pentru acest sfârșit cu câteva luni inaintea susnumitelor sărbători, capul comunității comanda (din casa ei) la îndopătoare câțiva claponi frumoși și grași.

In ajunul crăciunului și al paștilor se obicinuea in timpurile vechi, ca capul comunității împreună cu cei mai notabili membri, ear in timpurile din urmă ca cei doi epitropi împreună cu proistoșii (consilierii) să se ducă la Domn, spre a-i anunța că vin cu claponii. Lui Vodă i se aduceau patru claponi bine îndopați. Până sosea ordinul, prin aghiotant că se pot prezenta, bucătarul Domnului tăea claponii, i curăța, scotea grăsimea și o punea deasupra. Apoi cele 4 bucăți se puneau pe o tavă de argint, pe care o aduceau cu sine sau o căpătau din bucătăria Domnului, dând bucătarului un bun bacșiș. Servitorul comunității purta tava inainte, ear după densusul urmau capii comunității la mijloc și ceilalți membrii in dreapta și in stânga și urau Domnului: „La mulți ani cu fericire“, care i concedia apoi cu câteva cuvinte măgulitoare.

Servitorul comunității primea adeseaori ca bacșiș un galben de aur de la aghiotant.

Mitropolitului i se da tot patru claponi însă vii.

La boeri de frunte se ofereau câte doi claponi, ear la alți mai mici numai unul singur.

Acest obicei a încetat pe timpul lui Cuza-Vodă, căci în timpul lui progresul începu să ia un avânt mai mare; pe lângă aceasta el fiind un Principe constituțional, aceste obiceiuri nu mai aveau înțeles.

Un obicei cu totul analog există la comunitatea israelită din Presburg. Acest obicei mai continuă și astăzi și constă în aceea, că comunitatea prezentează în ziua de St. Martin împăratului la Viena 4, iar împărătesei, prințului moștenitor și principesei câte două găște îndopate, frumos jumalite și legate cu panglici de colorile naționale ungurești, printr'o delegațiune din cei mai notabili membri împreună cu președintele. Și asupra pricinii acestui obicei nedovedit prin acte autentice există mai multe păreri. Cea mai probabilă este următoarea:

Nenorocitul împărat Matias I petrecu odată ziua de St. Martin în vechiul oraș de încoronare-Presburg. Căpitanii sei erau într'o mare nedumerire, căci în tot orașul nu se găsea o găscă pentru a se servi Regelui la masă friptură de găscă. Israelii îndată ce aflară aceasta se prezentară cu o găscă grasă și înlăturară nevoea cea grea. Friptura plăcu intr'atât împăratului, încât acordă Evreilor mai multe privilegii. Totdeauna însă i îndatoră ca să-i dea în fiecare an în ziua St. Martin (11 Noemvrie) la lăsatul secului de Crăciun (Weihnachtsfesten) o găscă friptă.

IV. SPAIMA TURCILOR

SAU 10—15 ZILE ÎNAINTEA VENIRII LOR ÎN BUCUREȘTI LA 1828

O spaimă de nedescris coprînse întreaga populațiune a Bucureșilor, câteva zile înainte de intrarea Rușilor în capitală în anul 1828.

Pentru ca cetitorii să înțeleagă mai bine cele ce vom nara mai jos, suntem nevoiți a arunca o scurtă privire asupra relațiunii, în care se afla pe atunci România față cu Turcia, sau mai bine, în care se aflau Muntenii și Moldovenii față cu Turcii.

Până acum câteva decenii țările române, Muntenia și Moldova, erau considerate de Înalta Poartă ca provincii turcești. Ea trimetea după plac în fiecare din aceste țări câteun Voevod grec din suburbia Fanarului, care, atât pentru ca să-și recapete banii oferii oficial Sultanului pentru dobândirea firmanului de Domnie, și pe ascuns marelui Vizir și la alți, ca dar, cât și pentru a-și compensa osteneala, pierderea de timp, etc. jefuea țara în modul cel mai barbar, sugând până și ultima picătură de sânge din vinele poporului.

Înainte ca Rusia să fi ocupat toată Basarabia până la Marea Neagră, întregul țărm al Dunerii de la Drencoma și până la Galați era în posesiunea Turciei, și în cetățile mai principale, ca Brăila, Giurgiu, Turnu-Severin, etc. erau stabilite garnizoane turcești.

Nu odată se întempla ca Ienicerii, cari formau garnizoanele din

aceste cetăți, să intre în București sau în celelalte orașe ale Munteniei, furând și jefuind tot ce întâlneau în cale (desonorând femei și fete și omorându-le apoi, pentru ca să nu se prăsească la un ghiaur neam de Mahomedan). Ba încă după ce luau și mâncau totul, trebuia să li se plătească și bani de măsă, pentru că își ostensiseră măselele.

Dacă cineva îndrăznea să facă un gest de împotrăvire, îndată iaștaganul își îndeplinea misiunea.

După ce Rușii coprinseră Basarabia, siliră pe Sultan printr'un tractat, ca să recunoască Munteniei și Moldovei dreptul de a-și alege un Domn pământean, care să fie numai confirmat de Sultan. În urma acestei măsuri fu numit Domn în Muntenia — în timpul narațiunii noastre — Grigorie Ghica. Acesta își căpătă o mulțime de opozanți, cari căutau să-l restorne; știu însă — grație averii sale — să se susție pe tron.

„Moara să arză, numai șoarecii să se piarză“, sună zicătoarea populară. Tocmai așa făcură boerii de atunci.

Rusia, inimica de moarte a Turciei, voind să mai ciupească o bucată din teritoriul turcesc, boerii o rugară ca să trimeată armată în Muntenia, pentru ca Grigorie Ghica, ca vasal turcesc, să fie nevoit a fugi; ear în locul lui să fie numit Domn vreunul din partida lor, ear ceilalți să primească fiecare câte o funcțiune înaltă, după cum se învoiseră între dănșii.

Rusia din parte-i cugeta: „Nu mă rugați că viu bucuros“. Într'adevăr, pe când înainte ea ar fi trebuit să plătească pentru aprovizionarea armatei, acuma căpătă dreptul de a pretinde de la țară această aprovizionare, căci a fost chemată.

Contele Sultihin și generalul Roth înaintară, deci, cu regimentele ruse și veniră la București. Bine înțeles, Grigorie Ghica lăsă domnia și se refugiă în Turcia. Boerii crezură atunci, că sunt foarte aproape de ținta dorită, când venire dar la generalul Roth ca să-l întempine, ei i prezentară o listă cu numele și pozițiunea ce fiecare voia să ocupe, pentru ca el s'o aprobe și să-i instaleze în funcțiune.

Generalului însă, ca soldat rus, nici că-i păsa de politica boerilor, ci se îngrijea mai mult de armată. El le respunse dar răs-tit cam în termenii următori: „Oare Țarul m'a trimes aci ca să vă îngrijesc cu funcțiuni? până în 24 de ore să mi se predea atâtea mii de pâini, atâtea sute de vite, atâta sare, atâta untură, și celelalte, însoțind aceste cuvinte, ca de obicei, cu bătaia din picior.

Bașboerul Iordache Filipescu, cel mai cu vază de pe timpul a-

cela, voind să facă o obiecțiune, Rusul nu se sfi de a-i da o palmă peste obraz, încât eși uită de lista pe care o adusese. Un alt boer, al cărui nume mi-a scăpat din memorie, căpătă o așa de mare spaimă încât pătimi de gălbeneală până la moarte.

Garnizoana turcească din Giurgiu, cel mai apropiat oraș de București, aflând că Rușii au trecut peste granița Munteniei sau că au de gând a face aceasta (cititorul nu trebuie să uite că pe atunci nu existau în România nici telegraful, nici drumul de fer, nici măcar șosele și cât despre ziare, cari să facă cunoscut publicului cele ce se întâmplă, nici nu era încă vorbă în România) trimise o gardă, ca să iscodească or Rușii se află deja în București.

Cinci-spre-zece zile înainte de intrarea Rușilor în București în dimineața unei Sămbete, pe când toți Evreii, afară de femei și copii, erau deja adunați în Sinagogă, se auzi deodată un treapël de cai și niște țipete îngrozitoare umplură văzduhul. Doi călăreți Turci, cu câteun revolver în fiecare mână și cu iataganul în gură, străbăteau în fuga mare străzile Bucureștilor. Spaima care coprinse orașul e de nedescris. Cu toții aveau groază de venirea Turcilor și plini de spaimă deteră jos obloanele prăvăliilor. (În timpul acela obloanele erau atornate în sus și produceau un sgomot la cădere). Niciun om nu se mai zărea pe stradă. Scriitorul acestor rânduri—atunci în vârstă de 5—6 ani — se afla acasă și narează cele ce urmează după propria-i amintire. Familia mea și încă două familii, un tată și doi gineri, locuiau atunci în edificiul actualului hotel Fieschi.

Bine înțeles că și femeele se spăimântare foarte tare, mai cu seamă unde bărbații nu erau acasă.

Îndată ambele porți ale curții fură incueate și noi, copiii, câți ne aflam în acea casă împreună cu mamele noastre, ne ascunserăm într'o mică și întunecoasă cameră din etagiul de sus, care nu primea razele soarelui decât printr'un coș îngust, care se ridica deasupra acoperișului. Noue copiilor, mumele noastre ne interziseră cu desevârșire, de a face cea mai mică mișcare și ele inesele nu cutezau a scoate un cuvânt și își șopteau numai din când în când ca nu cumva duhurile să-l auză prin coș, că se află aici Evrei. Și ceeace sufereau Evreii din București în asemenea ocaziuni le era cunoscut indestul.

Nu pot ști exact cât timp rămăserăm astfel plini de spaimă. Totul ce știu este că fiecare minută mi s'a părut o eternitate. Întrine una din femei îndrăzni a se apropia de ușă și a o deschide.

Ea puse apoi urechea, ca să audă dacă se află cineva în casă și neauzind nimic scoase capul și în cele din urmă își luă inima în dinți și eși în vârful degetelor din cameră și se apropiă de poartă, ca să vadă ce se petrece pe stradă. Acelaș lucru îl făcură poate mai mulți, căci câteva uși se deschiseră și oamenii scoaseră afară capetele. Dupăce se asigură că liniștea domnește deja pe stradă, ea se întoarse înapoi și ne mântui de spaimă.

Și bărbații în Sinagogă, aflând despre cele petrecute, terminară în grabă rugăciunea și veniră acasă. Mesele fură îndată puse. Dupăce mâncară, împachetară lucrurile mai de valoare și porniră în aceeaș zi la Sf. Gheorghe.

Actuala grădină Sf. Gheorghe până la incendiul cel mare din 1847, când 1800 de case fură arse, reprezenta împreună cu biserica Sf. Gheorghe, o cetate și era mult mai mare ca astăzi. Sfatul (primăria) profită de ocaziunea incendiului pentru a regula mai multe strade, și pentru a transforma arsa cetate Sf. Gheorghe într'o grădină publică, și astfel locul se micșoră într'un mod considerabil. Colțul din spre calea Moșilor al edificiului, în care se află astăzi „Banca României“, stă pe o întindere de trei stângeni pe locul ce aparținea înainte Sf. Gheorghe, și casa d-lui Zentler atinge aproape locul pe care se afla zidul cetății. Trei părți afară din cetate erau beciuri și etagiul deasupra erau magazii bine boltite și numai a patra parte erau cu locuințe pentru preoți. Magazinele se închiriau parte negustorilor pentru depozite de mărfuri și parte particularilor pentru a-și ține acolo în siguranță obiectele de valoare, pentru ca să fie la adăpost în cazul unei năvăliri din partea Turcilor sau a altor tâlhari, lucru ce nu rareori se întâmpla în București.

Aproape fiecare familie israelită mai cu stare închiria, în fiecare an, un magazin în Sf. Gheorghe pentru a-și păstra acolo giuvaericele și obiectele de lux, pe care le scoteau de acolo numai la vreo serbătoare sau la vr'o ocazie solemnă. Unii contribueau numai pentru ca să aibe dreptul de a păstra și ei acolo o ladă.

Și părinții mei, împreună cu rudele noastre, țineau întotdeauna cu chirie o magazie. Așa dar Sămbătă, când Turcii își făcură inspecțiunea prin oraș, ne refugiarăm cu toții în această magazie. Peste 60 de suflete din familia noastră furăm îngămădite în acea magazie și peste 10.000 de suflete, cea mai mare parte femei și copii, se refugiară în interiorul cetății. Poarta cea mare de fer, de la intrarea principală, care se afla mai pe acelaș loc ca și

astăzi (mai mult înspre strada Lipscanilor), fu incueată. Pe turnul de deasupra ei, unde se afla clopotnița, fură așezați oameni inarmați. Cele trei porți mai mici din celelalte părți fură asemenea incueâte, intrările din năuntru fură astupate cu saci de pământ. Pe acoperiș se așază o strajă, care păzi toată noaptea, ca să înștiințeze venirea Turcilor și la caz de nevoie să-i impuște de sus și să-i împiedece astfel de a se apropia de cetate.

Indată viața deveni foarte animată în curtea cea mare. Mai mult de 100 de focuri fură ațâțate, cazanele se puseră la foc, și se făcură mămăligi. Unii ferbeau, alții frigeau și lumea se invesele. Bărbații, în mare parte, rămaseră la locuințele lor pentru a păzi cele lăsate acolo și a îngriji familiile lor din cetate cu cele necesare pentru traiul zilnic.

Intocmai ca lupul care căzând într'o groapă nu ar atinge mielul care s'ar afla acolo, tot așa și creștinii, cari se aflau în cetate, nu spuseră niciun cuvânt reu Evreilor, căci și lor li-i era frică de Turcii cei așteptați, ca și Evreilor, și poate chiar mai mult, căci Turcul ura mai mult pe ghiaur (creștin), decât pe Iahudi (Iudeu).

Vr'o cincisprezece zile adăposti Sf. Gheorghe pe musafirii lui, până ce veni știrea că Rușii nu mai erau departe, așa că Turcii nu vor mai cuteza a veni la București. Fiecare se întoarse dar la locuința lui.

V. RABINII FOCSHANER ȘI HEILPERN

SAU CERTE DE COMUNITATE ÎN BUCUREȘTI ÎN INTEIA JUMĂTATE A ACESTUI VEAC ȘI CONSECVENȚELE ACESTOR CERTE

După pacea de la Adrianopole de la 1829, încheată între Rusia și Turcia, generalul Chiseleff a dat ambelor țări, Moldova și Valachia, o organizare potrivită pentru vremea deatunce prin *Reglementul organic*; s'arënduit ca Domn peste Muntenia la 1834 pe Alexandru Ghica și a fost încoronat în ziua de *Simchat-thora*. În aceea vreme a fost aci ca rabin *Haim Focschaner*, și atunci a venit aci, în București, David Heilpern fiul gaonului *Haim Halpern* din Schwartztuma din Rusia. Scopul venirii sale aci era de a funcționa ca *mekabel* (cântăreț de sinagogă); dar după ce a văzut că prin derașele (predicele) sale din sinagogă și-a făcut mulți aderenți printre *meșteșugarii*, ce au venit mai ales din Rusia în timpul ocupațiunii rusești, el a rămas aci și a stăruit ca să devie ra-

bin. Bogătașii și căsașii cei bătrâni au ținut la rabinul cel vechiu; deaci s'a iscat o astfel de sfadă, că *meșteșugarii s'au aruncat într'o zi asupra bătrânului rabin și l-au bătut* încât s'a văzut silit să părăsească Bucureștii.

David Heilpern, numit reb *Duvedel* — protivnicii sei îl chemau *Dondichil* — a ramas singur stăpân. Partida lui se alcătuea din meșteșugari și boccegi. (In vremea aceea chear damele cele mai nobile aveau obiceiul de a-și face tîrguelile lor cele mai mari la boccegi, luând la ei de multe ori *pe credit*; din astă pricină boccegiul deatunce era instare de a isbândi lucruri foarte importante și cu mult mai mari ca acuma prin mijlocirea banului, căci avea in partea sa pe cucoanele. In aceeaș condițiune se aflau și meșteșugarii mai ales acei cari se purtau bine cu boerii).

Din pricina certe ce se ivise între ambele partide—*cahal mare* sau bogătașii și *cahal mic*, meșteșugarii și cei din clasa de jos, unii n'au vrut să recunoască pe *Duvedel* ca rabin, ear alți au ținut la el ca la Mesia, mulți bogăți au sîrăcit; căci oamenii iubitori de bani n'au lipsit niciodată și bogătașii au fost atât de mult puși in ambiție din cauza acestei certe încât au cheltuit o groază de bani și s'au lăsat de afaceri puindu-se pe politică (kulen). Dar aceea ce ei au isbândit cu bani, meșteșugarii au știut să nimicească prin relația deaproape și zilnică cu boerul sau cu cucoana.

Meșteșugarii au dus-o până acolo încât *Dondichel*—cum îl numeau bogătașii—*a fost recunoscut de guvern ca rabin* și comunitatea trebui să-și aleagă din nou un *Ros-Medina* (Staroste). Rabinul *Heilpern* a trimes vorba la mai mulți din bogătași ca să primească *stărostia*; dar nimene n'a vrut s'o primească spre a nu recunoaște pe *Dondichel* ca Rabin.

Dacă Rabinul văzu că bogătașii nu vor să primească stărostia, a numit doi căsași din partidul lui, pe un boccegiu și pe un croitor, ca administratori provizori cu numele de *epitropi* (*locțiitori*), până va găsi pe vr'un om mai de soiul care să ia asupra-și ace funcție. Deatunce a ramas denumirea de *epitropie* ca nume al cahalului evreesc din București, și a continuat a fi compus din doi epitropi și 6—8 proistoși (sfetnici).

Mai târziu s'a ales ca epitropi pe cei doi mai sus numiți *Iosif Loebel* și *David Meer Cohanescu*, cari au introdus obiceiul de a se inregistra toate căte se petreceau la Epitropie și așa s'au continuat lucrurile până ce guvernul a disolvat comunitățile israelite.

VI. CULTURA MĂTĂSEI FINE IN ROMÂNIA

sub Domnia lui Știrbeiu-Vodă între anii 1852—1865

DUPĂ PROPUNEREA LUI MOISE FIUL LUI DAVID STAROSTE IN BUCUREȘTI

Nu putem ști cu siguranță, de când există în România cultura mătasei; mărturisim că nu suntem destul de bine inițiați în istoria română, căci, drept vorbind, se dedea în timpurile vechi prea puțin atenție istoriei în România (mai cu seamă de Evrei). În școlile române chiar, învățătorii—aceștia erau în general preoți și dascăli și predau materia întocmai ca la noi Evreii în chedarim—nu știau ce va să zică „Istoria Românilor“.

Abea după ce împăratul Rusiei Nicolae ocupă țara la anul 1828, gonind pe Turci din toate fortărețele de pe lângă Dunăre precum Brăila, Giurgiu, Calafat, etc., și introducând reforme în cele două principate române Moldova și Muntenia, și după ce fu numit domn în Muntenia Alexandru Ghica, care era Domn și în Moldova, sub protecțiunea rusească și acesta începu a introduce în toată țara reforme moderne și a fonda școli, după modelul celor din țările civilizate, începură Românii a se gândi mai serios la istoria patriei lor. Fiindcă n'aveau materialul pentru compunerea Istoriei Românilor, ei se serviră de fragmente scoase din diferiți istorici poloni, unguri, slavi, germani, etc.

Bine înțeles aceste fragmente se referau la chestiunile principale, cari interesau națiunile de la care le luau și anume: relațiunile în care au stat aceste națiuni cu principatele române Moldova și Muntenia; dar nicidecum la detaliurile și chestiunile care au interes numai în interiorul țerei. Nu credem deci, ca să existe undeva vreo istorie relativă la România, care să arate când și în ce mod s'a introdus în România cultura mătăsii ¹⁾.

Cultura mătasei, ne credem îndrept a presupune, că a fost adusă în Muntenia din Turcia, de oarece hotarul este aproape și pe o mare întindere și fiindcă în Muntenia este foarte imprăștiată pe când în Moldova, care este mai departe de Dunăre, acest product este foarte puțin cultivat și în unele locuri chiar de loc.

Cumcă această cultură s'a practicat de un timp îndelungat și cumcă forma una din ocupațiunile principale ale locuitorilor ne do-

¹⁾ Cu privire la cultura gândacilor de mătase găsim câteva indicațiuni în *Thibault-Lefebvre: Etudes diplomatiques et économiques sur la Valachie*, 2 éd., Paris 1853, p. 280: „Viermii de mătase sunt cultivați de țărani și de meșteșugarii mahalalelor.....“
M. Schw.

vedește mulțimea de duzi bătrâni, cari se află chiar și până astăzi in mahalalele Bucureștilor. Nu exista o singură curte, in care să nu se fi găsit 2, 3 sau chiar mai mulți duzi. Astăzi încă, când casele sunt deja foarte dese, se vîd in mahalalele din București mulți din acești duzi intinzîndu-și ramurile pînă in mijlocul stradei, apoi este grădina acea plantată cu astfel de pomi, numită „livedea cu duzi“ din București, in calea Văcărești și care se intinde de la așa numitele „Ape minerale“ și pînă dincolo de tăere.

O altă dovadă că mătasa se cultiva aici in țară pe o scară intinsă e, că satele sunt asemenea mai toate pline de acești pomi și că orășenii și femeele, ba chiar și flăcăii din sate, purtau cămăși lungi de borangic.

Cultura mătasei se făcea însă aici, la inceput, intr'un mod primitiv ca in toate țerile necultivate. Mai cu seamă se ocupau de aceasta femeele. Banii, ce țerancele sau jupănesele din mahala primeau pentru gogoșele de mătase, le apartțineau lor ca și aceea ce-i luau pentru ouele de găină și dînesele i intrebunțau pentru propriile lor trebunțe și pentru a cumpăra bumbac sau cânepă, ca să țeasă pânză pentru casă. Acest lucru se întemplă și astăzi.

Fiindcă această cultură era in măinele țeranilor și a femeelor din clasele de jos, ea se exercita pe o scară puțin intinsă ; dacă o femeie putea să facă 20—30 oca de gogoși, ea era foarte mulțumită. Inșă aproape toate jupănesele se ocupau cu aceasta, așa că deși produceau puțin, totuș era indeajuns, nu numai pentru facerea cămășilor de mătase și aprovizionarea intregii țeri cu ibrișim (ață de mătase), dar se și exporta ibrișim și in Moldova. In străinătate însă mătasa din țară era foarte puțin căutată sau aproape de loc.

Prețurile obicinuite ale gogoșilor pînă la anul 1852 erau de 3—4 piaștri (un franc și zece bani pînă la un franc și 40 bani) de oca, și când erau mai scumpe se da cu prețul de 6 piaștri (2 franci și 20 bani).

Aceste prețuri erau însă numai nominale, căci in realitate țeranul nu primea nici jumătate din preț și aceasta din următorul motiv :

Gogoșile se coc, de ordinar, in luna Mai și intr'un timp de 5—6 septemăni. Țeranul nu le poate ține mult, căci viermele din gogoasă inviază și o găurește pentru ca să iasă afară, și prin aceasta ea își pierde cu totul valoarea. Deaceea indată ce se coceau, țeranii veneau in tîrg cu femeele și copii lor ca să vînză gogoșile. Deși

considerau cultivarea gogoșilor ca o ocupațiune secundară, și-i da cu un preț mic, totuș aduceau o cantitate de gogoși a căror valoare se ridica la o sumă însemnată, așa că numai capitaliștii cei mari puteau să le cumpere prin intermediul unor cumpărători mai mici, cari aveau maghernițe în piață. Aceștia, după ce făgăduiau țeranului prețul cerut, sau se invoeau cu densusul și după ce cântăreau marfa pe un cântar fals, pregătit dinainte, în plus cu 30 la sută, nu spuneau îndată cât era; ei deocamdată se prefăceau că înseamnă câte ocale au cumpărat. În timpul acesta tovarășii sau servitorii lor luau legătura sau coșul cu gogoși de pe cântar și-l resturnau peste grămada de gogoși din magherniță. Tocmai după aceasta cumpărătorul spunea cinci oca în loc de zece.

Țeranul care pe drum băuse țuică în 3—4 cărciume, numa ca cărciumarul să-i cântărească gogoșile, și acesta spunându-i că era 10 oca, negreșit că protesta în contra înșelăciunii. Ca să-i cântărească a doua oară numai era cu puțință. Dacă țeranul făcea gură venea supraveghetorul ordinii publice, ipistatul. Acesta găsea motive învederate, cumcă negustorul este fără indoeală un om onest. El i împăca adaugând țeranului, pe lângă banii plătiți de negustor pentru 5 oca de gogoși în loc de 10, câteva palme sdravene. Apoi îl dedea afară din prăvălie, ca să-l învețe minte să nu mai îndrăznească a invinovăți pe negustor că cântărește fals.

Tragerea mătasei din gogoși trebuia să se facă tot așa de repede ca și vinderea și cumpărarea lor și aceasta din următoarea cauză:

Pe atunci nu era încă cunoscut în România, că se poate ucide viermele chiar înăuntrul gogoșelor, căci dacă gogoșile stau mai mult timp, viermii din lăuntru lor i găuresc pentru ca să iasă afară și prin aceasta ele își pierd valoarea, căci firul de matase se rupe în mai multe bucăți. Deaceea multe femei din mahala se ocupau cu tragerea mătasei din gogoși (ele primeau pentru ocaua de gogoși un piastru). — Deoarece însă tragerea mătasei trebuia să meargă repede, pe de o parte pentruca gogoșii să nu fie găuriți de viermi, pe de altă parte fiindcă această lucrare dura numai 5—6 săptămâni, fiecare trăgătoare de mătase căuta să lucreze cât mai multe ocale de gogoși și neavând timp, nu luau seama ca firul să se tragă egal și subțire, astfel că borangicul rareori eșea fără noduri și pe lângă aceasta pe o parte mai subțire și cealaltă mai gros. Deaceea borangicul românesc nu se putea întrebuința pentru fabricarea stofelor de mătase și se uza dar în țară pentru țesutul pânzei de cămăși, ceea ce deasemenea nu era ușor, și pen-

tru ibrișim (mătase de cusut), pe care niște Armeni îl torceau producând în fiecare an mii de ocale și făcând un comerț întins în Moldova. Ei vindeau ocaua cu 120—200 de piaștri. Pe atunci nu se cunoștea încă pe aci ața de cusut și mai toate se coseau cu ibrișim.

Se socotea ca un mare avantaj, că nu era nevoie să se trimească bani în străinătate pentru mătase de cusut și pânză de cămăși, pe cât timp însă, după portul de atunci, nu numai femeile, dar și bărbații purtau multe îmbrăcăminte de mătase, o mulțime de bani eșeau din țară pentru stoffe de mătase, deși materialul pentru aceasta se producea cu abundență în țară. Aceasta pentru că nu se știa cum să se producă gogoși de o calitate fină, cum să se scoată borangicul, pentru ca firul să fie egal și cum firul cel gros să fie tras după o anumită metodă, pentru ca să se poată fabrica dintr'insul stoffe de mătase ca atlasul, marselul, moareuri, etc.

Pentru a înlătura aceste neajunsuri, un bătrân Evreu-român făcu marelui Vornic (primului ministru) de atunci, Barbu Știrbeiu, o propunere, pe care acesta o și realiză, îndată ce se făcu Domn peste Muntenia.

Spre a înțelege cum de acel Evreu ajunsese a face o propunere de această natură, trebuie să trecem în revistă trecutul seurey Cluj

Moise fiul lui David Starostele (Roș medina), născut în București în secolul trecut și mort acum 35 de ani în Ierusalim, în etate de 90 ani, în tinerețea sa, când chiar puțini boeri vorbeau franțuzește el învăța a vorbi și a scrie franțuzește la un Francez stabilit în București. Afară de cunoștințele sale în Talmud, Poskim și Kabala, asupra căreia a scris chiar o lucrare de peste 500 de coli, pe care o luă cu sine la Ierusalim, el vorbea șase limbi: Română, Germană, Franceză, Turcă, Greacă și Sërba, și pe mai toate le și scria. Acelaș Moise, fiul lui David Starostele, numit și Moise Starostele, căci după plecarea tatălui său la Palestina el fu numit de guvern în funcțiunea de Staroste al Evreilor, el conducea în tovărășie cu fratele său un mare magazin de manufactură en gros cu marfă adusă din Viena și Lipsca (până la 1850 niciun negustor din București nu cuteza să se ducă la Londra), așa că magazinul lui era aproape cel mai mare, în felul său, din București. Marile lui cumpărări îl siliră să locuească cu familia sa la Viena pe timpul lui Napoleon I. Nu vom povesti aici despre ceea ce a făcut la Viena, nici despre adâncul lui spirit de speculațiune, pentru a aduce mai curând pe cititori la ținta noastră, cultura mătasei. Un singur lucru vom menționa însă aici, care nu va fi fără interes pentru cetitori.

Francia, de un timp îndelungat, nu privea cu ochi buni pe Englitera, care se îmbogăţea într'un mod foarte considerabil, prin înfloritoarea sa industrie şi întinsul seu comerţ şi Francia nu era încă instare de a o ataca, deşi ea avea o putere militară mai mare: flota engleză o întrecea cu mult pe a ei.

Din această cauză Francezii căutau să învingă pe Engleji prin împiedecarea comerţului ei în ţerile, unde ea îşi exporta mărfurile. Deacea şi scopul de căpetenie al lui Napoleon, când plecă ca general al Republicei la Egipt, era de a pune piedici comerţului cu Anglia, şi acelaş scop îl urmări el apoi ca prezident, rege şi împărat al Franciei, purtând resboiu contra ţerilor dimprejurul Franciei şi chiar cu Rusia. Dacă guvernele acestor ţeri i-ar fi promis de a nu mai avea afaceri cu Anglia, pentru ca comerţul ei să rămăie în stagnare, desigur că le-ar fi lăsat în pace. Dar industria lor era încă în faşe, aşa că ele nu se puteau lipsi de produsele engleze.

Pentru a vătăma şi mai mult pe Englezi, Francia ajută pe cele două state principale de piraţi Maroco şi Algeria ca să jefuească vasele de comerţ ale Angliei, sau la caz extrem a le scufunda.

Anglia însă care ştia, că articolele ei de comerţ sunt indispensabile pentru celelalte ţeri, cauta să-şi restabilească pagubele aduse de piraţii de mare prin mărirea preţului, în următorul mod: Ea trimetea deodată mai multe vase, pentru ca piraţii să nu fie în stare de a le ataca şi jefui pe toate. Corăbiile, cari puteau scăpa neatînse, cereau pentru marfa lor atăta, cât valora marfa de pe toate vasele. Cu modul acesta, nu Englitera, ci celelalte ţeri sufereau paguba. Din această cauză mărfurile engleze se scumpiră cu 60—70 de procente.

Moise fiul lui David, sau Moses David cum se numea el în lumea comercială, îşi avea marele seu depozit încărcat cu mărfuri engleze. Când însă Napoleon pierdu pe neaşteptate bătălia de la Vaterlo, unde el căzu, toate graniţele se deschiseră şi Anglia putu earăş să-şi exporteze liber mărfurile sale pretutindenea, aşa că mărfurile cele scumpe de mai nainte scăzură prin aceasta cu 25 la sută din valoarea lor şi Moses David, ca şi mulţi alţi, îşi pierdu averea, şi se văzu nevoit să-şi licvideze afacerile.

După congresul din Viena şi după ce Europa se linişti earăş, Moses David se duse la Viena îşi incasă o cerere de 1000 galbeni la bogatul Evreu-spaniol Leon Adud. Cu aceşti bani el îşi deschise la Viena o fabrică de cutnie de mătase (stofă de atlas vîrgat pentru anteree [caftane] romăneşti), pe cari le purtau boerii romăni şi de toclite.

În Austria, și mai cu seamă în Viena, nu era permis niciunui străin de a exercita vre-o industrie. Bine înțeles că nici Moses David ca supus—cum Muntenii și Moldovenii erau considerați atunci—nu avu dreptul să-și deschidă o fabrică. Totuș însă nu erau pe atunci mulți de talia lui Moses David, așa că el isbândi ca ministrul să-i dea prin excepțiune, voie de a-și exercita fabricațiunea lui, cu condiția expresă de a-și exporta produsele în străinătate.

Pentru ca să nu depindă de lucrătorii lui, el căută să-și cunoască într'un mod perfect întreprinderea. Pentru aceasta nu-i fu rușine ca să frecventeze la bătrânețe, cu portul seu românesc, și cu barbă și perciuni, școala tehnică pentru a-și însuși cu temeiul meșteșugul.

La școală el învăță, cum este obiceiul când vrei să înveți un lucru cu temeiul, în ce mod și din ce se produce și cum se păstrează materialul brut din care constă fabricațiunea și fiindcă produsele fabricii lui Moses David constau mai cu seamă din cutnie de mătase, el învăță deacolo modul de producere a mătasei brute și prin urmare cum se cultivă și cum se tratează viermii de mătasa; cum se trage mătasa și cum se lucrează până devine proprie pentru țesutul atlasului sau pentru alte stofe de mătase și pe lângă aceasta și diferitele moduri de țesut, care-i trebuiau pentru fabricațiunea lui, toate însă, bine înțeles, numai în mod teoretic.

Pe atunci nu se cunoștea în România așa numitul madepolon sau pânză de America. Bogații ca și sêracii purtau cămeși de în și de cânepă, ce femeile inșeau și țesau. Mai fiecare femeie învăța din copilărie torsul și țesutul și producea însăș cât îi trebuia pentru casă.

Dupăce Moses David conduse mai mulți ani fabrica din Viena, reveni la București pentru diverse motive. Știa de mai înainte, că femeile de aici sunt bune țesătoare și avea încă din Viena experiența, că orice bun țesător este capabil a învăța în câteva săptămâni țesutul mătasei fine; apoi mai știa că defectul țeseturilor de aici provine din aceea, că nu posed necesarele scaune de țesut și pieptenii fini și apoi nici mătasa cea fină trebuincioasă pentru fabricarea stofelor. El mai știa încă, din timpul când era negustor aici în țară, căți mii de galbeni se cheltuiau pe fiecare an pentru stofele de mătase importate. Răsboiul francez sub Napoleon I, a făcut asupra lui o mare impresiune. În ceea ce privește țesutul mătasei orașul industrial francez *Lion* număra pe acel timp 25.000 de mașine

de țesut. Acestea și alte împrejurări au adus pe Moses David la ideea, că țara românească posedă o imensă avuție, dar nu se găsește omul care să desgroape comoara ascunsă, și că ar aduce un mare serviciu patriei sale, introducând în țară cultura mătăsei fine și totdeodată și țesutul ei; căci chiar dacă nu s'ar putea produce în țară toate stofele de mătăasă necesare, pentru ca să nu se mai trimată bani în străinătate, cel puțin s'ar putea exporta o mare cantitate de mătăasă brută, care ar aduce țerei un venit însemnat.

Cu tot spiritul speculativ al lui Moses David însă, o astfel de întreprindere nu putu fi realizată, în orice caz, de o singură persoană, chiar de ar fi dispus de un capital însemnat. Despre asociațiuni sau companii, după cum se vedă astăzi, nici nu era vorbă pe atunci, căci chiar în străinătate ele erau foarte rare, cu atât mai mult în Muntenia, o țară în care comerțul era încă în stare născândă. Ziaristica nu se născuse încă pentru a relata modul cum se făceau aceste asociațiuni în străinătate, ca să poată fi luate ca model: Nu-i rămânea deci lui Moses David decât a se adresa guvernului, care, prin puterea și autoritatea sa, poate realiza mai mult decât un particular cu capitalul său, pe lângă că dispune și de capitaluri mai mari. Se hotărî dar a-și supune proiectul aprobării guvernului.

Pe atunci se afla ca Domn în Muntenia Alex. Ghica (1834—1842), care avea ca prim-ministru (Vornic Mare) pe Barbu Știrbeiu, ce se făcu în urmă Domn. Acestui din urmă Moses David i propuse proiectul său care consta :

I. Să se importe din Italia sau Spania sume însemnate de viermi de mătase, cari să se împartă țăranilor.

II. Țăranii să fie obligați de a planta duzi pe ambele părți ale șoselelor. Prin aceasta, pe deoparte vor avea frunze îndeajuns pentru a nutri viermii, pe de altă parte, călătorii vor simți plăcere călătorind prin umbra frumoșilor arbori.

III. Guvernul să construească deocamdată mai multe cuptoare pentru a omori viermii din gogoși, până când poporul se va învăța și va putea face însuș aceasta. Prin acest mijloc gogoșile vor putea sta mai mult timp nevătămate, ear femeele vor avea timp ca să se ocupe cu tragerea mătăsei earna, când au mai puțină treabă, putând lua seama ca firul să se tragă egal și fără noduri.

IV. Să se învețe pe țărani cum să planteze duzii ca să prindă mai repede.

V. Guvernul să aducă din străinătate mai multe mașini de țesut

și să le împartă la țesătoarele mai bune dintre femeile din mahala. El însuș voea să ia asupra-și sarcina de a arăta mai multor femei modul cum să toarcă mătasa.

Moses David ceru audiență lui Știrbeiu, i explică lucrul și-i plăcu. Pentru a înțelege și mai bine afacerea, Știrbeiu îl chemă în mai multe rânduri și îl consultă asupra acestei interprinderi.

Astăzi este cunoscut multora, însă atunci foarte puțini o știau, că Știrbei intriga contra lui Alexandru Ghica, spre a-l detrona și a-i lua locul. În acest scop el cheltui mai multe milioane, vându mai multe moșii și 10.000 de Țigani i dete ca sclavi cu 10 galbeni de suflet, ca și vitele, și era aproape sigur că-și va ajunge ținta dorită. Această intrigă puse piedică propunerii lui Moise David.

Astfel, când el se duse pentru ultima oară la Marele Vornic, primi ca răspuns de la acesta, că țara e incurcată în datoriile grele către Ruși, că din cauza despăgubirilor, ce trebuie să plătească Rușilor, pentru că goniseră pe Turci din fortărețele de pe lângă Dunăre (Brăila, Giurgiu, Calafat, etc.) finanțele sunt atât de sleite, încât nici nu se poate gândi deocamdată la o interprindere ce necesită bani.

Intrigile ajunseră până acolo, că din ordinul Țarului, Sultanul, care chiar în țara sa juca mai mult rolul de supus decât de stăpân, detronă printr'un firman, la 1842, pe prințul Ghica. Însă, după cum sună proverbul românesc : „Nu e pentru cine se pregătește, ci pentru cine se nimerește“, în loc ca să se aleagă Știrbeiu Domn, care, sigur de alegerea sa, își pregătise de mai înainte nu numai uniforma domnească, dar chiar și lacheii, trăsura și vizitiul, ca să poată chiar în ziua, când va fi ales, să se arate lumii în toată splendoarea lui, printr'o manoperă ghibace a consulului rus, care nu avea puțin interes întru aceasta, fratele seu mai mic, Bibescu, deși era asemenea foarte bogat, însă-i era mult mai inferior prin rang și influență, reuși ca să fie ales cu o mare majoritate. Știrbeiu fu nevoit să dea trăsura, lacheii și hainele domnești pregătite de mai înainte fratelui seu mai mic.

La 1848, când mai întreaga Europa fu coprinsă de epidemia revoluționară, se aduse revoluțiunea și în Muntenia și Moldova. La 11 Iuni se resturnă pe prințul Bibescu și după ce revoluțiunea fu năbușită se numi ca caimacan pe prințul Ghica, iar la 1849 se numi ca domn pe Știrbeiu, care domni până la 1856. Deși Evreii datorează acestui Domn câteva legi restrictive, dar, în general vorbind, el a fost un bun părinte pentru țară, pa care căuta să o im-

bogățească și să-i aducă îmbunătățiri și infrumusețări. Proiectul pe care el propusese Moses David în ceea ce privește cultura mătasei se vede că l-a respins atunci numai pentru că voea ca acest folos să nu se aducă țerei sub domnia altuia, ci sub propria lui Domnie, căci intrigile lui i dedeau speranță că în curând va deveni Domn. Și într'adevăr, îndată ce se făcu Domn, el lăsă să se facă la Panteleimon o mare grădină, unde se plantară 30.000 de duzi, apoi aduse din străinătate semănță bună de viermi de mătase și gogoșile reușiră perfect.

La expozițiunea industrială din Londra, el trimise și din acești gogoși. Fabricanții stofelor de mătase din Franca văzând superioritatea gogoșilor românești, veniră în țară și făcură pretutindenea cumpărări de gogoși. Mii de negustori și meseriași, cari de altminterlea nici nu știau cum să cultive viermii de mătase, cari nu se interesas ră niciodată de gogoși, își părăsiră afacerile și atelierile lor și se apucară de cultura mătasei. Multe edificii mari fură prefăcute în stabilimente pentru cultura mătasei. Multe grădini de arbori fructiferi fură stărpite și se plantară duzi, căci frunzele acestora produceau mai mult decât arborii fructiferi. Prețul gogoșilor, care mai înainte era de 3—4 piastri de oca, se urcă până la doi napoleoni și doi napoleoni și un sfert. Unii țărani, cari credeau că vor lua pentru 15—20 ocale de gogoși 60—70 piastri, văzând că li se numără peșin 40 de napoleoni în aur, sumă ce nu mai văzuseră în viața lor, săreau în sus de bucurie. Milioane de napoleoni curseră astfel pe fiecare an în țară prin propunerea evreului Moses David, fără ca el să primească măcar vre-o mulțumire în schimb. Francezii construiră cuptoare mari, unde omorau viermii și apoi i transportau.

Cățiva ani ținu acest mare negoț cu gogoșile, când (la 1865) o pestilență se ivi printre viermii de mătase. Prințul Știrbeiu nu mai era Domn ca să aducă altă semănță. Din această cauză gogoșile din țară decăzură și cultura mătasei fine încetă.

Moses David plecă într'o etate foarte înaintată la Ierusalim. Astăzi n'au mai rămas de la densusul decât doi nepoți. Una este d-na Lea, soacra Domnului Iosef Iuster, și cealaltă d-na Peppi (Peril) soția D-lui Naftali Popper, profesor, acum librar în Capitală.

AMINTIRI DESPRE ZAVERA DE LA 1821

IN MOLDOVA ȘI MUNTENIA

Asupra acestui incident dramatic pentru Țară și jalnic și dureros pentru Evrei, a căror sânge a curs în abundență în mod nevinovat, există deja numeroase relațiuni. La 1884 d. *Dr. E. Schwarzfeld* a strîns într'un mînunchiu toate datele ce se cunoșteau pînă atunci sub titlul de „Evreii sub Zavera“ (în *Anuar pentru Israeliți*, VII, p. 13—34), unde se află citate și indicate mai toate operele ce au dat detalii despre Zavera și au pomenit căteceva și despre Evrei. Afară de aceste s'au mai publicat apoi câteva fapte în *Fraternitatea* (București 1884 și 1885) anii VI și VII de d-nii *A. Turcu* (VI, p. 119, 158 și VII p. 23), *Rafael Flachs* (p. 341—342), *Mauriciu Sigall* (p. 175—176), *M. Schwarzfeld* (VII, pg. 23) și în „Comunitatea din Herța“, descriere istorică (VI, pg. 223), detalii asupra celor săvîrșite de eteriști în această localitate, cari diferă într-o cîtva de celelalte relațiuni.

Să sperăm că în viitoarele *Anale* vom fi în pozițiune de a adauga date noi despre patimele îndurate de Evrei prin selbătăcia acelei bande ce voea, prin omor și jaf asupra unor oameni inofensivi, să-și libereze de sub jug o patrie depărtată.

1. PRICINA DUȘMANIEI ETERIȘTILOR CONTRA EVREILOR

Îndată ce Sultanul află de eteria Grecilor, ce fuse secretă, Turcii omoară imediat pe Patriarchul lor din Constantinopol și se poroncește Evreilor deacolo de a-l țări prin toate ulițele acestui oraș. Evreii îl duseră deci prin toate ulițele Stambulului, bătându-și joc de cadavrul său. Aceasta irită foarte mult populația greacă, deatunci Grecii le jurară dușmănie și perzanie. Când eteriștii dădură semnalul de rescoală și colindară toată țara Românească în lung și în lat, își ținură cuvîntul lor de a se răsbuna contra Evreilor, se înțelege nu contra celor vinovați, ci contra orcuî avea păcatul de a fi Evreu. Unde pun piciorulucid și pradă pe Evrei fără cruțare și milă.

Aceste povestite măie de Bercu Hobotnic, se confirmă în mod deplin prin relațiunea lui *Alexandre Soutzo*, *Histoire de la révolution greque par . . . temoin oculaire d'une grande partie des faits qu'il expose*. Paris 1829, la p. 68—69 :

„Quelques jours après, le patriarche Grégoire, pendant qu'il célèbre le mystère de la Résurrection, est assailli dans la cathédrale par une horde d'assassins ; il sort de l'église, revêtu de ses habits pontificaux ; son synode est enlevé sous ses yeux : saisi lui même, il est pendu à la porte de son palais, et son corps, traîné par la race abjecte des Juifs dans les rues bourbeuses de Byzance, est jeté dans la mer.

2. EVREI IMPOTRIVA EVREILOR

Eteriştii, cari erau Greci, ştiură a-şi recruta şi căţiva Evrei infami, spre a le servi ca călăuză pentru urmărirea chiar a Evreilor. Ei le denunţa pe orice Evreu ce ţinea cu Turcii şi dăşii i prădau şi omorau.

Povestit de Bercu Habotnic.

Wilh. Schwarzfeld.

3. BANDA LUI SPIRIDON ŞI ISPRAVILE EI

În *Odobeşti* s'au strins pe la 1821 vre-o 450 voluntiri sub comanda unui căpitan, anume *Spiridon Garniaze*. O spaimă îngrozitoare coprinsese atunci pe Evreii deaci. O mare parte fugiră din oraş, mulţi se ascuseră, după ce îşi îngropară averea în pământ, o parte, care avea familii grele, remase pe loc lăsându-se în voia soartei.

Veni şi ziua în care căpitanul Spiridon decisese ca să înceapă marşul cu cei 450 voluntiri ai lui. Spaima deveni şi mai mare, căci înainte de a pleca din oraş se făcea de obicei un jaf şi cine era mai mult expus jafului şi tâlhăriei ca Evreul? Orcare Evreu ce zărea prin fereastra casei hordea cea sălbatecă, îngheţa de frică şi se pregătea de moarte. Cât de mare trebuia să fi fost însă spaima care coprinsese pe membrii familiei Doamnei N. N. ¹⁾, când auziră resonând puternica voce a Căpitanului, care comandă hordei ca să stea pe loc înaintea casei ei. O paloare mortală se zugrăvi pe feţele tuturor. Unii căzură în leşin, alţii începură a-şi face rugăciunea, pregătindu-se de moarte, alţii se ascuseră în saltele. Numai Doamna N. N. care era moaşe pe timpul acela şi o adevărată damă de inimă, pentru care lucru numele ei figurează încă şi astăzi în întreaga familie, numai ca zic nu-şi pierdu cumpătul, ba încă strigă celorlalţi: „Nu vă spăimântaţi, copiii mei, avem un Dumnezeu atotputernic care nu ne va părăsi“. Ea alergă în toate părţile, aci rechemând pe unul în viaţă, aci frecând pe altul şi insufla tuturor curagiu.

În mijlocul acestei învălmăşeli, uşa se deschise deodată şi căpitanul Spiridon cu alţi doi comandanţi intrară în casă. Doamna N. nu-şi pierdu de loc prezenţa de spirit, ci primindu-i cu o mină surizătoare, se adresă căpitanului în termenii următori: „Ce mai faci Spiridoane? Pare că vii astăzi cu totul schimbat, de cum

¹⁾ Autorul din consideraţii personale şi locale reu înţelese ţine ca numele să fie tănuţ. Ni l-a împărtăşit însă nouă.

veneai altădată; te vël inarmat cu săbii, puști, cuțite, ca pe un general Nu cumva vii să-mi faci războiu“? „Ah, nu!“ sună răspunsul căpitanului: „Dumnezeu știe adevărul, că mergem numai în contra inamicilor noștri, cari caută să ne răpească averea și să calce în picioare religiunea noastră; dar nu mergem în contra voastră, a Evreilor, căci știm, că ne sunteți prieteni și ne ajutați chiar în nevoile noastre. Și tocmai pentru aceasta am venit acum la tine, ca să-ți predăm cheele întregii noastre averi, cu condițiune ca să juri că ne vei apăra averea, precum și femeele și copiii noștri în contra sêlbaticilor Turci, cari, este probabil, că vor veni pe aici“.

„Da, iubiți prietini“, răspuse Doamna N., „vê voi jura, că-mi voi sacrifica chiar viața pentru apărea averii și familiilor voastre, dacă și voi, la rândul vostru, imi veți jura, că în toate părțile, unde vê va duce Dumnezeu, nu veți vêrsa pe nedrept nicio picătură de singe evroesc“. „Ai dreptate“, răspuseră ei, „vom jura“.

Ea i pofti să șează puțin, apoi chemă pe bărbatul ei din ascunzătoare, spunându-i să-i aducă din Sinagogă un sul al legii, ca să jure pe dēnsul. „Nu știi oare“? îi zise el, „că toate sulurile legii s'au rupt“? „... „Dar imi aduc aminte, că am ascuns și eu unul mic“.

Apoi alergă și-l aduse. [Cluj / Central University Library Cluj](#)

Doamna N. jură. După aceea căpitanul Spiridon o chemă afară, și luând de pe unul din caii lui cei încărețați o cruce de aur, se adresă către volintirii sei cu următoarele cuvinte: „Vedeți, eu am predat acestei femei întreaga noastră avere precum și femeele și copii noștri; ea i va apăra desigur în contra sêlbaticilor Turci, cari, fără indoeală, vor veni aici, însă drept răsplată trebuie să-i jurăm și noi, că orunde vom veni să nu ne atingem de niciunul din coreligionarii ei.. Da ce? tăceți?“ adaugă el apoi, vèzând că se indoesc. „Și ce să răspundem“? întrebă ei. „Or voiți să jurați“.

„Da!“ răspuseră unii. Apoi jurară și fiecare în parte sêrută crucea.

„Acuma dacă aveți bunavoința, se adresă Doamna N. către căpitanul și ceilalți doi, faceți-mi onoarea de a lua cel puțin o dulceață. „Cu toată plăcerea. răspuse Căpitanul, de ai“.

„Am nu numai pentru tine, dar și pentru întreaga ta armată“ zise dēnsa. Apoi aduse câteva borcane cu dulceață și apă rece și trată pe toți volintirii. După aceasta ei porniră înainte.

Abia eșiseră volintirii din oraș și fiecare putea vedea cum Doamna N., costumată ca volintir (căci se temea ca să nu o întelnească alți volintiri) se plimba prin oraș ca să-l inspecteze. Orașul era pustiu. Creștinii, cari se știau considerați drept bogați, fugiră,

lăsând casele lor în voea întemplerii. De Evrei nici nu mai e vorbă că fugiseră. Ea merse până la marginea oraşelului, unde găsi câteva cărciume deschise şi rachiul expus jafului, atărnă lacăte la toate aceste cărciume, apoi intră în mai multe case, atât la Evrei, cât şi la Creştini şi orunde găsi câteun bolnav, i dete îndată leacurile ei (căci în vremea aceea nu se ştia încă de medici în oraşelul nostru) îndatorindu-şi astfel multe persoane.

Doamna N. îşi ţinu dar cu exactitate jurământul. Să vedem acum ce au făcut volintirii :

Cum se depărtară puţin de Odobeşti, apucând drumul spre Adjud, uitară în curând jurământul făcut şi începură a prăda fără deosebire atât pe Evrei cât şi pe boeri creştini. Astfel urmând, ajunseră până aproape de *Bacău*. Acolo întâlneau vre-o 50—60 de familii evreeşti, cari fugiseră tocmai de ei şi erau aproape să caze ear jertfă în mâinile acestor sâlbatici. Dar spre fericirea lor se aflau tocmai între dâensele câteva din Odobeşti, între cari şi o evreică spaniolă, numită *Behora*, care era foarte bine cunoscută cu căpitanul Spiridon. Acesta o recunoscuse îndată ce o zări, şi o întrebă de ţinta călătoriei lor.

Ea i spusese atunci adevărul, adică că fugise de furia volintirilor. Căpitanul Spiridon dete ordin oamenilor sei ca nu cumva să se atingă de cineva. Ei fură lăsaţi ca să intre în pace în *Bacău*. Acolo ei găsiră deja pe Turci. Femeea *Behora*, care era din Turcia şi venise nu de mult timp în ţară, recunoscuse îndată pe paşa şi-l rugă ca să aibe milă de dânsii şi să le dea un ajutor ca cel puţin să nu moară de foame. Paşa le dete locuinţă în palatul seu şi totdeodată încunoştiinţă pe administratorul proviziunilor, ca să le dea de mâncare tot timpul cât vor rămânea acolo. Evreii remaseră deci în *Bacău* până când se făcu linişte.

Auzind volintirii că Turcii se află în *Bacău*, apucară drumul spre *Roman*. Astfel se văzură deodată doi volintiri călări, străbătând stradele Romanului cu cuţite în gură, spre a vedea dacă se află Turci în oraş. O spaimă ne mai pomenită coprinsese pe locuitorii Romanului. Oamenii nu ştiau dacă trebuie să se ascundă sau să preferă mai degrabă fuga. Fiecare căuta să-şi îngroape averea în pământ ; în câteva momente oraşul se transformă într'o pustietate. Volintirii se suiră pe foisorul de foc, spre a vedea dacă nu vin Turcii din vr'o parte. Ei zăriră din depărtare nişte ţărani, cari mergeau la cositul erbei şi li se păru că sunt Turci. Alergară îndată la căpitanul lor, încunoştiinţându-l că vin Turcii şi o luară

inlată la fugă și printr'această minune scăpă orașul *Roman*. Volintirii apucară drumul spre *Herța*.

Indată ce locuitorii din *Herța* auziră că vin volintirii, ei fugiră in pădure, unde se nutriră mai mult timp cu earbă, lăsând pe părinții, femeele, copii și averea lor in voea întemplerii. Proprietarul orașului trimise ca să adune pe locuitori, pentru ca să iasă in contra volintirilor și să nu-i lase să intre in oraș. Din tot orașul abea se putură aduna 3—400 de evrei și creștini și deși erau puțini la număr, eșiră din oraș ca să impiedece intrarea volintirilor. Sosind volintirii, incercară ca se intre in oraș, și întemplinând rezistență din partea locuitorilor orașului se incinse o luptă intre dênșii. Orașenii, puțini la număr față cu mulțimea volintirilor, erau și rău armați. Se înțelege dar, că au fost cu desevărșire invinși de volintiri. Apărarea lor însă a fost eroică, căci căzură mai toți de sabia volintirilor. Dar și din acești din urmă nu rămaseră puțini pe câmpul de luptă. Ca fiarele sălbatice năvăliră volintirii in oraș, însă stradele erau pustii. Străbătură inăuntru in casele oamenilor și negăsind nici acolo aur și argint, dupăcum crezuseră, deteră foc orașului. Ingroziți eșiră acum bătrânii, femeele și copiii din ascunzătoarele lor: din poduri, pivnițe, etc. Volintirii puseră mâna pe ei și incepură a-i bate și a-i tortura, pentru ca să le arate unde sunt ascunși banii. Ei uciseră pe părinți in fața copiilor și pe copii in fața desperatelor lor mume. Fiori te coprind, când îți reamintești acele scene groaznice. Multe suflete au căzut atunci prada mâniei acestor sălbatoci neînfrânați. Pot afirma cu siguranță, că in niciun oraș din Moldova n'a curs atâta sînge evreesc ca in *Herța* ¹⁾.

Dupăce se fini acest inspăimântător măcel, de care nu scăpă aproape niciun Evreu din *Herța*, volintirii hotărîră a-și continua drumul, jefuind și ucizend totul in calea lor. Se înșelară însă amar, căci abea eșiră din oraș și fură surprinși de un detașment de Turci, care-i inconjură din toate părțile. Știind că-i așteaptă o moarte sigură, nu voră să se predea fără nicio impotrivire și porniră un atac desperat in contra Turcilor. Neputend însă rezista unei puteri superioare, căzură până la unul de săbiile turcești, acoperind cu cadavrele lor câmpul de luptă. Numai căpitanul Spiridon și alți doi reușiră a scăpa, grație cailor lor cei iuți.

Tot in acel timp Turcii intrară și in *Focșani*. Volintirii, cari se

¹⁾ 1821 Iulii 22.—Eterșitul au tăeat la *Herța* pe rând, mercurua inaintea mesei. (Această insemnare figurează ca notă la manuscriftul ce conține descrierea rescoalei din Iași de la 1819 ce se află in posesia d-ului Codrescu, in *Uricarul*, VII, p. 86).

aflau în oraș, se opuseră și se încinse astfel o luptă crâncenă. Și aici Turcii fiind superiori la număr, volintirii, în număr de vreo 800, fură nevoiți a se retrage între zidurile cetății bisericești Sf. Ion. Aci ei se apărară până când Turcii isbutiră a dărâma zidurile cetății. Apoi fură măcelăriți de Turci. După aceste evenimente Turcii se puseră a căuta pe capii și instigatorii rezvrătirii. Într-o zi deteră de trei Greci, cari călăreau pe niște cai greu încărcăți cu aur. Ei fură aduși în oraș și decapitați în mijlocul străzii.

De la Focșani veni și la *Odobești* o companie de Turci, așezându-și lagărul afară din oraș.

Odată intrară în oraș trei Turci cu niște ciubuce lungi în gură, spre a cerceta dacă sunt volintiri. Ajungând până la locul unde se află astăzi casa d-lui G. Giurgie, întâlniră pe un ciocoiu muntenesc, care venise aci pentru interesele lui. Ei îl întrebă dacă este volintir. Neînțelegând ce-l întreabă, ei îl căutară și găsiră la el un revolver și un cuțit. Atunci cel mai mare dintre cei trei Turci făcu semn unuia dintrînșii. Acesta vări îndată ciubacul la ceafă, scoase un cuțit lung și tăia pe ciocoiul ca pe o oale¹⁾. *Ceilalți volintiri se ascunseră în casele Evreilor, astfel că Turcii nu deteră de dînșii.* Numai câțiva căzură în mâinile lor și fură duși la Focșani. Evreii însă alergară după Turci și-i rescumpără învoindu-se a le da câte o pungă (500 piaștri) pentru fiecare volintir. Căpitanul Spiridon, care scăpase ca prin minune din mâinile Turcilor, se întorsese și el acasă. Evreii interveniră și pentru dînșul pe lângă Turci și aceștia le-au făcut hatîrul de a-l lăsa în pace. Mai târziu el deveni un spion turcesc, predând în mâinile Turcilor mulți oameni nevinovați. El povesti suferințele ce avuse de îndurat din partea volintirilor sei; și declară că i-a sfătuit de a urmări numai frumosul scop de a lupta pentru liberarea patriei de sub jugul turcesc. Printre volintiri însă se aflau câțiva Greci și Bulgari, cari au împins și pe Moldoveni la jaf.

Căpitanul Spiridon se căi amar de greșala ce comisese cu ucidearea unei mulțimi de Evrei nevinovați, pentru ca să-și adune colosala avere ce adusesese cu sine. El voi, la bătrânețe, să împartă o mare parte din averea lui printre Evrei săraci, ca să-și expieze în modul acesta păcatele sevrșite. Nu apucă însă să-și îndeplinească dorința și muri, nelăsând niciun moștenitor, după ce dăruise o casă la Evrei.

H. Blumen.

traducere din „Hajoetz“ din No. 786, 787, 788 de *Abr. Stern.*

¹⁾ Aceasta mi-a povestit-o o betrenă de 90 ani anume Golda ca martoră oculară la această scenă.

4. ETERIȘTII IN IAȘI

Și in Iași volintirii își făcură mendrele. Unuia, Iehuda Cotiugar, ce locuea in strada Căsăpiei, i luă un volintir cu deasila caii ce-i avea și remase in stăpânirea lor până la venirea Turcilor. Viind aceștia volintirul, spre a nu deveni victima resbunării lor, fugi și se ascunse chiar in casa Evreului oropsit. Turcii aflându-i gazda năvăliră in casa lui Iehuda și-l siliră să le arate ascunzătoarea lui, pentru cari i deteră apoi și o monedă de aur drept resplată, ear pe volintir îl omoriră in fața tuturor.

După cererea lui Iehuda i se puse o pază permanentă de Turci, spre a nu fi atacat de cineva și părăsind Iașii i deteră o teșcherea la mână pe temeul căreia avea să fie ocrotit și neatins de nimeni și scutit de beilic și bir.

Povestit de Zissu Finkelstein nepotal lui Iehuda Cotiugaru.

Abraham Mendelovici.

Turcii viind in Iași căsăpiră pe Greci, mai ales din cei bogăți, cari erau băcani și le prădară tot avutul lor. Ca tovarăși de pradă ei admiteau pe orcare și unii Evrei figurau asemenea intre dênșii.

Povestit de Bercu Habotnic.

Inaintea intrării Turcilor in Iași, un Evreu botezat, care nu putea suferi pe Evrei și nici Evreii nu-l puteau suferi pe el, a strigat in gura mare in ulițele Iașilor : „Zece parale oca carne de Turc“. Atunce Evreii îl puseră in vederea Turcilor, și ei reușiră a-l prinde și omori.

Povestit de M. E. Finkelstein căruia i-a povestit-o tatăl seu Michel Finkelstein ca contimpuran.

5. ETERIȘTII IN VASLUI

Aci eteriștii severșiră jafuri și omoruri numeroase asupra Evreilor. Ei i desbrăca inteii goi, i chinuea și apoi le da lovitura de grație.

Povestit de Bercu Habotnic.

W. Schwarzfeld.

6. ETERIȘTII IN RUGINOASA

Bunica mea, o femeie de 80 de ani, imi povesti următoarele :

In trecerea eteriștilor prin Ruginoașă, in apropiere de Târg, unde locueau tatăl și moșul ei, având drept ocupație cărciumăritul, i luară cu dênșii și ajungând la o casă cu gard, făcură doue găuri și băgare in ea capetele lor pentru tăere, cum făcură și la alți, mai ales la Turci. Înțelegându-și soarta ce-i așteaptă, ei plingeau amarnic și spuneau *vida* (spovedania). Capul volintirilor mișcat de vaetele lor, zise celorlalți : „Ce vom folosi noi de vom prăpădi aceste doue suflete?“ și așa ceru să li să dea drumul. Dupăo scurtă consfătuire au consintit cu toții și le-au dat drumul. Viind acasă găsiră toate încăperile lor jăfuite ; butoaele deșertate sau cu canelele scoase și un lac de vin in pivniță.

Volintirii trecând în alte sate au sevărsit mai multe măceluri asupra Turcilor și Evreilor, ce-i au aflat pe acolo.

Abr. Mendelovici.

7. ETERIȘTII ÎN ROMAN

Eu Hascal Stam (סמס) adică scriitor de filactere, fiul lui Srul Moise hazan (cântăreț) la sinagoga Poalei țedek, adică a meseriașilor cinstiți din Roman în vârstă de mai bine de 71 ani, născut în Roman, cu ocupații clericale adică sofer și hazan, în sinagoga numită Danilă Bandel, totodată și săpător de monumente sepulcrale și *mol* (obrezuitor), care am operat până acum mai bine de 7000 de băeți în județul Roman ¹⁾, venind la mine d. Aba Abraham și cerându-mi lămuriri despre cele ce știu din vremea zaverei adică a a volintirilor cu privire la cele întemplate în Roman, i fac plăcerea și eacă i povestesc:

Atuncea am fost în vârstă de 6—7 ani și țin minte, că în Roman erau mai mulți negustori turci, cari făceau negoț de cereale, miere, ceară galbină și semințe de in și cânepă și altele; pe atuncea s'a scornit vestea că se fac leghioane de volintiri contra Turcilor, Evreilor și Armenilor; și în ziua de Vineri, în ajunul sf. Toader s'au adunat o grupă din acele leghioane și s'au imprăștiat prin oraș, când Turcii s'au îngrozit foarte, însă capul orașului i-a sfătuit pe Turci ca să se ascunză în ograda sf. Episcopiei din Roman; a doua zi, Sâmbătă dimineață, când a fost foarte frig au năvălit volintirii în ograda Episcopiei, au scos deacolo pe 25 Turci, goi și desculți, numai în cămeșă și i-au scos din oraș în cărucioare de poștă, dincolo de pod de pe riul Moldova, unde i-au măcelărit cu cuțite; cari apoi au fost îngropați în o singură groapă; și numai un singur Turc pe nume Cabuli, a scăpat trecând podul călare pe un cal voinic.

După asta noi toți Israeliții am fost foarte îngrijiți, fiindcă circula vestea, că la paștele evreești vom fi și noi măcelăriți la olaltă, femei și cu copii. Atuncea s'au pus cu toții pe post și rugăciuni ca să scape de această nenorocire. În seara înteea a Paștelor s'au adunat Israeliții și s'au împărțit în două tabere când au eșit din sinagogă; o tabără să șadă acasă să prăznuască paștele după obiceiul legii evreești și cealaltă tabără să străjuească în oraș până la miezul nopții când să facă schimb cu cealaltă tabără. Dar D-zeu ne-a păzit de orice întemplantare nenorocită. A doua zi am făcut rugăciuni în școală mulțumind lui D-zeu pentru că ne-a ferit de rele și rugându-ne ca să fim păziți și în viitor. După un scurt timp s'au auzit de volintiri că au sevărsit cele mai mari cruzimi asupra Evreilor din Târgul Neamț și Herța și alte locuri, le-au ars casele, pe unii i-au omorit, altora le-au prădat averea; câteva familii, bărbați și femei, din Neamț s'au refugiat la Roman goi, desculți și flămânzi; Romașcanii le-au primit și ospătat și le-au îmbrăcat, fiindcă unele

¹⁾ De remarcă e că acest *mol* iscusit, posedă o listă completă de copii operați de el.

femei au venit desgolite la cap; după aceea s'au adunat împrejurii Romanului câteva mii de volintiri și de groază ce au avut tîrgoveții au delegat câțiva Armeni și doi Israeliti anume pe Avram Ceauș și Burech Stoler, care deghizându-se în strae turcești au mers la Brăila și deacolo s'au intors cu o ceată de Turci, din voea Domnului, cu o zi înainte de cea fixată de capii volintirilor pentru măcelărirea Evreilor, volintirii era să vie asupra lor cu mai mulți țărani cu topoare ca să-i ucidă; dar simțind apropierea Turcilor au dat alarmă cu darabana prin toate stradele și volintirii au luat-o la goană.

Volintirii ce erau în satul Trifești, în apropiere de Roman, au trimis pe unul dintrînșii îmbrăcat ca calic (cerșetor) ca să afle ce se petrece prin oraș. Turcii aflând despre aceasta au trimis pe unul dintr'ai lor, Kepel, și s'au luat după el și l-au prins la capul podului, l-au luat de cap și i-au făcut o morișcă, l-au trântit jos și i-au tăeat capul și capul s'au învîrtit împrejur ca de 6 coți; după aceasta s'a găsit și calul lui legat de un stălp sub pod; în urmă Turcii au pornit la satul Trifești; dar volintirii au fugit deacolo și au prins numai doi dintrînșii din cari unul se numea Mustață, i-au adus la Roman în strada Mare, unde i-au impușcat cu pistoale; după aceasta le-au tăeat capetele și au poroncit la doi bătrâni evrei anume Simon Halevi și Iehuda Leb sin Aron ca să poarte capetele lor prin ulițele orașului. Întîi dînșii s'au împotrivit, dar pe urmă au trebuit s'o facă, fiind îngroziți, că o vor păți ca și acei volintiri. Aceasta eu Hascal am văzut-o cu ochii mei, am văzut și capetele tăete, cu limbile scoase.

După aceasta au mai venit în oraș mulți Turci ieniceri, cari au făcut multe fapte rele; au violat femei creștine și israelite și au făcut alte multe cruzimi.

Aba Abraham.

7. UN VOLINTIR ÎN BUCUREȘTI

În primele decenii ale acestui veac locuia un Evreu, anume Simcha Șuman, negustor, în proprietatea lui situată pe locul unde se află acum *Hanul cu teiu*. Pe atunci Hanul cu teiu era format astfel: În față, spre ulița Lipscani, erau patru prăvălii la rînd, apoi o curte mare și case de locuit. Curtea era despărțită printr'un gard în două părți. Doue din aceste prăvălii împreună cu odăile de locuit și o jumătate curte din stînga erau proprietatea lui *Simha Șuman*, iar prăvăliile și curtea din partea dreaptă erau proprietatea lipscanului *Costia* poreclit *Cocoșatul*.

Ambii negustori, Evreul și Românul, erau stabiliți atît cu prăvăliile precum și cu familiile lor în sus numita lor proprietate. Ei trăeau în mare intimitate de ani îndelungați, neavînd niciodată vreo ceartă sau neînțelegere între dînșii. Familiile lor deasemenea trăeau în adevărată frăție și amicitie încît într'una din zile Costia propuse lui Simha ca să ridice gardul, ce despărțea curțile

lor, pentru ca copiii să se poată juca împreună, ceea ce Simha și făcu.

Acești buni vecini au dus această viață de desevertită prietenie timp ca de 30 de ani.

Când, pe la anul 1821, pe timpul volintirilor, spre incremenirea lui Simha, bunul Costia se inscrise și dănsul între volintiri și își arse pe mâna dreaptă semnul cunoscut ca simbol al bandeii volintirilor.

Din ziua aceea Costea Cocoșatul se schimbă cu totul Devenise cel mai invierșunat dușman al Evreilor și amenința mereu pe vecinul seu. Își procură o sabie lungă și punându-se în mijlocul curții ca s'o ascuță, zicea : „Aceasta e pentru capul jidanului de Simha“ și se lăuda toată ziua, că sosind timpul hotărît de banda lui pentru măcel, cel dintei cap pe care îl va tăea dănsul, va fi al lui Simha, apoi pe ceilalți membri ai familiei sale, numai pe fca lui Simha fiindcă e prea frumoasă. o va lăsa în viață spre a o da de soție fiului seu.

D-zeu însă, care veghează asupra nevinovaților, zădărnici planurile sale și întoarse reul asupra capului seu : „În groapa pe care a săpat-o pentru alții căzu el însuși“.

Poarta aflând despre toate planurile volintirilor, trimise o mare armată, compusă de infanterie și cavalerie, care sosi în țară toc-la timp

Era un spectacol îngrozitor, îmi zise d-nu Avram Șuman, nepotul susnumitului Simha. Turcii cu o furie nespusă intrară în oraș și se imprăștiară în toate părțile Capitalei. Înarmați cu revolvere, săbii și iatagane, alergau ca tigrii setoși de singe și resbunare, ținând într'o mână pistolul, în cealaltă sabia și între dinți iataganul cu doue tăișuri, tăind în dreapta și în stînga. Capetele cădeau ca paele sub coasele secerătorului. Veni rëndul și lui Costia Cocoșatul.

Un ofițer însoțit de câțiva soldați intră în curtea lui și întrebă de stăpân.

Jupân Costia se ascunsese în podul caselor Evreului Simha, vecinul seu.

Turcii după ce îl căutară în toate părțile și negăsindu-l, se adre-sară copiilor sei, cari stăteau strinși la un loc, privind cu curiositate la tot ce se petrecea

„Unde e jupânul? Unde e tatăl?!“ strigară Turcii.

Copiii, cari văzură pe tatăl lor când sui scara și intră în podul vecinului seu, îl denunțară. Turcii, la un ordin al superiorului lor deteră năvală în podul lui Simha și aduseră pe jupân Costia im-preună cu sabia lui, care o luase cu dănsul când se ascunsese în pod.

Turcul îl întempină cu un „Selam alekim“ batjocoritor, trase-mănica hainei sale și văzu semnul fatal.

Intr'o clipă capul lui Costia Cocoșatul fu despărțit de corp cu sabia, pe care o pregătise pentru bunul și nevinovatul Simha.

LISTA MEMBRILOR

Persoanele fără indicare de sumă plătesc minimul taxei anuale (3 lei).
Cifrele indicate reprezintă *lei noi*. Numele membrilor, îndreptul cărora figurează o *steluță*
sunt inseriși în Societate pe exercițiul anului 1888.
Patru membri cu cotație de 21 lei și-au achitat-o în 1888.

A. Membri onorifici

A. Berliner, Berlin
H. Graetz, Breslau
M. Gudemann, Viena
Joseph Halévy, Paris
Abraham Harkavy, Petersburg

M. Kayserling, Buda-Pesta
Isidore Loeb, Paris
M. Steinschneider, Berlin
G. Wolf, Viena

B. Membri extraordinari

(sau de veci)

C. Membri activi

Abraham, Aba, Roman
Asiel, Michel, ziarist, București
Bally, Isac D., București
Beck, M., Dr. phil., predicator, București
*Beldiceanu, Nicolae, profesor de gimnaziu, Iași
Bidjarano, Haim, directorul școlii israelito-spaniole, București
Birnberg, A. D., Bacău
Braunstein-Mebașan, M., Iași
Cassvan, Lazar, București
*Cohen, Isidore, București, 12
Daniil, Ioseph, Berlin
Danon, Abraham, publicist, Adrianopol
Fussmann, Iacob, R.-Vâlcii, 6
Gaster, M., dr. phil., Mare Rabin, Londra, 5
Ghințer, Gh., Botoșani, 10
Hildebrandt, Bermann, Hărlău, 6
Juster, Max I., Bêrlad, 6
Kahane, Hillel, Botoșani
Lasar, Philip, Craiova
*Marcus, Saniel, Smirna, 6
Margulies, Israel, București
Netzler, Adolf, Pitești, 6
Paves, Așer Ancel, București
Paves, David H., București
Pineles, Samuel, Galați, 5
Pop, Iuliu, xilograf, București
Popper, N. C., librar, București

Psantir, Iacob, București
Robescu, Dr. Louis, Craiova, 6
Rosanis, S. I., Ruscicu
Samsony, B., Piatra N.
Schorr, Aisic, Rabbin, București
Schwarz, I. Michel, Galați, 12
Schwarz, Sigmund, fotograf, Buc, 6
Schwarzfeld, Benj., Iași
Schwarzfeld, Elias, dr. in drept și științe politice, Paris, 5
Schwarzfeld, M., București
Schwarzfeld, Wilh., Iași
Segall, Efraim Iosef, Huși
Segall, Levi Isac, Rabbin, Huși
Solomon, S. H., Brăila
Stern, Adolf, dr. in drept, avocat, București, 6
Steureanu, M., profesor de liceu, Craiova
Souffrin, B., directorul școlii israelito-române, Craiova
Șaineanu, Lazar, licențiat in litere și filosofie, Paris
Șapira, Israel, Ploești
Taubes, Aisic, Rabin, Bêrlad,
Taubes, M., Dr. phil., București, 20
Turcu, Aureliu, București
Tuvy, Leon H., Craiova, 4
Wahrmann, Adolf, Botoșani
Weissberg, Iosef, București
Tiktin, H., Iași, 15

D. Membri titulari

(sau incurajatorii Societății)

Sophie, Oscar, Marcel-Iuliu Barasch, Viena și Paris, 100

Melanie Redlich, născută Iuliu Barasch, Viena, 30

- Abramovici, Mauriciu, Botoșani, 12
Alpern, Jacques David, Ploești
Alpern, Nathan, București
„Armonia“, Soc. de Domnișoare, Pitești, 50
Bach, Leopold, București
Barasch, A. I., București, 6
„Benoth-Zion“, Soc. de Domnișoare, Craiova, 25
Benvenisti, Iacob, Craiova, 10
*Bercovitz, B., Pitești, 6
Bercovici, H. A., București
Bernfeld, Friedrich, Bêrlad, 6.
Birmann, Heinrich, București, 6
Birnberg, Israel, Tîrgul-Ocna, 6
Birnberg, Samuel, Moinești, 6
Blumenthal, Jacques, licențiat în drept, Paris, 4
*Brandes, Isidore, stud. med., Paris, 4
*Brandes. Moriz, București, 6
Braveanu, Arion Sache, București, 12
Breuer, Adolphe, stud. med., Paris
Brociner, I. B., Galați, 5
Candel, Ascher, București, 6
Candel, Iacob, București, 6
Cappon, Avram Aron, Ploești
Cohen, Lazar, Pitești, 10
*Corbu, Iancu I., Brăila 24
*Crețescu, I., București, 6
Critzmann, Daniel, intern al Spitalelor, Paris,
Davidovici, Lupu, Roman
Diamantberger, Mayer S., stud. med., Paris
*Donner, Ioseph, București, 5
Ellenbogen, Isidore, București, 6
*Fischmann, Adolf, București, 6
Focschaner, Elias, Brăila, 6
Focschaner, D-șoara Sophie, Brăila
*Froimescu, Aron, elev în farm., Paris, 4
Garfunkel, Henry, Paris
Gänsel Iosef, București, 5
Goldenberg, D. M., Ploești, 6
Goldșlegher, Leon, librar, Botoșani, 6
*Goldstein, Nathan, București, 10
*Goliger, Iacob, architect, București, 6
Greif, Francisque, Dr. în drept, Paris, 4
Gross, Solomon, București, 6
Gruss, Simon, București, 8 (mort)
Grün, Marcus, architect, Paris, 4
Grünberg, H. B., Galați, 6
Grünberg, Berl, Bogdana, 10
Grünberg, Michel, Moinești
*Gutman, Bernh., București
Hascalovici, M., București, 4
Hirsui, Enric, București, stenograf, 6
Janovicz, Bernhard L., Paris, 5
Janovicz, Leb, București
Iosefovici, Israel, Pitești, 10
Israeliteanul, I., Iași
Kahane, Esriel, Focșani
*Kanner, Solomon, București
Katz, Leb, Brăila
Klapper, Ignatz, București, 6
Kugel, D-na Clementina, Ploești, 10
*Landau, F. I., Focșani, 5
Last, Adolf, stud. în drept, Fălticeni, 5
Lebell, Bernhard, licențiat în drept, Paris, 4
Lebell, Rodolphe, licențiat în drept, Paris, 4
Lederhändler, Sigmund, Iași
Leibovici, Elias, București, 6
Leibovici, Ioseph, Iași
Lobel, Heinrich, Craiova, 6
Manier, Simon, București
Mattes, Ioseph, Iași
Mattes, Moses, Iași
Mendelovici, Mendel, Ploești, 5
Mendelovici, Salomon, Iași
Mihalovici, Michel W., București, 6
Moschcovitz, Bernhard, București

Moscovici, I. Lebu, Ploești
 Neumann, Israel, Ploești
 *Neumann, Solomon, București, 8
 Netzler, D-na Charlotte, Pitești, 5
 Nicol, F., Paris, 6
 *Ochsenberg, Sam., farm., București, 6
 Or-chadoș Societatea fraternă, Botoșani, 90 ¹⁾
 Pappo, Semtov L., Craiova, 6
 *Pinath, S I., libr.-antiev., București, 6
 Pollack, A. S., București
 Popper, Adolf, București, 6
 Prima societate a morilor de aburi,
 G. Abramovici & S. Freifeld, Botoșani, 12
 Rheinstejn, Anșel, București, 5
 Rosanu, Leon, Bêrlad
 Rosenberg, Moritz, București, 4
 *Rosenzweig, Isidor, București, 6
 Rosenzweig, Simon, Ploești
 *Rosmont, Oscar, Brăila, 4
 Rudinescu, M., București, 6
 Schapira, Max I., Ploești, 5
 Schein, M. Heinrich, Tecuci, 6
 Schlesinger, Iacob, București, 5
 Schlesinger, Iosef, Iași
 Schwarz, Isac, Ploești

Schwarz, Sigmund, Iași
 Seltzer, A. Solomon, București
 Silbermann, Samuel, Bêrlad, 6
 Solomon, Meyer, București, 10
 Solopkowitz, Heschil, Iași
 Spinghil, Iulius, București, 5
 Steinberg, Haim, libr.-antiev., Buc.
 Steinberg, Lazar, librar, București
 Steinberg, Moritz, București
 Steiner, Albert, București
 Șapira, Heinrich T., București
 Șragher, Samuel, București, 10
 Taubes, Solomon, București, 12
 Tillmann, D-șoara Anna M., Ploești
 Theich, Leon, București, 10
 Theiler, Simon, licențiat în drept,
 Paris, 4
 Tuchten, Șaim, București, 6
 Vainberg, Isac, București, 6
 Velescu, Lulu, Paris
 Wahrmann, Alfred, stud. în drept,
 Paris, 4
 Weinberg, Berthold, București, 6
 Weiss, Albert, București, 6
 Weissblüth, Max, Galați, 10
 Weisselberg, N. S, Fălticeni, 20
 Zerner, Herm., Titu
 Zucker, D. I., București

¹⁾ Soc. Or-Chadoș s'a înscris cu 120 lei pe an, dar ultima rată nu s'a achitat până în prezent. Societățile Zion-Fraternitatea (București) și Zion-Steua-României. (Turnul-Severin), cari au binevoit a promite o subvenție anuală Soc. noastră nu s'au achitat asemenea până în prezent.

COMITETUL DIRIGENT

PE EXERCITIUL ANULUI 1888

PREȘEDINTE : M TAUBES, DR. PHIL.
 VICE-PREȘEDINTE : H. BIDJARANO
 SECRETAR I : M. SCHWARZFELD
 SECRETAR II : L. CASSVAN
 BIBLIOTECAR : J. P. BALLY

CASIER : JULIU POP
 CONSILIER : A. SCHOR, RABIN
 ADJ. DE SECRETAR : DAVID H. PAVES
 ADJ. DE CASIER : MORITZ STEINBERG

BILANȚUL SOCIETĂȚII ISTORICE IULIU BARASCH

INCHEEAT LA 31 DECEMVRIE 1887

INTRARE	Lei B.		EȘIRE	Lei B.	
Saldo pentru casă din 1886 ¹⁾		4225	Imprintate diverse (1 broșură Anale; Statutul; Listele Fondului, Apeluri, invit.)		441
Cotizații de la 152 membri	885		Manuscripte istorice cumpărate	25	
Cotizații de la 3 Societăți	165	1050	Copii de acte vechi și din Delele Com. Buc.	21	
Ofrandă		6	Explorarea cimitirelor Iași și București	5225	
Agio la banii sosiți din străinătate		3580	Excursiuni la Valea Orlii	2120	11945
Analele anul I, 1887		308	Cheltueli de cancelarie:		
			a) hârtie, plicuri, cerneală, etc.	2445	
			b) porto, corespondență, acte trimise și inapoeate, porto de bani, de expedierea Analelor, a listelor și depeși	10830	13275
FONDUL BARASCH			Diverse (p. adunarea generală, servicii)		1990
Saldo din anul 1886	150		Bonuri pentru Fondul Barasch (valoare nominală lei 700)		72850
Subscripții	53580		Saldo numerar in casă		70370
Dobânzi de la efecte	1745	70325			
Total		214530	Total		214530

Comisiunea de control

S. Gross, Salomon Taubes

Casier : I. D. Bally

¹⁾ Saldo este de 192.25 și s'a împărțit in doue rubrici, pentrucă, conform unui vot al Comitetului, 150 lei aparțin „Fondului Barasch“.

TABLA DE MATERII

Pag.

I. A DOUA ADUNARE GENERALĂ A SOCIETĂȚII

Seara I: 28 Februarie 1888

Alocuțiunea domnului Președinte (Dr. M. Taubes)	3
Raportul domnului Prim-Secretar (M. Schwarzfeld) asupra activității științifice a Societății in anul 1887. <i>Introducere</i>	6
I <i>Vechimea</i> . Originea Evreilor-Români, Imigrațiunile, Chemarea Evreilor in Țară, Date statistice	17
II <i>Datine, credințe și obiceiuri</i>	42
III <i>Starea morală și materială</i>	44
IV <i>Starea culturală</i>	59
V <i>Rolul social și politic</i>	65
VI <i>Indeletnicirile</i> . Locul Evreilor in comerțul român, Falimentele, Comision și misitie, Arenzile de moșii, Cărciumăritul, Camăta, Industria mare și industria mică, Breslele, Originea și organizarea breslelor evrești.	67
VII <i>Regimul legilor și al obiceiurilor</i>	97
VIII <i>Restricțiunile</i>	112
<i>Anexe</i>	119
Raportul domnului Casier (I. D. Bally) pe exercițiul anului 1887	123
<i>Seara a II: 28 Februarie 1888</i>	127
Errata	128

II. A 25-ă ANIVERSARE A MORȚII DR. IULIU BARASCH

A. Descrierea serbării	129
B. Cuvântările rostiite la serbarea Barasch:	
In templu: Dr. M. Beck	134
In fața mormântului: C. C. Arion	137
" " : Dr. M. Beck	140
" " : Dr. H. Erdreich	142
" " : Moscu Ascher	145
" " : M. Schwarzfeld	150

III. FONDUL BARASCH

A. <i>Dispoziții generale pentru „Fondul Barasch“</i>	153
B. <i>Donațiunile pentru „Fondul Barasch“</i>	154

IV. ȘEDINȚELE COMITETULUI DIRIGENT

Extrase din procesele verbale ale ședințelor	158
--	-----

V. DIN CORESPONDENȚA SOCIETĂȚII

A. <i>Respunsurtele membrilor onorifici (Isidore Loeb, Dr. Kayserling, Dr. Berliner, A. Harkavy, M. Steinschneider, Dr. Graetz, J. Halévy, Dr. G. Wolf)</i>	165
B. <i>Din respunsurile familiei reposatului Dr. Barasch (Sophie Barasch, Oscar Barasch, Melanie Redlich)</i>	168

C. Responsurile familiei Barasch privitoare la „Serbarea Barasch“ (<i>Eisic Barasch, Sophie Barasch, Oscar Barasch</i>)	170
---	-----

VI. DONAȚIUNILE

1. <i>Donațiuni pentru arhivă</i>	173
2. <i>Donațiuni pentru bibliotecă</i>	174
3. <i>Donațiuni in obiecte</i>	177

VII. COMUNICĂRILE

1. <i>Documente inedite și Pinkesim</i>	177
2. <i>Descrieri de comunități și amintiri din trecut</i>	178
3. <i>Folk-lore</i>	179
4. <i>Operile și ziarele, etc. cercetate</i>	179
Interogatoriu.—Apel	182

AMINTIRI DIN TRECUT

MATERIAL TRADIȚIONAL

AMINTIRI PRIVITOARE LA MUNTENIA ȘI ÎN SPECIAL LA BUCUREȘTI
de *Michel Asiel*

<i>Către cetitori de M. Schwarzfeld, Prim-Secretar</i>	184
I <i>Reminiscențele din trecut</i>	187
II <i>Din vremile de restriște</i> <small>Central University Library Cluj</small>	
1. <i>Nefrecventarea unor strade</i>	188
2. <i>Petreckeri de Bobotează</i>	189
3. <i>Racofagii sau dă-mi paraua după racu</i> (trad. de <i>Sol. Ianovici</i>)	189
III <i>Un obicei ciudat sau despre claponii indopați ce se da danie lui Vodă, Mitropolitului și veliților boeri.</i>	192
IV <i>Spaima Turcilor sau 10—15 zile înaintea venirii lor în București la 1828</i> (trad. de <i>Abr. Stern</i>)	194
V <i>Rabinii Haim Focschaner și David Heilpern sau certe de comunitate în București și consecvențele lor</i>	198
VI <i>Cultura mătăsei fine în România sub domnia lui Știrbeiu-Vodă între anii 1852—1855 după propunerea lui Moise David fiul lui David Staroste în București</i> trad. de <i>Abr. Stern</i>	200

AMINTIRI DESPRE ZAVERA DE LA 1821

1. <i>Pricina dușmăniei eteriștilor contra Evr.</i> de <i>W. Schwarzfeld</i>	209
2. <i>Evrei împotriva Evreilor</i> de <i>Acelaș</i>	210
3. <i>Banda lui Spiridon și isprăvil eei</i> de <i>H. Blumen</i> trad. de <i>Abr. Stern</i>	210
4. <i>Eteriștii în Iași</i> de <i>Wilh. Schwarzfeld</i> și <i>Abr. Mendelovici</i>	215
5. <i>Eteriștii în Vaslui</i> de <i>Wilh. Schwarzfeld</i>	215
6. <i>Eteriștii în Ruginoasa</i> de <i>Abr. Mendelovici</i>	215
7. <i>Eteriștii în Roman</i> de <i>Aba Abrahm</i>	216
8. <i>Un volintir în București</i> de <i>David H. Paves</i>	217
Lista membrilor	219
Bilanțul pe exercițiul anului 1887	222